

Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Deel 1: Voorjaarsnota 2023	7
1 Nu kiezen voor de toekomst	9
1.1 Groeien in blijvende onzekerheid	9
1.2 Scherper op ambities	10
1.3 Onzekere inkomsten en stijgende kosten geven noodzaak tot bijsturen	12
2 Wat willen we bereiken	15
2.1 Kansengelijkheid	15
2.2 Wonen in een stad die groeit in balans.....	22
2.3 Klimaat	27
2.4 Levendige en leefbare stad	29
2.5 Uitvoering	31
3 Financiële strategie	33
4 Actualisatie financieel beeld	35
4.1 Financieel beeld.....	35
4.2 Vertrekpunt financieel beeld	36
4.3 Uitwerking financiële strategie	42
Deel 2: Eerste Bestuursrapportage	49
5 Hoofdlijn Eerste Bestuursrapportage.....	51
5.1 Samenvattend financieel beeld	51
5.2 Uitvoering programma's	51
5.3 Budgettair neutrale wijzigingen.....	52
5.4 Investerings.....	52
6 Uitvoering programma's	53
7 Corresponderende posten.....	57
8 Budgettair neutrale wijzigingen	61
8.1 Onttrekkingen of stortingen in bestemmingsreserves	61
8.2 Verhogen baten en lasten	62
8.3 Verlagen baten en lasten	62
8.4 Overhevelen gelden naar ander programma	63
8.5 Overhevelen via algemene dekkingsreserve.....	63
9 Investerings	65
9.1 Investeringsprojecten Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	65
9.2 Investeringsprojecten Duurzaamheid.....	66
9.3 Investeringsprojecten Bereikbaarheid	67
9.4 Investeringsprojecten Openbare ruimte	68
9.5 Investeringsprojecten Onderwijs	69
9.6 Investeringsprojecten Samenleven en Sport	70
9.7 Investeringsprojecten Utrechts Vastgoed	72
Bijlagen	75
Bijlage 1 Planning uitvoering coalitieakkoord	76
Bijlage 2 Samenvatting Utrecht Monitor 2023.....	80
Bijlage 3 Toelichting besispunt 3 bijsturen op de huidige begroting	82
Bijlage 4A Aanpak continuering woningbouw	84
Bijlage 5 Hoofdstuk 2 van het Meerjarenperspectief Ruimte 2023.....	86
Bijlage 6 Uitgangspunten actualisatie MPR	101

Bijlage 7 Totaaloverzicht budgettair neutrale wijzigingen	102
Bijlage 8 Instellen reserves	117

Colofon

Voorjaarsnota 2023

Uitgave

Gemeente Utrecht

Informatie

Gemeente Utrecht

Bedrijfsvoering- en Strategienetwerk

Afdeling FIJ

Postbus 16200

3500 CE Utrecht

www.utrecht.nl

Finutrecht@utrecht.nl

Voorwoord

Raadsvoorstel nummer 11139558

Utrecht, 16 mei 2023

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2023 en Eerste Bestuursrapportage 2023 van de gemeente Utrecht. De Voorjaarsnota 2023 maken we jaarlijks als voorbereiding op de Programmabegroting 2024. Met deze voorjaarsnota actualiseren we het financieel beeld en maken we waar nodig nieuwe keuzes, waarbij het Coalitieakkoord "Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat" de basis is.

De Eerste Bestuursrapportage 2023 is het eerste moment van bijstellen of bijsturen van de kaders zoals vastgelegd in de programmabegroting 2023. Deze rapportage biedt een actueel inzicht in majeure afwijkingen die zich in het lopende jaar voordoen.

De secretaris,
Gabrielle G.H.M. Haanen

De burgemeester,
Sharon A.M. Dijksma

Deel 1: Voorjaarsnota 2023

1 Nu kiezen voor de toekomst

1.1 Groeien in blijvende onzekerheid

Ook de gemeente Utrecht zit in een tijd van aanhoudende financiële en maatschappelijke onzekerheid. We zijn geconfronteerd met de snelgroeiende vraag naar zorg in het kader van de Jeugdwet en de Wmo en de stijgende kosten van deze zorg. Ook is er sprake van een tekort aan betaalbare woningen voor bijna alle doelgroepen als gevolg van de wooncrisis en wereldwijd hebben we te maken met een klimaatcrisis. Ook is er nog altijd onduidelijkheid over de hoogte van de korting vanuit het Rijk. Dit betekent dat onze financiële situatie nu echt anders is dan de afgelopen jaren met als gevolg een structureel tekort in het financiële beeld.

Dit college wil koers houden in onzekere tijden. Utrecht wil blijven investeren op de plekken waar dit het hardst nodig is. Dit betekent dat we nu keuzes maken voor de toekomst.

Met deze keuzes willen we dat de zorg toegankelijk en betaalbaar blijft en dat we de grote uitdagingen van Utrecht het hoofd kunnen bieden. In lijn met het coalitieakkoord is bovendien besloten om belastingen niet te verhogen, omdat we de lasten hiervoor niet bij de inwoners en bedrijven van Utrecht willen leggen.

Stelsel om voldoende zorg te kunnen leveren is onhoudbaar geworden

De vraag naar zorg neemt al jaren toe. Vooral de uitgaven voor de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Als gevolg hiervan stijgen de kosten van deze zorg en is er gebrek aan personeel. Ook is er gebrek aan ruimte voor passende voorzieningen zoals woon-zorgvormen. Tegelijkertijd dalen de inkomsten uit het Gemeentefonds door keuzes van het Rijk over de Hervormingsagenda Jeugd en de decentralisatie Beschermd Wonen.

Utrecht heeft bij de start van de decentralisaties consequent gekozen voor een samenhangende aanpak binnen het sociaal domein. Het is ons de afgelopen jaren gelukt het sociaal domein te financieren binnen de kaders van de begroting. Als gevolg van maatschappelijke en economische ontwikkelingen, maar ook als gevolg van Rijksbeleid is nu ook voor de gemeente Utrecht het gat onoverbrugbaar geworden. Als gevolg daarvan zien wij dat het sociaal domein in Utrecht de komende jaren onder grote druk komt te staan.

Dit betekent dat we als college nu belangrijke keuzes moeten maken voor de toekomstbestendigheid van de zorg. Ons uitgangspunt is hierbij dat de beperkte middelen worden ingezet voor de inwoners en buurten die dit het hardst nodig hebben. In deze voorjaarsnota doen we een voorstel voor de uitgangspunten waarmee we dit vorm willen geven. In het najaar volgt een uitwerking van onze keuzes.

Vertraging in de woningbouw moet worden tegengaan

Veel mensen in Utrecht hebben moeite om een passende en betaalbare woning te vinden. Dit terwijl de druk op woningbouw door wereldwijde, nationale en lokale ontwikkelingen juist verder toeneemt. De stijgende rente als gevolg van de inflatie, stijgende prijzen van materialen en het tekort aan personeel zorgen bovendien voor stijgende bouwkosten.

Voor de kwetsbaardere doelgroepen is het vinden van een geschikte woning extra dringend. De krappe woningmarkt zorgt voor onnodig persoonlijk leed en ook voor meer druk op het sociaal domein. Dat komt door de extra zorgkosten die we moeten maken, omdat mensen niet kunnen uitstromen uit instellingen en de asielopvang.

Het grote woningtekort in onze stad maakt dat we onverminderd door willen gaan met de woningbouwproductie. In deze voorjaarsnota doen we voorstellen voor maatregelen om zo snel mogelijk voor nieuwe woningen te zorgen. Zowel permanente als tijdelijke woningen.

Ingrijpen is nodig

Vanwege alle ontwikkelingen is het dus nu nodig om keuzes te maken voor de toekomst. In deze voorjaarsnota laten we zien hoe we dat willen doen. Daarbij blijven we vasthouden aan onze langetermijnambitie om te groeien in balans en aan de belangrijkste onderwerpen voor dit college, namelijk: kansengelijkheid, passende en betaalbare woningen voor iedere Utrechter en maatregelen om de effecten op het klimaat zoveel mogelijk tegen te gaan.

Zie bijlage 2: voor een samenvatting van de Utrecht Monitor 2023.

1.2 Scherper op ambities

De problemen op zorg en wonen en de financiële uitdagingen zijn groot, daarom kunnen we niet anders dan kritisch kijken naar welke uitgaven en investeringen we écht nodig vinden en waar we ook iets minder van onze extra ambitie kunnen oppakken. Op de thema's uit het coalitieakkoord pakt dat als volgt uit:

We maken ons hard voor kansengelijkheid:

- We zorgen voor hulp en ondersteuning aan kwetsbare mensen op zo'n manier dat het ook in de toekomst financieel houdbaar is. We doen een voorstel voor de uitgangspunten om dit vorm te geven (Jeugd en WMO).
- We doen een voorstel om onze kwetsbare inwoners financieel te kunnen blijven ondersteunen, omdat we zien dat het gebruik van de armoederegelingen verder stijgt. In 2023 hebben we een aantal koopkrachtmaatregelen genomen ([Raadsbrief Aanpak koopkrachtcrisis 2023](#)). Maar na 2023 is het beeld zeer onzeker, ook omdat het pakket met rijksmaatregelen voor het grootste deel afloopt.
- We regelen een tegemoetkoming parkeerkosten voor lage inkomens.
- We zorgen dat iedereen goed kan inburgeren.
- We nemen financiële maatregelen die passen bij het stijgende aantal leerlingen met behoefte aan en recht op aangepast vervoer.
- We starten een beweegprogramma op scholen, om de aanpak van kansenongelijkheid op scholen in te vullen.
- We moderniseren het sekswerkbeleid op basis van de aanbevelingen van de commissie Sorgdrager.
- We gaan door met het bieden van hulp aan zorg mijdende dakloze mensen door de inzet van veldwerkers verslavingszorg.
- We werken de wachtlijst weg bij de omscholingsregeling naar toekomstbestendig werk.
- De verordening huisvesting scholen passen we aan, zodat we aansluiten bij de aangepaste normen van het Rijk.
- Als het Rijk betaalt, doen we mee aan de G4-pilot kansengelijkheid.

Om dit alles mogelijk te maken, sturen we bij op het brede sociale domein door inhoudelijke keuzes te maken om het tekort op de jeugdhulp en Wmo op te lossen. Het doel hierbij is om de zorgstelsel in Utrecht toekomstbestendig te maken. In deze voorjaarsnota doen we een voorstel voor de uitgangspunten voor een andere manier van werken om dit vorm te geven.

Daarnaast worden voor de korte termijn incidentele maatregelen middelen vrijgemaakt uit onder andere het Meerjaren Programma Bereikbaarheid.

We pakken de woningnood aan:

- Om de huidige vertraging in woningbouw zo veel mogelijk op te vangen, moeten we een aantal interventies doen om het bouwtempo op peil te houden:
 1. We maken middelen vrij om bij bepaalde projecten de start van de bouw te realiseren (bouw 2023/begin 2024);
 2. We monitoren voor de middellange termijn de geplande projecten met permanente woningbouw (2024-2025) en zijn eventueel bereid om samen met ontwikkelaars te onderzoeken wat haalbaar kan worden gemaakt;
 3. We doen onderzoek naar geschikte locaties voor het toevoegen van tijdelijke woningen.
- We zetten een realisatieteam in om het tekort aan woonruimte voor woningzoekenden in Utrecht te verminderen. Onder andere voor mensen in een kwetsbare positie. Uitgangspunt is het bouwen van zo veel mogelijk permanente of tijdelijke sociale huurwoningen.

- We gaan op zoek naar een tijdelijke én permanente locatie voor de stijgende vraag naar opvang van vluchtelingen.

Om dit mogelijk te maken gaan we opnieuw met ontwikkelaars in gesprek om projecten haalbaar te maken. We maken ambtelijke capaciteit vrij voor het realisatieteam. We gebruiken een deel van de tegemoetkoming van het Rijk voor het opvangen van Oekraïners, voor het zoeken naar opvanglocaties voor vluchtelingen.

We gaan de klimaatcrisis tegen:

- Voor de energietransitie is het dringend nodig dat het elektriciteitsnetwerk ruimte heeft om opgewekte elektriciteit op te vangen en te vervoeren naar de gebruikers. Het elektriciteitsnetwerk is nu bijna vol. Mogelijke oplossingen waarmee we enige transportcapaciteit creëren voor het uitvoeren van grote gebiedsontwikkelingen zijn: slimme netoplossingen, nieuwe samenwerkingen en innovatie. De deskundigheid hiervoor hebben we nu niet in huis. We stellen voor om in 2024 tot en met 2026 hierop te investeren.
- Komende jaren komen er naar verwachting verschillende investerings- en deelnemingsvragen op ons af. Zoals in warmtenetten, netwerkbedrijf Stedin, waterleidingbedrijf Vitens en een ontwikkelbedrijf voor energieopwekking. We stellen voor om nu incidentele middelen te reserveren om rentelasten in deelnemingen mee te kunnen financieren. Zodat we een bijdrage kunnen leveren aan de nodige ontwikkelingen, omdat we als grote stad de verantwoordelijkheid hebben om mee te betalen aan de (energie)transitie.
- We geven uitvoering aan de Erkende Maatregelenlijsten Energiebesparing (EML). Daarnaast is een eenmalige investering nodig om de verlichting in het Stadskantoor te vervangen.
- We zorgen dat onze vloot elektrisch wordt, zodat met ingang van 2025 de bevoorrading in de binnenstad emissievrij is.
- We pakken alle kansen aan om nieuwe bomen te planten, maar vertragen het tempo ten opzichte van onze ambities.
- Er komt een groenloket in elke wijk. In de wijken Overvecht, Rivierenwijk en West-Noordwest worden uitvoeringsmiddelen beschikbaar gesteld om initiatieven op gebied van groen en zelfbeheer van openbaar groen op grotere schaal uit te voeren.

Om dit mogelijk te maken herprioriteren we binnen bestaande budgetten. Ook zetten we een deel van het budget in dat beschikbaar komt door bezuinigingen. Zoals het budget uit het Meerjaren Programma Bereikbaarheid en reserve Riolerings ([zie paragraaf 4.3.3](#)).

We werken aan een levendige en leefbare stad

- We versterken de economische basis van onze stad met twee maatregelen:
 1. We verlengen het ondernemersloket 'Ondernemer centraal', waar ondernemers terecht kunnen met hulpvragen.
 2. We gaan door met de samenwerkingsaanpak Morgen Mooier Maken in 2023 en 2024. Dat doen we voor de lange termijn en samen met partners. De verandering van winkelstraten in de binnenstad werken we gezamenlijk verder uit.
- We zorgen dat het aanbod van cultuur in de wijken meegroeit met de stad door te investeren in de culturele instellingen, jongerencultuurhuis Leidsche Rijn en wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone.
- Om meer regie te krijgen op onze Utrechtse evenementen stellen we dit jaar 10 locatieprofielen op. Deze bieden handvatten voor organisatoren en bewoners. We zorgen dat deze goed bruikbaar zijn.
- We kiezen voor de ontwikkeling van een sporthal in Vleuten De Meern.
- We halen de rommel naast ondergrondse containers snel weg. Zo houden we de buurt schoon.

Om dit mogelijk te maken gebruiken we het extra geld dat in het coalitieakkoord bestemd was voor topcultuur en economie.

Uitvoering

- We geven de uitvoerende functies binnen de gemeente prioriteit en willen ze op sterkte houden. Dat betekent in ieder geval voorkomen dat we toezichthouders en handhavers verliezen in de krappe arbeidsmarkt en de publieksdienstverlening op peil houden. Daarvoor is een aantal functies gehierwaardeerd en stellen we een arbeidsmarkttoelage voor.
- We willen een eerste burgerberaad organiseren over hoe de jaarwisseling een feest voor iedereen kan zijn.

- We stellen voor om te investeren in meer diversiteit en inclusiviteit in de ambtelijke organisatie. Zo willen we de maatschappelijke sensitiviteit van de medewerkers verder versterken.

Om dit mogelijk te maken gebruiken we voor een deel het budget uit de parkeerexploitatie en algemene middelen; daarnaast zetten we een deel van het budget in dat beschikbaar komt door bezuinigingen, zoals onder meer die uit het Meerjaren Programma Bereikbaarheid en reserve Riolerings (zie paragraaf 4.3.3).

In [bijlage 1](#) een planning op hoofdlijnen voor het uitvoeren van het coalitieakkoord in de periode tot 2026.

1.3 Onzekere inkomsten en stijgende kosten geven noodzaak tot bijsturen

Het vertrekpunt van deze voorjaarsnota toont een tekort dat oploopt naar 72 miljoen euro in 2027. Het tekort komt grotendeels door drie ontwikkelingen:

- Stijgende prijzen en compensatie daarvoor in de nieuwe cao-afspraken.
- Toenemende zorgvraag voor jeugdhulp en Wmo.
- Blijvende onzekerheid over de inkomsten van het Rijk. Vooral de inkomsten vanaf 2026 en de Hervormingsagenda jeugd.

Financieel vertrekpunt

De extra inkomsten uit het gemeentefonds zijn niet genoeg om deze ontwikkelingen en knelpunten op te vangen. Hieronder staat het bijgewerkte financieel beeld dat het vertrekpunt is van deze voorjaarsnota. Meer uitleg op deze ontwikkeling staat in [hoofdstuk 4](#).

Tabel: Financieel vertrekpunt

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
x € 1.000						
Begroting 2023	0	0	0	0	-21.072	-21.072
Ontwikkelingen:						
Financiële ontwikkelingen	34.382	23.801	25.570	45.364	17.199	18.510
Prijsstijgingen	-30.459	-29.814	-29.814	-29.814	-29.814	-29.814
Knelpunten	-6.784	-18.871	-22.286	-25.562	-26.984	-26.984
Groeikader	-4.411	-12.878	-12.878	-12.878	-12.878	-12.878
Vertrekpunt financieel beeld	-7.271	-37.761	-39.408	-22.890	-73.549	-72.238

Naar een begroting in evenwicht

Pijlers onder ons financieel beleid zijn een sluitende begroting en het hebben van voldoende buffer om risico's op te vangen (weerstandsvermogen). Deze buffer hebben we het afgelopen jaar versneld aangevuld tot het gewenste niveau. Het tekort op de begroting vraagt nu om keuzes te maken voor de toekomst.

In het coalitieakkoord is voor het financiële beleid het uitgangspunt genomen om "scherper aan de wind te gaan varen". Dit wil zeggen: realistisch begroten en onzekerheden en risico's inschatten en scherp volgen. Op basis van actuele informatie passen we de begroting aan. Ook hebben we afgesproken om bij tekorten nadrukkelijk de ambities in het coalitieakkoord te heroverwegen. Deze afspraken zijn leidend voor onze financiële strategie.

Keuzes maken met een financiële strategie

In drie stappen hebben wij keuzes gemaakt om het tekort in de begroting op te lossen.

1. Risico-inschatting

Bij het opstellen van deze voorjaarsnota waren de inkomsten van het Rijk onzeker. In de laatste weken van april is hier meer duidelijkheid over gekomen voor de hervormingsagenda jeugd en de korting op het gemeentefonds vanaf 2026. Voor de korting op het gemeentefonds heeft het Rijk 1 miljard euro toegevoegd aan het gemeentefonds. Dit is echter niet toereikend om het tekort dat volgens gemeenten is ontstaan op te vullen. Wij verwachten echter nog steeds reële bekostiging van onze taken door Rijk, dit betekent een aanvullende compensatie bovenop de 1 miljard euro die nu beschikbaar is gesteld.

In deze voorjaarsnota hebben wij een inschatting gemaakt van deze te verwachten extra inkomsten en planningsoptimisme. Daarmee begroten we reëler en worden onnodige bezuinigingsmaatregelen te voorkomen.

- a. Inkomsten Rijk vanaf 2026: verwachte reële invulling van een korting uit het regeerakkoord
- b. Hervormingsagenda jeugd: afspraken over de nadere uitwerking van deze agenda en de korting die voor gemeenten is ingeboekt
- c. Ontwikkelingen bestaand beleid gemeentefonds: nacalculatie voor effect looncompensatie en afrekening btw-compensatiefonds.
- d. Bij de investeringsprogramma's hebben we scherper gekeken naar verwachte planning en oplevering en hebben we rekening gehouden met planningsoptimisme.

2. Aanvullend compenseren voor inflatie 2022

Door onze begroting aanvullend te compenseren voor het effect 2022, brengen we alle budgetten voor de uitvoering op een reëel prijspeil. Zowel de budgetten voor onze uitvoering als voor uitvoering door onze partners. Hierdoor voorkomen en verminderen we knelpunten veroorzaakt door de prijsstijgingen. Onder andere bij de meerjarenprogramma's en leerlingenvervoer.

3. Bijsturen op de begroting

Zoals in het coalitieakkoord vastgelegd verhogen we de belastingen niet. Wel kiezen we voor een taakstelling, een aantal bezuinigingen en stellen we ambitieuze ambities bij om het resterende financiële tekort op te lossen.

Dit betreft ook ambities uit het coalitieakkoord waar nog niet mee is gestart.

Deze keuzes leiden tot het onderstaande geven het volgende financiële plaatje.

Tabel: Financieel beeld Voorjaarsnota

x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Begroting 2023	0	0	0	0	-21.072	-21.072
Ontwikkelingen:						
Financiële ontwikkelingen	34.382	23.801	25.570	45.364	17.199	18.510
Prijsstijgingen	-30.459	-29.814	-29.814	-29.814	-29.814	-29.814
Knelpunten	-6.784	-18.871	-22.286	-25.562	-26.984	-26.984
Groeikader	-4.411	-12.878	-12.878	-12.878	-12.878	-12.878
Vertrekpunt financieel beeld	-7.271	-37.761	-39.408	-22.890	-73.549	-72.238
Extra inzet voor beleid	-5.028	-5.548	-5.301	-4.456	-4.001	-4.001
Wensen van de raad	-587	-225	-225	-225	-225	-225
Tekort financieel beeld	-12.886	-43.535	-44.933	-27.570	-77.775	-76.464
Uitwerking financiële strategie						
Verwachte rijksinkomsten	11.112	20.432	22.222	24.936	48.498	51.598
Extra indexeren i.v.m. inflatie 2022	-10.100	-1.309	191	-309	-309	-309
Bijsturen op de huidige begroting	9.573	11.342	19.449	24.396	26.575	25.175
Begroting financieel beeld	-2.301	-13.070	-3.071	21.453	-3.011	0
Kasschuif	2.301	13.070	3.071	-21.453	3.011	0
Saldo Voorjaarsnota	0	0	0	0	0	0

2 Wat willen we bereiken

Er is veel veranderd sinds de coalitie het afgelopen jaar haar ambities heeft opschreven in het coalitieakkoord. Er zijn ontwikkelingen in de maatschappij die we toen niet konden voorzien en waar we nu echt maatregelen op moeten nemen. In dit hoofdstuk vertellen we daar meer over. Het gaat om intensiveringen, bijsturingen en bezuinigingen.

2.1 Kansengelijkheid

De ambitie dat iedereen kan rekenen op goede hulp en ondersteuning staat onder druk. De stijging van de vraag naar zorg, het tekort aan personeel, ruimte voor passende voorzieningen en de stijging van de zorgkosten maken dat er Utrechters niet de zorg kunnen krijgen die zij nodig hebben en dat bovendien de zorg onbetaalbaar wordt. Voor de opgave kansengelijkheid stellen we daarom in deze voorjaarsnota voor met welke uitgangspunten we de Jeugdzorg en Wmo houdbaar willen maken. Behalve dit grote knelpunt zijn er ontwikkelingen die vragen om bijsturing om daarmee kansengelijkheid tegen te gaan.

2.1.1 Houdbaarheid sociaal domein onder druk

Sinds de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet, heeft Utrecht consequent gekozen voor een samenhangende aanpak in het sociaal domein. Daarbij staat de leefwereld van inwoners centraal. Het is tot nu toe gelukt het sociaal domein te financieren binnen de kaders van het gemeentefonds.

Door maatschappelijke en economische ontwikkelingen en komt de houdbaarheid van het sociaal domein in Utrecht de komende jaren onder druk te staan. Dat hangt samen met een aantal factoren:

- **Groeiende behoefte aan zorg en ondersteuning:** We zien deze ontwikkeling in de hele samenleving.

Als we kijken naar jeugd zien we dat steeds meer jonge Utrechtse kinderen ontwikkelingsachterstanden hebben. Dat leidt tot een groei van het aantal plekken voor specialistische dagbehandeling voor jonge kinderen. Jeugdigen maken steeds vaker gebruik van jeugdhulp. In Utrecht in 2022 13% van de doelgroep. Dit komt ook door toenemende prestatiedruk en toename van de informatie- en netwerkmaatschappij. Er is vaker sprake van zwaardere psychische, psychosociale en lichamelijke klachten die leiden tot langere hulptrajecten. Veel Utrechtse jongeren groeien op met gescheiden opvoeders (20% van de jongeren heeft een scheiding meegemaakt), waarbij vaak een extra ondersteuningsbehoefte is.

Bij volwassenen zien we dat een deel moeite heeft om aansluiting te vinden bij de snelheid van de arbeidsmarkt en samenleving. De uitgaven voor dagelijkse levensbehoeften nemen toe, onder meer door de sterk stijgende inflatie. 14% van de inwoners leeft van een inkomen van maximaal 125% van het wettelijk sociaal minimum. De spreiding van deze groep is niet gelijkmatig over de stad. In Overvecht leeft 30% onder 125% van het wettelijk sociaal minimum. In Oog in Al nog geen 2%. Bestaansonzekerheid werkt ook weer door in gezondheid en daarmee in zorgkosten. Cliënten van het Buurteam Sociaal noemen 'geld' in ruim 50% van de gevallen als een leefgebied waar zij problemen ervaren.

Als we kijken naar inwoners die door omstandigheden geen thuissituatie meer hebben, zien we dat het aantal daklozen dat de gemeente opvangt flink toeneemt. In de periode vanaf 2018 is het aantal mensen dat we opvangen fors gestegen. Kenmerkend voor de druk op de opvang is dat elke locatie die Utrecht opent meteen vol zit. De uitstroom uit de opvang stokt doordat er onvoldoende geschikte woonruimte beschikbaar is. Er zijn in 2023 circa 1.600 woningen nodig voor kwetsbare inwoners. We verwachten dat in 2024 de druk op de asielketen en maatschappelijke opvang nog verder toeneemt (zie ook paragraaf 2.2.1).

Het aantal ouderen in Utrecht groeit de komende jaren. Gevolg is dat ook het aantal mensen met een beperking of chronische ziekte en dus een zorgbehoefte toeneemt. Op dit moment verleent 3% van de jongvolwassenen, 9% van de volwassenen en 14% van de ouderen in Utrecht mantelzorg. Er is een groeiende groep ouderen, waarbij de sociale omgeving onvoldoende kan voorzien in passende ondersteuning. Met vereenzaming of lichamelijk letsel tot gevolg.

- **Krapte op de arbeidsmarkt:** De vraag naar ondersteuning groeit sneller dan het aanbod. We verwachten dat ook in de toekomst er te weinig personeel is. Waardoor we de gewenste zorg en ondersteuning niet kunnen geven. In 2040 moet bij ongewijzigd beleid 1 op de 4 mensen in de zorg werken om aan de vraag te kunnen voldoen. In de zorgkantoorregio Utrecht en Gooi & Vechtstreek is een verwacht tekort van 13.900 medewerkers in de zorg. Nu al zien we de gevolgen: langere wachtlijsten, niet de juiste zorg op de juiste plek krijgen en soms zelfs afstel van zorg en ondersteuning. De krapte werkt ook nog op een andere manier door: stimuleren van meer werken leidt tot minder parttime werk. Met als gevolg dat we steeds moeilijker vrijwilligers kunnen vinden en mensen minder tijd beschikbaar hebben voor bijvoorbeeld mantelzorg.
- **Knellende kaders:** Het Rijk zet gemeenten in de frontlinie om met partners en inwoners regie te voeren op de maatschappelijke en economische opgaven die voor ons liggen. Dit leidt tot een groter beroep op zorg en ondersteuning vanuit de Wmo en Jeugdwet. (Onder andere door woonplaatsbeginsel, omvorming zorg met verblijf, druk vanuit de andere wettelijke kaders zoals Zorgverzekeringswet en Wet langdurige zorg, enzovoort). De huidige wetgeving beperkt de mogelijkheid om de opgaven passend te kunnen aanpakken. Zo hebben gemeenten in de Wet maatschappelijke ondersteuning met het abonnementstarief onvoldoende mogelijkheden om ook de (financiële) draagkracht van inwoners te betrekken. En ontbreekt het gemeenten in de voorschool, het onderwijs en de Jeugdwet aan een passend en samenhangend instrumentarium om de onderliggende oorzaken van zorgvragen effectief aan te kunnen pakken.
- **Uitblijven structurele financiële compensatie:** de afgelopen jaren heeft de Rijksoverheid de gemeenten (incidenteel) gecompenseerd voor de stijgende uitgaven op de Jeugdwet en Wmo. Vanaf 2023 zien wij dat het Rijk gemeenten niet langer compenseert voor de oplopende uitgaven. De inkomsten vanuit het Gemeentefonds dalen door onder andere de bezuiniging in het kader van de Hervormingsagenda jeugd. Daarbij komt de financiële verwerking van de doordecentralisatie van beschermd wonen. Hierdoor ontstaat in de Jeugdwet in 2023 een tekort en in de Wet maatschappelijke ondersteuning vanaf 2024 een tekort. In het kader van de Hervormingsagenda jeugd is voorlopig de afspraak gemaakt dat de landelijke taakstelling voor Jeugd een ingroeipad van twee jaar krijgt.

Gevolg van deze ontwikkelingen is dat bij ongewijzigd beleid de kosten voor de uitvoering van de Jeugdwet en Wmo groeien.

Tabel: Tabel tekort Jeugdwet, Wmo en overig

x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
<u>Tekort Jeugdwet</u>						
Begroting Jeugdwet Utrecht	120.995	119.399	118.109	112.219	111.601	111.601
Oorspronkelijk tekort Jeugdwet	-7.200	-8.900	-10.100	-16.000	-16.600	-16.600
Extra indexatie maatschappelijke instellingen 2023	4.235	4.179	4.134	3.928	3.906	3.906
Tekort Jeugdwet	-2.965	-4.721	-5.966	-12.072	-12.694	-12.694
Omvang tekort t.o.v. begroting Jeugdwet	-2%	-4%	-5%	-11%	-11%	-11%
<u>Tekort Wmo</u>						
Begroting centrumtaken Wmo	120.172	120.401	117.833	117.869	117.869	117.869
Begroting eigen taken Wmo	96.304	97.528	98.737	100.870	100.870	100.870
Verwacht tekort Wmo	0	-1.300	-2.900	-3.900	-6.000	-8.500
Tekort doordecentralisatie beschermd wonen	0	-4.400	-6.200	-3.800	-2.500	0
Tekort Wmo	0	-5.700	-9.100	-7.700	-8.500	-8.500
Omvang tekort t.o.v. begroting eigen taken Wmo	0%	-6%	-9%	-8%	-8%	-8%
<u>Taakstelling overige taken</u>						
Leerlingenvervoer	0	-545	-550	-550	-550	-550
Normering sporthallen schoolgebruik	0	0	0	-42	-128	-223
Taakstelling overige taken	0	-545	-550	-592	-678	-773
<u>Tekort totaal</u>						
Jeugdwet	-2.965	-4.721	-5.966	-12.072	-12.694	-12.694
Wmo	0	-5.700	-9.100	-7.700	-8.500	-8.500
Overige taken	0	-545	-550	-592	-678	-773
Tekort totaal	-2.965	-10.966	-15.616	-20.364	-21.872	-21.967

Drie scenario's

Om te komen tot een houdbaar financieel stelsel hebben wij verschillende scenario's verkend.

1. Het eerste scenario is een absolute taakstelling (hard financieel kader) per 2024 voor de Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning. Dat houdt in dat de opdracht voor een bezuinigingsopgave eenzijdig wordt gegeven aan de gecontracteerde en gesubsidieerde organisaties die voor ons deze taken uitvoeren. Met dit scenario kunnen we de financiële taakstelling op korte termijn uitvoeren. Risico is echter dat dit scenario door perverse effecten op lange termijn mogelijk juist tot extra kosten gaat leiden en een ontwrichtend effect heeft voor het sociaal domein in Utrecht. Beschikbaarheid en kwaliteit van zorg en ondersteuning gaat omlaag en als gemeente voldoen wij mogelijk niet meer aan de wettelijke kaders van de Wmo en Jeugdwet. Tenslotte kan het zijn dat de gevolgen van de bezuinigingen ook gevolgen hebben voor andere terreinen (denk aan onderwijs, werk en inkomen, publieke gezondheid, veiligheid).
2. Het tweede scenario gaat uit van het oplossen van de taakstelling in het bredere sociaal domein waarbij we kiezen voor een ingroepad voor Wmo. Dat houdt in dat we huidig beleid en uitvoering in het brede sociaal domein opnieuw bekijken. Op inhoudelijke gronden kiezen we waar de taakstelling concreet landt. Gevolg kan zijn dat we niet alleen op uitvoering van Wmo en Jeugd bijsturen, maar dat we bijvoorbeeld ook beleid en uitvoering bij W&I of Volksgezondheid bijsturen om de Jeugdwet en Wmo te financieren.

3. Het derde scenario is dat we beleid en uitvoering van de Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning voortzetten en een gemeentebrede, integrale afweging maken om de taakstelling uit te voeren. De taakstelling in dit scenario voeren we uit met het gemeentelijk budget (algemene middelen). Gevolg daarvan kan zijn dat we niet alleen op uitvoering van Wmo en Jeugd bijsturen, maar dat we bijvoorbeeld ook beleid en uitvoering in het domein ruimte bijsturen om de Jeugdwet en Wmo te financieren. Omdat de uitvoering van een gemeentebrede afweging meer tijd vraagt, leidt dit scenario tot een langer in-groeipad. Risico van dit scenario is dat we de voor een houdbaar systeem de noodzakelijke kentering niet kunnen uitvoeren. Een gevolg kan ook zijn dat de financiële ruimte beperkt wordt voor investeringen in woningen, groen en sportvoorzieningen, investeringen die ook nodig zijn om de gewenste beweging in het sociaal domein uit te voeren.

De scenario's verschillen onder andere wat betreft in-groeipad en dus de omvang van het knelpunt. Dat heeft gevolgen voor de hoeveelheid sturing die de gemeente geeft aan het uitvoeren van deze bezuinigingsopgave.

Een samenhangende aanpak

We stellen voor te kiezen voor scenario 2. Daarvoor hebben we de voordelen en risico's van alle drie de scenario's bekeken. Er is een houdbaar zorgstelsel nodig in Utrecht en we moeten de trends doorbreken van stijgende vraag en kosten in een dalende arbeidsmarkt.

Dat vraagt van de gemeente en onze partners stevige keuzes om de maatschappelijke, economische, bestuurlijk en financiële opgaven in het sociaal domein het hoofd te kunnen bieden. Tegelijkertijd willen we ook geen ontwrichtend effect creëren.

Wij werken de aanpak voor dit scenario uit langs drie samenhangende sporen:

- Spoor 1 Samen aan de slag
- Spoor 2 Inhoudelijke aanpak
- Spoor 3 Financiële aanpak

Spoor 1 – samen aan de slag (proces)

We vinden dat we moeten versnellen. Vanwege de snelle groei van het financieel tekort en de weerbaarheid van de maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Wij gaan op de volgende manier aan de slag:

1. De gemeenteraad zit aan het stuur. We pakken de kaderstellende en controlerende rol op en voeren het politieke debat. Dat doen we bij het vaststellen van de beleidsnota's (Gezondheid030, Jeugd, Wmo) in het najaar van 2023 en de nota van uitgangspunten voor de inkoop/subsidiëring in het sociaal domein. Bijsturen kan nodig zijn naar aanleiding van bijvoorbeeld bijgestelde (financiële) kaders vanuit het rijk. De begrotingscyclus (voorjaarsnota 2024, begroting 2024) biedt de raad de mogelijkheid tot bijsturen.
2. Samen met onze partners in de stad en regio gaan we aan de slag op basis van partnerschap en rekenschap. Daarbij staat de opgave centraal, werken we vanuit de gedeelde waarden, biedt de gemeente heldere kaders en randvoorwaarden, en stuurt de gemeente op de uitvoeringspraktijk met data en informatie en door samen te leren.
3. Vanuit het Integraal Zorgakkoord intensiveren we onze samenwerking met de langdurige en verzekerde zorg (zorgkantoor en verzekeraars) waarbij wij onze inhoudelijke aanpak inbrengen.
4. Inwoners en cliëntvertegenwoordigers geven samen met ons de aanpak en de voorstellen vorm, zodat ook de inspraak, ervaring en participatie geborgd is in onze aanpak.
5. We richten een slagvaardig proces in om snel met elkaar te komen tot een gedragen set van maatregelen. Vaststellen daarvan door de raad en vervolgens daadkrachtig uitvoeren. Dat vereist ook een sterke (programma)organisatie.

Spoor 2 – Inhoudelijke aanpak

Pijnlijke keuzes kunnen we niet voorkomen. Alleen door duidelijk te kiezen kunnen we duurzaam en toekomstbestendig onze inwoners die dat het meest nodig hebben zo goed als mogelijk helpen. Ons voorstel is de inhoudelijke agenda aan te scherpen langs de volgende uitgangspunten.

1. We richten onze inzet op het wegnemen van de oorzaken die leiden tot behoefte aan zorg en ondersteuning. Daarbij ontzien we in onze keuzes zoveel als mogelijk de maatregelen en basisvoorzieningen, die de behoefte aan zorg of ondersteuning helpen voorkomen. Denk aan onze

inzet op een goede voorschool en kinderopvang, onze aandacht voor de makers van de samenleving, het voorkomen van verlies van werk, bestaanszekerheid en dakloosheid, maar ook brede sportstimulering, aandacht voor voeding en lichamelijke ontwikkeling en onze bijdrage aan het verminderen van de prestatiedruk in onderwijs en arbeidsmarkt. Wel vinden wij dat we waar mogelijk heel kritisch moeten kijken naar inspanningen die niet direct bijdragen aan het wegnemen van deze oorzaken en meer gericht zijn op het dempen van de gevolgen

2. Ongelijk investeren voor gelijke kansen is het uitgangspunt bij het inzetten van de beperkte middelen voor de inwoners en buurten die dit het hardst nodig hebben. We bieden een basis van voorzieningen op het gebied van onderwijs, sport, bestaanszekerheid en publieke gezondheidszorg. Bij het inrichten van de sociale basis, basiszorg en aanvullende zorg, sluiten we aan bij de ondersteuningsvragen in wijken en kijken we naar het draagvermogen in de wijken. Het uitgangspunt bij het vormgeven van zorg is collectief en groepsgericht waar dat kan, individueel waar nodig.
3. We gaan kijken hoe we de zorg en ondersteuning in de stad en in de wijken simpeler kunnen organiseren. We doen dit bijvoorbeeld na afloop in 2025 van de huidige subsidietenders voor de buurtteams en de sociale basis (hierbij nemen we de lessen uit de Tussenevaluatie mee).
4. We stoppen met pilots, tijdelijke programma's en regelingen die geen structurele bijdrage leveren aan het verbeteren van de uitvoeringspraktijk. Nieuwe pilots, programma's en initiatieven starten we alleen als vooraf duidelijk is hoe ze structureel bijdragen aan de dagelijkse uitvoeringspraktijk. Kortom, wij organiseren volle focus op structurele verbetering van de uitvoeringspraktijk.
5. We zetten in op 100% compensatie vanuit het Rijk op de 'extra' Utrechtse inzet boven op het wettelijk minimum. Gaat de compensatie niet door, dan handelen we in lijn met amendement "Utrechtse basis is een absoluut minimum bij bezuinigingen". Dit houdt in:
We zoeken de bezuinigingen primair volgens de uitgangspunten 1 tot en met 4. Wanneer toch bij uitgangspunt 5 wordt aanbeland, wordt er ook breder in de begroting bezuinigd, waarbij de 3 prioriteiten uit het coalitieakkoord ontzien worden. In het geval er maatregelen binnen principe 5 worden genomen, behouden we de Utrechtse basis.
 - a. We handelen binnen uitgangspunt 5 conform de principes 1 t/m 4;
 - b. We zetten in op preventieve en duurzame oplossingen die bewezen effectief zijn;
 - c. We blijven mensen perspectief en kansen bieden om hun situatie te verbeteren;
 - d. De maatregelen mogen niet in strijd zijn met mensenrechten;
 - e. De bestaanszekerheid moet zo goed mogelijk geborgd zijn.

Aanvullend stellen wij voor:

- We verkennen met de raad de mogelijkheid voor een brede maatschappelijke dialoog met inwoners, ondernemers en partners uit de stad en in de regio. De maatschappelijke dialoog richt zich op het uitwerken van het gezond stedelijk leven in de stad. De gemeenteraad neemt het voortouw in deze dialoog door heldere standpunten in te nemen op gevoelige kwesties. Zoals: de focus op cognitieve vaardigheden op scholen, gebruik van social media en mobieltjes onder volwassenen en kinderen, belang van gezonde voeding op de vereniging en in de school, schulden. Aan dachtspunt bij deze dialogen is dat we de juiste mensen aanspreken en geen perverse effecten creëren, doordat bepaalde kwetsbare groepen zich ten onrechte aangesproken voelen en zorg mijden.
- We zetten in op een stevige lobby naar het rijk. Als gemeente staan we dichtbij inwoners en voeren de regie over de lokale basisinfrastructuur in het sociaal domein en de fysieke leefomgeving. Maar we hebben te maken met een landelijk stelsel van wetten, jurisprudentie, tijdelijke programma's en regelingen die de dagelijkse uitvoeringspraktijk en daarmee de inwoner niet altijd helpt. Voor onze aanpak is het noodzakelijk dat het Rijk de randvoorwaarden schept die onze dagelijkse uitvoeringspraktijk ondersteunen en faciliteren. Dit vraagt van ons een actieve lobby en soms het lef om keuzes te maken of maatregelen door te voeren die misschien niet helemaal goed passen in het wettelijk kader. Onderwerpen die wij op de Rijksagenda zetten zijn een eerlijke verdeling van opvang en woningen voor kwetsbare groepen, basisvoorzieningen kinderopvang en voorschool, praktijkgericht en cognitief onderwijs, voeding in de klas en in de samenleving (o.a. btw-discussie), aanpak schone lucht en schone grond, ruimte voor dichtbij sporten en bewegen en maatschappelijke ondersteuning naar financieel draagvermogen.

Spoor 3 - Financiële uitgangspunten

Bij het uitwerken en realiseren van maatregelen stellen wij de volgende financiële uitgangspunten voor.

1. In lijn met het voorlopige onderhandelingsresultaat Hervormingsagenda jeugd nemen wij voor het tekort jeugd vanaf 2026 een risico van 35% (dit is gebaseerd op de financiële afspraak van 650 miljoen euro op een totaal ambitieniveau van 1 miljard).
2. Voor de Wet maatschappelijke ondersteuning gaan wij uit van een ingroeipad van twee jaar. Op de Wet maatschappelijke ondersteuning starten we direct na de vaststelling van de voorjaarsnota met het proces om samen met partners en inwoners te komen tot maatregelen die leiden tot een besparing in 2025 en volgende jaren.
3. Om deze aanpak met inwoners en partners in de stad en regio te kunnen realiseren reserveren wij incidentele middelen voor onderzoek, programmamanagement, realisatiekracht, financieel management (incl. risicomanagement), etc. (totaal voor periode 2 jaar 1,5 miljoen euro)

In balans naar gezonde gemeentefinanciën

Dit leidt tot het volgende financiële beeld:

Tabel: financieel beeld en taakstellingen Jeugdwet, Wmo en overig

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
x € 1.000						
<u>Taakstelling Jeugdwet</u>						
Tekort Jeugdwet	-2.965	-4.721	-5.966	-12.072	-12.694	-12.694
Ingroeipad voorlopige hervormingsagenda	0	1.596	2.886	0	0	0
Risicobereidheid Jeugdwet	0	0	0	5.600	5.810	5.810
Taakstelling Jeugdwet	-2.965	-3.125	-3.080	-6.472	-6.884	-6.884
<u>Taakstelling Wmo</u>						
Tekort Wmo	0	-5.700	-9.100	-7.700	-8.500	-8.500
Ingroeipad Wmo	0	3.700	4.500	0	0	0
Taakstelling Wmo	0	-2.000	-4.600	-7.700	-8.500	-8.500
<u>Taakstelling overig</u>						
Leerlingenvervoer*	0	-545	-550	-550	-550	-550
Normering sporthallen schoolgebruik*	0	0	0	-42	-128	-128
Taakstelling overig	0	-545	-550	-592	-678	-678
<u>Totaal</u>						
Taakstelling Jeugdwet	-2.965	-3.125	-3.080	-6.472	-6.884	-6.884
Taakstelling Wmo	0	-2.000	-4.600	-7.700	-8.500	-8.500
Taakstelling overig	0	-545	-550	-592	-678	-678
Dekking uit de Algemene middelen	2.965					
Taakstelling totaal **	0	-5.670	-8.230	-14.764	-16.062	-16.062

* zie toelichting in 2.1.2

**Hierbij is rekening gehouden met in totaal 1,5 miljoen euro uitvoeringskosten over 2024 en 2025 die uit de algemene middelen worden gedekt.

2.1.2 Andere bijsturingen voor meer kansengelijkheid

Armoederegelingen

Tegen de achtergrond van de ontwikkelingen zoals geschetst in hoofdstuk 1 is in het coalitieakkoord een impuls op het armoedebelief opgenomen. We zien het gebruik van de armoederegelingen verder toenemen. We verwachten de komende jaren een verdere toename. Dit vanwege de koopkrachtcrisis, de verhoging van het wettelijk minimumloon (en daarmee (tijdelijke) toename van de groep die recht heeft

op de armoederegelingen) en de inzet op vergroting van het bereik door de campagne 'Weet waar je Recht op hebt'. De uitgaven voor Bijzondere Bijstand nemen toe, als gevolg van de koopkrachtcrisis en de (versnelde) huisvesting van statushouders. Ook in de keten van schuldhulpverlening verwachten we een stijging van de vraag naar dienstverlening. In 2023 hebben we een aantal koopkrachtmaatregelen getroffen ([Raadsbrief Aanpak koopkrachtcrisis 2023](#)).

Na 2023 is het beeld zeer onzeker. Het pakket met rijksmaatregelen loopt grotendeels af en door de hoge inflatie verschraken de armoederegelingen. De hoogte van de toegezegde rijksmiddelen ('Schoutengelden') is onzeker. We willen onze kwetsbare inwoners kunnen blijven ondersteunen. Daarom stellen we voor om de komende jaren de eventuele incidentele financiële ruimte op onze armoederegelingen en schuldhulpverlening (zoals bijzondere bijstand, restanten energietoeslag), door een reserve Armoedebestrijding en Schuldhulpverlening beschikbaar te houden.

Tegemoetkoming parkeerkosten voor lage inkomens

Betaald parkeren in de hele stad komt de leefbaarheid en bereikbaarheid van Utrecht nu en in de toekomst ten goede. Voor inwoners met een laag inkomen kost het invoeren van betaald parkeren een aanzienlijk deel van hun inkomen. Zoals is vastgelegd in het coalitieakkoord volgen we dan ook de wens om inwoners met lage inkomens te compenseren voor de toegenomen parkeerkosten. Binnen de parkeerexploitatie is daarvoor 0,2 miljoen euro gereserveerd en we reserveren nog eens ruim 0,5 miljoen euro extra. In totaal is dan ruim 0,7 miljoen euro beschikbaar voor deze tegemoetkoming. Bij de Begroting 2024 volgt de uitwerking op welke wijze dit wordt gerealiseerd.

Inburgering

We hebben de ambitie om mensen zo goed mogelijk te laten inburgeren. Met de hogere taakstelling voor de huisvesting van statushouders, neemt ook de opgave op het gebied van inburgering toe. Tot en met 2024 vangen we dat op vanuit de reserve re-integratie statushouders. Voor de langere termijn bekijken we met een beleidsevaluatie in 2024, of we onze ambities op het gebied van inburgering overeind kunnen houden boven op het wettelijke noodzakelijke niveau.

Leerlingenvervoer

Door de groei van de stad zijn er meer leerplichtige leerlingen. Het aantal leerlingen met behoefte aan en recht op aangepast vervoer stijgt mee. Ze gaan naar meer unieke bestemmingen. Dat betekent dat er meer leerlingen per dag over meer routes rijden. Dat leidt tot een toename van kosten. Voor 2024 lossen we dit op vanuit de algemene middelen. Voor de verdere jaren nemen we mogelijkheden om de kostenstijging op te vangen mee in de brede heroverweging in het sociaal domein.

Digitaal kinddossier

Sinds 2020 is de gemeente verplicht een digitaal kinddossier jeugdgezondheidszorg aan te houden. De nieuwe aanbesteding pakt hoger uit dan het huidige contract. We vangen dit op door de raming van de boetes door de inspectie kinderopvang aan te passen naar het niveau dat afgelopen jaren is gerealiseerd.

Beweegprogramma op scholen

Sporten, spelen en bewegen verbindt. Het is goed voor de fysieke én mentale gezondheid. Sport moet voor iedereen toegankelijk zijn. De extra middelen die voor impuls sport in het coalitieakkoord beschikbaar zijn gesteld, zetten we in voor een beweegprogramma op scholen. Daarmee vullen we de aanpak in van kansenongelijkheid op scholen.

Modernisering van het sekswerkbeleid

De commissie Sorgdrager heeft aanbevelingen gedaan op het gebied van modernisering van het sekswerkbeleid. Om daarmee veilige en legale werkplekken voor sekswerkers te maken. Om deze aanbevelingen uit te voeren zetten we de middelen in die we hebben gereserveerd voor Hulpverlening, Toezicht en Handhaving van het Nieuwe Zandpad.

Doorgaan met hulp aan zorg mijdende dakloze mensen (veldwerkers verslavingszorg)

Sinds 2018 is het aantal overlastmeldingen en signalen over zorg mijdende dakloze mensen toegenomen, met name in de binnenstad en in Overvecht. Tijdelijk hebben we capaciteit kunnen toevoegen aan het aantal veldwerkers in de verslavingszorg. Voor de dekking zijn we afhankelijk van een rijkssubsidie die we aanvragen om door te kunnen gaan met deze extra inzet.

Doorgaan met omscholingsregeling naar toekomstbestendig werk

We evalueren de omscholingsregeling naar toekomstbestendig werk die in coronatijd is opgetuigd. Met deze subsidie bieden we inwoners de mogelijkheid om zich te laten omscholen naar een beroep waar nu en in de toekomst veel vraag naar is. Zoals technisch personeel, leerkrachten en verzorgenden. We evalueren de effectiviteit van de regeling en bepalen dan of en hoe we die voortzetten.

G4 Pilot Kansengelijkheid

In G4-verband zijn we momenteel in overleg met het Rijk over de ontwikkeling van een door ons voorgestelde pilot om voorschoolse educatie te verbreden en de drempel te verlagen. Met als doel een brede, algemeen toegankelijke voorziening voor alle kinderen van werkende en niet werkende ouders. Hierover praten we nu met het Rijk en de G4. Afhankelijk van rijksmiddelen hiervoor zullen we deze pilot opstarten.

Beleidsrijker maken verordening huisvesting scholen (normering sporthallen scholen/KVLO normen voor gymzalen)

De in 2021 vastgestelde verordening huisvesting scholen bevat eisen voor gymzalen boven op de wettelijke norm. Deze eisen zijn gebaseerd op het advies van de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke opvoeding (KVLO) en sluiten niet aan bij de normvergoeding voor het bouwen van gymzalen. Door de stijgende prijzen zijn hier extra middelen voor nodig. Voor 2025 zijn structureel extra middelen opgenomen in deze voorjaarsnota (zie 4.2.5). Voor 2026 en verder bekijken we in het kader van de taakstelling in het sociaal domein hoe we hiermee omgaan.

Samenvattende tabel

Tabel: Andere bijsturingen voor meer kansengelijkheid

	2023	2024	2025	2026	2027	I/S
x € 1.000						
Tegemoetkoming parkeerkosten lage inkomens	0	704	704	704	704	S
Beweegprogramma op scholen	0	160	200	200	200	S
Modernisering sekswerkbbeleid (commissie Sorgdrager)	645	645	645	0	0	S
Veldwerkers verslavingszorg*	0	170	170	0	0	I
Continuering omscholingsregeling	240	0	0	0	0	I
Beleidsrijker maken verordening huisvesting scholen	0	0	42	42	42	S
Totaal	885	1.679	1.761	946	946	

* De inzet van de gewenste additionele veldwerkers in 2024 en 2025 vindt enkel plaats als daar middelen voor gevonden worden, zoals mogelijk de aangevraagde rijkssubsidie voor hulp aan zorgmijdende dakloze mensen.

2.2 Wonen in een stad die groeit in balans

Utrecht is een aantrekkelijke en populaire stad om in te wonen. Deze populariteit heeft ook een keerzijde, want de woningmarkt staat al geruime tijd onder druk. We blijven groeien en daarbij blijven we vasthouden aan de ambitie om dat in balans te doen door de benodigde voorzieningen en kwaliteit mee te laten groeien: groeien in balans. Momenteel treedt er een vertraging op in de groei, omdat de woningbouw langzamer gaat door onder andere personeelstekorten en de stijgende rente en bouwkosten. Terwijl de vraag naar betaalbare huur- en koopwoningen toe blijft nemen. We stellen maatregelen voor om de woningbouw op peil te houden om zo snel mogelijk, zoveel mogelijk mensen de mogelijkheid te geven op een betaalbare woning.

Er is grote behoefte aan woningen bij zowel reguliere woningzoekende als bij kwetsbare groepen. Dat zorgt ervoor dat we naast het op peil houden van de permanente woningbouw, ook inzetten op het bouwen van tijdelijke woningen. Op dit moment zorgt ook een toename van vluchtelingen dat we snel (tijdelijke) opvang moeten realiseren. Dit vanwege het risico dat mensen op straat belanden. Of dat door gebrek aan uitstroombmogelijkheden uit instellingen en asielzoekerscentra herstel van mensen wordt geremd (met extra grote kosten voor zorg en opvang als gevolg).

Tot slot is extra inzet op woningbouw nu nodig om daarmee te zorgen dat onze ambitie op groeien in balans op langere termijn niet in gevaar komt. We houden dit scherp in de gaten en indien nodig, komen we hier volgend jaar bij de voorjaarsnota op terug.

2.2.1 Woningen, huisvesting en opvang

Op peil houden van de woningbouw

Om de vertraging in woningbouw die we nu zien zo veel mogelijk op te vangen, is het noodzakelijk om extra interventies te doen om het bouwtempo op peil te houden. Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Externe factoren zijn beperkt beïnvloedbaar, maar we moeten ons er wel toe verhouden.
- Uitvoeren van zo veel mogelijk van de vastgestelde woningbouwplannen.
- Op korte termijn willen we de permanente woningbouw op peil houden. Dat heeft de voorkeur boven het bouwen van tijdelijke woningen.
- Groeien in balans (met kwaliteit).

We investeren in onze organisatiekracht gericht op woningbouw, huisvesting en opvang. Dit gebeurt kostenneutraal door te kiezen binnen het beschikbare personeel. Daarnaast stellen we voor om middelen vrij te maken om bij bepaalde projecten de bouw te starten. We richten ons op een aantal specifieke interventies:

- Start permanente bouw 2023/begin 2024, waar nodig aangevuld met flexwoningen: met concrete afspraken op concessies in combinatie met een start-bouw-garantie. In Utrecht zijn geen twee gebiedsontwikkelingen in Utrecht gelijk aan elkaar. Daarom bekijken we per project welke maatregelen we eventueel moeten nemen om het verschil te maken tussen niet bouwen en wél bouwen. Dit is altijd maatwerk, met oog voor kwaliteit in het gebied en balans in de stad als geheel. Het doel hiervan is om projecten die door de veranderende marktomstandigheden net geen doorgang kunnen vinden, toch door te kunnen laten gaan. De bouw van permanente woningen heeft daarbij onze voorkeur.
- Wat betreft de toekomstige bouwproductie monitoren we voor de middellange termijn de geplande permanente projecten (2024-2025). Voor flexwoningen onderzoeken we de bereidheid voor gezamenlijk onderzoek naar haalbaar maken. Daarbij willen we de absolute aantallen betaalbare woningbouw vasthouden en eventueel meer woningen toevoegen. Dit doen we ook voor de periode na 2025.
- Inzetten op tijdelijkheid tot en met 2025: onderzoek naar gepaste locaties voor het toevoegen van tijdelijke woningen.

Op dit moment zien we een aantal projecten waarin we met gerichte maatregelen het verschil kunnen maken. Enerzijds vergt dit dat we de aangekondigde landelijke wetgeving voor middenhuur volgen in plaats van de strengere kaders uit het gemeentelijke Actieplan Middenhuur. Dit is nodig omwille van de economische haalbaarheid van de projecten, wat een uitzonderingsgrond is in het actieplan. Deze projecten worden toegelicht in een geheime bijlage bij het MPR.

Anderzijds is het voor de voortgang van de projecten nodig dat gemeente extra investeringen doet in de openbare ruimte om de woningbouw mogelijk te maken (ook deze projecten worden toegelicht in de geheime bijlage). Voor die investeringen in de openbare ruimte is 3,3 miljoen euro nodig. We stellen voor om dit te dekken met een uitname uit de reservering voor betaalbaar wonen (zie ook MPR paragraaf 5.3). Zo'n uitname vergt dat we het bestedingsdoel voor de gereserveerde middelen verbreden van "betaalbaar wonen" naar het op peil houden van woningbouwprojecten.

Netcongestie (de vraag naar transport van elektriciteit (zowel bij de aanbieder als de afnemer) is groter dan de transportcapaciteit van het net) vormt een groeiende complicerende factor voor de gebiedsontwikkelingen en daarmee ook specifiek voor de woningbouw. De maatregelen die we voorstellen om netcongestie tegen te gaan, worden toegelicht in de volgende paragraaf 'Klimaat'.

Huisvesting kwetsbare doelgroepen

Al in 2023 verwachten we een groot tekort aan woonruimte voor Utrechters in een kwetsbare positie. Dit tekort vloeit voort uit de wooncrisis, waarbij de gemiddelde wachttijd voor een sociale huurwoning in Utrecht meer dan 10 jaar is. Kwetsbare groepen zijn aangewezen op deze betaalbare sociale huurwoningen. Denk aan jongeren die verblijven in jeugdhulpinstellingen, nieuwkomers met een verblijfsvergunning (statushouders) en mensen uit de maatschappelijke opvang. De verwachting is dat het tekort aan woonplekken voor kwetsbare mensen komende jaren blijft bestaan in heel het land. De

voorspelde huisvestingsbehoefte voor kwetsbare Utrechters is de komende jaren ongeveer 1.600 woningen. Dat is fors meer dan het gemiddelde van afgelopen jaren, waarin we naast de reguliere woningzoekenden ongeveer 1.000 mensen uit kwetsbare doelgroepen hebben gehuisvest. In combinatie met de vertragingen in de permanente woningbouw, betekent dit een grote uitdaging. Het realiseren van voldoende woonplekken doen we via onder meer de volgende interventies.

- Realiseren permanente woningbouw
- Beter benutten bestaande voorraad
- Regionale spreiding
- Inzet bestaand vastgoed
- Aanpassen verdeling toedeling reguliere woningzoekenden en kwetsbare doelgroepen
- Realisatie flexwoningen

Een realisatieteam gaat aan de slag met deze interventies door waar nodig doorbraken te creëren, processen en uitvoering te versnellen en onorthodoxe oplossingen te zoeken. Een nieuwe werkwijze die intensief, creatief en vooral resultaatgericht moet zijn in samenwerking met de partners in de stad waaronder de woningcorporaties en de zorginstellingen.

Opvang asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen

Volgens het wetsvoorstel voor de Spreidingswet en evenredigheidscijfers moet Utrecht 1.273 asielzoekers opvangen in 2023, oplopend tot 1.700 of mogelijk nog meer in 2030. Dat betekent dat er meer opvangplekken voor asielzoekers nodig zijn dan we nu voorhanden hebben. Voor de korte termijn moeten we daarom op zoek naar een tijdelijke locatie. We onderzoeken of we de tijdelijke noodopvang in de Voorveldse Polder kunnen verlengen. Als verlenging niet mogelijk is, moeten we zoeken naar een andere tijdelijke locatie. Daarnaast is het noodzakelijk dat we al in 2023 starten met het zoeken naar een locatie voor een tweede en mogelijk derde permanent asielzoekerscentrum. De kosten van de zoektocht dekken we door incidentele inkomsten COA voor hogere asielopvang.

Naast de opvang voor asielzoekers, is de gemeente in opdracht van het Rijk ook verantwoordelijk voor het realiseren van 1.200 opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen. Daarvan zijn er op dit moment ongeveer 850 zijn gerealiseerd. De kosten voor de opvang van asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen wordt verhaald op het Rijk. De capaciteit die in de gemeente nodig is voor de realisatie van extra opvanglocaties, dekken we in 2023 incidenteel uit gelden voor Oekraïne, maar de continuïteit is daarmee kwetsbaar.

2.2.2 Investerings in de groei van de stad

Groeien in balans

Zoals in de inleiding bij dit hoofdstuk al is aangegeven zijn naast woningbouw ook investeringen in voorzieningen en kwaliteit van de stad belangrijk om te groeien in balans. Dekkingsbronnen daarvoor zijn: inkomsten uit het groeikader (ten gevolge van het groeiend aantal inwoners), parkeerinkomsten en inkomsten uit woningbouw en gebiedsontwikkeling. De vertraging in de woningbouw die we nu zien, kan hier gevolgen voor hebben. Tot 2027 kunnen we dat opvangen.

Woningbouw nodig voor investeringsruimte

Financieel kan een dip in de woningbouw op termijn gevolgen hebben voor inkomsten uit gemeentefonds en ozb. Maar het heeft ook effect op de investeringen van marktpartijen. Die dragen bijvoorbeeld bij aan voorzieningen rondom de Merwedekanaalzone (onder andere in Park Transwijk, rondje Stadseiland, HOV-busbaan). Daarnaast leidt op korte termijn toepassing van de nog vast te stellen Nota Kostenverhaal Bovenwijkse Voorzieningen niet of nauwelijks tot extra inkomsten. Dit betekent dan ook dat als de woningbouw op zich laat wachten, dat de investeringen in kwaliteit en leefbaarheid ook pas later komen. Voortgang van woningbouw is ook nodig om bijdragen van de rijksoverheid veilig te stellen, die zijn toegezegd via de woningbouwimpuls, versnellingsafspraken en het BO-MIRT. Toevoegen van woningen is de tegenprestatie die de gemeente moet leveren voor die rijksbijdragen. We hebben woningbouw dus ook nodig om te kunnen groeien in balans.

Draaiknoppen om de woningbouw op peil te houden

In de vorige paragraaf beschreven we welke interventies we willen doen om de woningbouw op gang te houden. Mogelijkheden daarbij zijn het knippen en faseren van projecten, een grotere rol voor

corporaties, maatregelen die de kosten verlagen en maatregelen die de potentiële opbrengsten verhogen. Zoals aanpassen van het woningbouwprogramma. Daarnaast zetten we de middelen uit het budget betaalbaar wonen in om de woningbouw op peil te houden (onder meer uit inkomsten uit erfpachtconversie). Met deze middelen streven we ernaar om projecten die door de veranderende marktomstandigheden niet geen doorgang kunnen vinden, toch door te kunnen laten gaan. De bouw van permanente woningen heeft daarbij onze voorkeur.

Gevolgen voor ruimtelijke investeringen

Per saldo is er tot en met 2026 minder geld beschikbaar voor ruimtelijke investeringen dan werd verwacht in de programmabegroting 2023 (zie MPR in bijgevoegde stukken). Dat kunnen we grotendeels opvangen door investeringen af te stemmen op externe ontwikkelingen ('realistisch' begroten). Vanaf 2027 zien we een tekort ontstaan; daarop moeten we bijsturen. Dat willen we doen in drie stappen:

- Stap 1: Reserve Groei in balans inzetten
- Stap 2: Bijsturen in het kasritme
- Stap 3: 'Samen trap-af-trap-op' methodiek.

Met deze stappen zetten we niet in op een vermindering van onze ambities op kwaliteit, maar wel op een vertraging. Zodra de financiële ruimte het toelaat, stellen we de investeringen trap op' bij. Ondertussen leggen we de planvorming een voorbereiding niet stil, zodat we bij financiële ruimte direct 'trap op' kunnen gaan en uitvoering kunnen geven aan onze ambities.

• **Bijsturen stap 1: Reserve Groei in balans inzetten waar nodig**

De risicoreservering uit de programmabegroting 2023 wordt ingezet zo lang deze positief is (de reserve mag niet negatief worden).

• **Bijsturen stap 2: Aanpassing kasritme**

In 2026 verlagen we enkele budgetten en in 2027 verhogen we die budgetten met eenzelfde bedrag. Dit betreft budgetten voor de schaalsprong groen, schaalsprong fiets en 'spelen, sporten en bewegen'. Een deel van de ambities voor de betreffende terreinen kunnen we daardoor nog niet in 2026 uitvoeren, maar op zijn vroegst in 2027.

• **Bijsturen stap 3: 'Samen trap-af-trap-op'**

Na uitvoeren van stap 1 is in 2027 sprake van een tekort van 2,5 miljoen euro en van een structureel tekort van 1,8 miljoen euro op de begroting Groei in balans. Dit tekort kunnen we opvangen door een aantal budgetten in deze jaren naar rato te verlagen ('samen trap af'). Bij toekomstige meevallers kan deze verlaging weer worden teruggedraaid ('samen trap op'). We stellen voor deze systematiek toe te passen op uitvoering van ambities met de volgende budgetten:

<i>Bijsturing</i>	<i>2027</i>	<i>struct</i>	<i>Budget in MPR2023 excl bijsturing</i>	<i>2027</i>	<i>struct</i>
<i>Samen trap-af-trap-op (-27% in 2027; -16% struct.)</i>			<i>Sportaccommodaties (extra kapitaallastenbudget in vanaf 2027)</i>	<i>1.582</i>	<i>1.582</i>
Sportaccommodaties	-422	-248	Cultuur (extra kapitaallastenbudget in vanaf 2027)	480	480
Cultuur	-128	-75	Schaalsprong groen	6.000	6.000
Schaalsprong groen	-1.601	-939	Schaalsprong fiets	4.000	4.000
Schaalsprong fiets	-1.067	-626	Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte	2.400	2.400
Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte	-640	-376			
<i>Subtotaal korting inv "samen trap-af-trap-op"</i>	<i>-3.858</i>	<i>-2.264</i>			

Deze systematiek gaat niet uit van een inhoudelijke prioritering tussen opgaven. Een objectieve keuze tussen projecten is nu namelijk nog niet mogelijk. Dat komt doordat nog niet voor alle opgaven een vertaling is gemaakt naar concrete projecten en locaties in de stad. Pas als die projectvoorstellen verder zijn uitgewerkt, kunnen we inhoudelijk kiezen bij een volgende voorjaarsnota. Bij de voorjaarsnota 2024 verwachten we die inhoudelijke prioritering wel te kunnen uitvoeren.

Sparen voor de OV-schaalsprong

In het BO-MIRT (november 2022) hebben we toegezegd de gemeentelijke bijdrage aan de eerste stap van de ov-schaalsprong te verhogen van 85 miljoen euro naar 200 miljoen euro. Dit bedrag kunnen we dekken met eerder in de begroting opgenomen spaarbedragen. Bij het BO-MIRT is echter geconstateerd dat om de eerste stap te kunnen uitvoeren, rijk, provincie en gemeenten Utrecht en Nieuwegein nog onvoldoende budget hebben gereserveerd. In het coalitieakkoord is vastgelegd 3,3 miljoen euro per jaar

vrij te maken als structureel kapitaallastenbudget, wat ruimte biedt om onze cofinanciering te verhogen. Die kapitaallasten besteden we nog niet in 2026 en 2027. Dit bedrag kan daarom twee keer vrijvallen. In het BO MIRT van 2024 zijn de inzichten over de ov-varianten en de kosten ervan in beeld en nemen Rijk en regio besluiten over de investeringen.

Inzet resultaat grondexploitaties

Het resultaat van de grondexploitaties in uitvoering is over het algemeen stabiel tot licht positief. Bij grondexploitaties die nog moeten starten met te realiseren programma zien we financiële problematiek als gevolg van marktontwikkelingen. De benodigde reservering voor opvangen van risico's neemt toe (3 miljoen). De resultaten en risicoreservering worden verrekend met de reserve grondexploitaties. Na verwerking laat het meerjarig verloop van de reserve grondexploitaties een negatief resultaat zien in 2027 (0,48 miljoen).

Bereikbaarheid

Jaarlijks programmeren we binnen het programma bereikbaarheid de projecten die nodig zijn om de stad bereikbaar en leefbaar te houden. Op een aantal lopende projecten zijn knelpunten van in totaal 5 miljoen euro ontstaan, onder meer door prijsstijgingen, die we regulier binnen het programma zelf kunnen dekken. Daarnaast resteert er ruimte van ongeveer 10 miljoen euro binnen het investeringsbudget bereikbaarheid om aanvullende (knellende) wensen en ambities uit het coalitieakkoord te programmeren. In het MPR 2023 (hoofdstuk bereikbaarheid) is opgenomen welke projecten zijn ingepast in de financiële ruimte.

Vanwege de knellende financiële positie gebruiken we ook een deel van de niet-geprogrammeerde gelden binnen het MPR, om knelpunten in het brede financiële beeld op te lossen. Dit gaat om 5 miljoen euro van de niet-geprogrammeerde middelen voor de schaa sprong fiets en een structurele verlaging van het budget voor investeringen Bereikbaarheid met 0,85 miljoen euro (bezuiniging huidig beleid). Dit betekent dat we minder middelen beschikbaar hebben om de door de Raad vastgestelde doelen van het mobiliteitsplan 2040 te realiseren. Dat betekent concreet dat de bereikbaarheid onder druk komt te staan en we minder kunnen investeren in de schaa sprong fiets en fietsenstallingen zoals op de stations Overvecht, Vaartsche Rijn en Leidsche Rijn, en uitrol rekken/ trommels in de vooroorlogse wijken. De structurele verlaging van het investeringsbudget bereikbaarheid heeft ook effect op het deelprogramma Anders Reizen (waaronder Deelmobiliteit, Verkeersmanagement, Mobiliteitsmanagement en Goederenvervoer). Voor de consequenties voor dit deelprogramma verwijzen we naar het MPR pagina 136 (actualisatie MPB). De investeringen in bereikbaarheid waaronder Anders Reizen blijven nodig om de groeiende stad bereikbaar en leefbaar te houden. Dit betekent dat we bij een volgende voorjaarsnota ruimte hiervoor zullen blijven zoeken.

Samenvattend

Tegelijk met deze voorjaarsnota hebben de meerjarenprogramma's geactualiseerd. Inhoudelijke wijzigingen uit deze programma's hebben we ook bij de integrale afweging van deze voorjaarsnota betrokken. Dit betreft de volgende punten:

- Meerjarenprogramma Ruimte (MPR): het verwachte tekort in het jaar 2027 van het pakket Groei in Balans lossen we op door naar rato de budgetten te verminderen ('samen trap af', 'samen trap op'). Mocht op een later moment extra middelen beschikbaar komen, worden deze op dezelfde wijze verdeeld. Bij een volgende voorjaarsnota vindt een inhoudelijke weging van de verschillende projecten 2027 plaats;
- MeerjarenProgramma Bereikbaarheid: bij de actualisatie zijn de knelpunten opgelost. Van het resterende budget laten wij incidenteel 5 miljoen euro vrijvallen en structureel 0,85 miljoen euro om bij te dragen aan het oplossen van het tekort in het meerjarenbeeld;
- MeerjarenProgramma Bereikbaarheid: binnen de parkeerexploitatie hebben wij ruimte gemaakt voor tegemoetkoming parkeerkosten lage inkomens en toelage voor toezichthouders;
- Meerjarenprogramma Water en Riolerings: in het programma is een ruimte van 4 miljoen euro, deze zetten wij in om het tekort in het meerjarenbeeld op te lossen in plaats van het verlagen van het tarief rioolheffing (3 euro per inwoner).

2.3 Klimaat

We werken aan een klimaatvriendelijker Utrecht, waarbij we ons hoofdzakelijk richten op verduurzaming van energie en mobiliteit, vergroening en – meer recent – het tegengaan van energiearmoede. In deze voorjaarsnota stellen we aanvullend een aantal maatregelen voor op de energietransitie. Dit heeft als gevolg dat we een aantal extra maatregelen die we op groen willen doen, wat minder ambitieus kunnen uitvoeren.

2.3.1 Energietransitie

Netcongestie

Netbeheerders maken tijdelijk geen grote aansluitingen voor afname en teruglevering van elektriciteit. De komende jaren komt er naar verwachting mondjesmaat meer capaciteit, maar onvoldoende om aan de vraag te voldoen. De benodigde uitbreiding van het elektriciteitsnet om nieuwe transportcapaciteit beschikbaar te stellen, is niet eerder dan 2027-2029 afgerond. Deze problematiek raakt gebiedsontwikkeling (bv. Merwedekanaalzone, het Beurskwartier en het Utrecht Science Park), economie (bedrijventerrein Lage Weide), emissieloos vervoer (zero-emission zone voor stadslogistiek), energietransitie (aardgasvrij maken van bedrijven en wijken) en de voortgang van renovaties of uitbreidingen van scholen. De bouw van nieuwe woningen kan in principe doorgaan, maar is vaak onderdeel van grotere ontwikkelingen en daarom ook kwetsbaar.

Mogelijke oplossingsrichtingen waarmee we enige transportcapaciteit creëren voor het uitvoeren van grote gebiedsontwikkelingen, zijn slimme netoplossingen, nieuwe samenwerkingen en innovatie. Voor deze rol is aanvullende capaciteit en budget nodig voor programmamanagement, pilots en projecten, inhuur van externe experts, informeren verschillende doelgroepen zoals bedrijven, implementeren van maatwerkoplossingen en middelen daarvoor (o.m. bij scholen). Daarom stellen we voor om voor de periode 2024 tot en met 2026 extra te investeren in de aanpak van de netcongestieproblematiek. De netcongestie raakt mogelijk dus ook de voortgang van renovaties of uitbreidingen van scholen (Van Asch van Wykschool, SO Lux, Willibrordschool). Wij verwachten dat scholen een plek krijgen in het nieuwe prioriteringskader voor uitbreiding stroomnet. Daarom stellen we voor om mogelijke kosten voor acute oplossingen nu als risico aan te merken en hiervoor geen aanvullende middelen voor beschikbaar te stellen.

Investeringsvragen in warmte, water en energie

Komende jaren komen er naar verwachting verschillende investerings- en deelnemingsvragen op ons af. Zoals in warmtenetten, netwerkbedrijf Stedin, waterleidingbedrijf Vitens en een ontwikkelbedrijf voor energieopwekking. We willen een bijdrage kunnen leveren aan de benodigde ontwikkelingen en voelen de verantwoordelijkheid om als grote stad mee te betalen aan de (energie)transitie. Daarom stellen we voor om nu incidentele middelen te reserveren om rentelasten in dergelijke deelnemingen mee te kunnen financieren. Onze ambitie is om eind 2023 een totaalbeeld van en strategie voor bovenstaande investeringsvragen te hebben om uw raad gewogen keuzes te kunnen laten maken. Uitgangspunt bij dit soort investeringen is dat het dividend (na een aantal aanloopjaren) de rentelasten dekt en over de gehele looptijd het rendement positief is. De dekking voor deze voorgestelde reservering komt dan ook uit het verwachte dividend, in de periode 2024 tot en met 2026 aangevuld met middelen uit het Programma Energietransitie.

Een concrete investeringsvraag die we op korte termijn verwachten (en die we met de voorgestelde middelen eventueel kunnen vervullen) is in het netwerkbedrijf Stedin. Stedin moet in de komende jaren een miljarden investering doen in haar netwerk om de autonome ontwikkelingen (nog los van congestieproblematiek) te kunnen blijven aansluiten én om de energietransitie te faciliteren. De afgelopen jaren hebben de huidige aandeelhouders (o.a. Rotterdam, Den Haag en Dordrecht) het eigen vermogen van Stedin versterkt. Echter, er is meer eigen vermogen nodig en Stedin zal hoogstwaarschijnlijk komende zomer bij nieuwe aandeelhouders om 300 miljoen extra eigen vermogen vragen. Het betreft hier een gezamenlijke opgave. Het is al bekend dat de provincie Utrecht ongeveer 75 miljoen euro heeft gereserveerd.

Uitvoering Erkende Maatregelenlijsten Energiebesparing (EML)

Aan uw raad is in november 2022 toegezegd dat de gemeente de Erkende Maatregelenlijsten Energiebesparing (EML) uitvoert ([kenmerk 10527897](#)). In deze raadbrieven is ook aangegeven dat de kosten van deze energiemaatregelen worden doorbelast aan gebruikers en daarmee sprake is van voorfinanciering. De kosten kunnen we terugverdienen binnen tien jaar van uitvoering. Deze investeringen nemen we op in het MPUV. Voor commerciële huurders verhogen we de huur als we de maatregelen uitvoeren. Om het proces te versnellen stellen we voor om voor de maatschappelijke huurders de gemaakte exploitatielasten direct te verrekenen met bijbehorende beleidsbudget. Dit als alternatief voor het opstarten van onderhandelingen met honderden huurders. Via de jaarlijkse update van het MPUV monitoren we het uitvoeren van deze maatregelen en delen die met uw raad. Daarnaast dekken we 1 miljoen euro voor het vervangen van de verlichting in het stads kantoor vanuit de reserve groot onderhoud. Dit vanwege het vervroegd afschrijven van verlichtingsarmaturen.

Elektrificatie eigen vloot

Met ingang van 2025 moet de bevoorrading in de binnenstad emissievrij zijn. Hierover zijn in het raamwerk Zero Emission Stadsdistributie Utrecht afspraken gemaakt tussen de gemeente Utrecht, Transport Logistiek Nederland (TLN), Ondernemersorganisatie Evofenedex en Centrum Management Utrecht (CMU). Het beoogd effect is een gezondere leefomgeving door minder uitstoot gevende vervuiling voor inwoners, bedrijven en bezoekers van de stad. De gemeente geeft het goede voorbeeld door de eigen vloot om te bouwen naar emissievrije vaartuigen. Voor deze elektrificatie van de eigen vaartuigen stellen wij voor extra financiële middelen ter beschikking te stellen.

Samenvattende tabel

Tabel: bijstellingen energietransitie

	2023	2024	2025	2026	2027	I/ S
Elektrificatie eigen vloot	0	0	250	250	250	S
Netcongestie - Programma Energietransitie	0	880	880	880	0	I
Investeringsvragen warmte, water en energie	0	600	600	600	600	S
Totaal	-	1.480	1.730	1.730	850	

2.3.2 Vergroening

Groen groeit mee om de stad leefbaar te houden en de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. We blijven investeren in extra bomen en de groeninitiatieven in de stad. We hebben kritisch gekeken en afgewogen welke werkzaamheden we kunnen combineren en - gezien de financiële situatie - ook iets minder van onze extra ambities kunnen oppakken.

Veel nieuwe bomen, maar niet voor elke nieuwe woning een boom

In het coalitieakkoord is de ambitie opgenomen om voor elke nieuwe woning een boom te planten, zonder dat daarvoor budget ter beschikking is gesteld. Binnen het MGP is financiële ruimte opgenomen voor het oppakken van vergroeningskansen bij groot onderhoud, aanleg wegen, gebiedsontwikkelingen en bewonersinitiatieven. Op deze manier voegen we zo veel mogelijk extra hectares groen toe als we aan het werk zijn. Bij deze vergroeningskansen kijken we ook naar de mogelijkheid om zo veel mogelijk bomen te planten, mits dit aansluit bij de omstandigheden. Hiermee maken we de ambitie nog niet volledig waar in hetzelfde tempo, maar ligt de nadruk wel op het planten van bomen daar waar we groen toevoegen.

Groenloket in drie wijken, ook voor zelfbeheer-initiatieven openbaar groen

In het coalitieakkoord is de ambitie opgenomen om een groenloket in te stellen voor verzoeken voor het opheffen van parkeerplaatsen en vergroenen. Het uitvoeringsbudget dat beschikbaar is gebruiken we om initiatieven in de wijken Overvecht, Rivierenwijk en West-Noordwest groter op te kunnen pakken. Dit zijn de wijken die daar het meeste bij zijn gebaat; in andere delen van de stad kunnen inwoners bij het groenloket een beroep doen op het initiatievenfonds.

Bij de groenloketten kunnen inwoners ook terecht met zelfbeheer initiatieven of voor vergroeningsinitiatieven. Met het actieplan zelfbeheer van openbaar groen willen we het zelfbeheer in Utrecht stimuleren. De toenemende aandacht voor zelfbeheer, zoals buurtbijeenkomsten, landelijke geveltuinen dag, tegelwippen en een vernieuwde website leiden tot een verhoogde vraag naar gemeentelijke ondersteuning en coördinatie. Gezien de schaarse middelen kiezen we ervoor om het zelfstandige budget voor zelfbeheer niet mee te laten groeien met de stadsbrede vraag.

Nieuwe kolken amfibievriendelijk

Een amfibievriendelijke kolk is een kolk waarin een uitklimmat (of iets vergelijkbaars) is aangebracht. We stellen voor dat we vanaf 2024 alle nieuwe kolken bij nieuwbouw en riool-vervanging standaard amfibievriendelijk maken. Bij de behandeling van de raadsbrief over amfibievriendelijke kolken is toegezegd aan te geven wat de consequenties zijn om rioolkolken in beheer van gemeente Utrecht zo snel mogelijk amfibievriendelijk te maken. Het aanpassen van alle 89.000 kolken kost naar inschatting 4,45 miljoen euro. Gezien de investering die het vraagt, kiezen we ervoor om niet meteen alle bestaande kolken te vervangen, maar wel alle nieuwe kolen amfibievriendelijk te maken.

Meerkosten watergeven

Als gevolg van klimaatverandering krijgen we steeds warmere en drogere zomers. Dit heeft geleid tot een sterke toename in het water geven aan vooral jonge aanplant. Water geven is noodzakelijk om te voorkomen dat vooral de jonge aanplant het niet overleeft. Geen watergeven, leidt tot een hoge kostenpost voor zogenaamde inboet (het vervangen van dode planten en aanplant).

Samenvattende tabel

Tabel: Bijsturing vergroening

	2023	2024	2025	2026	2027	I/S
Meerkosten watergeven	170	170	170	170	170	S
Totaal	170	170	170	170	170	

x € 1.000

2.4 Levendige en leefbare stad

Utrecht is een aantrekkelijke stad waar mensen graag zijn en die mensen graag bezoeken. We werken aan een stad waar ondanks de groei de ruimte is en blijft om plezier te hebben en te ontspannen. De huidige financiële omstandigheden maken dat we soms moeilijke keuzes moeten maken. Daarbij kiezen we ervoor te investeren in de wijken en in de goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid.

Uitvoering huidige locatieprofielen evenementen

Voor 10 locaties in de stad stellen we dit jaar locatieprofielen op. Hierin geven we kaders voor het gebruik van elke locatie. Voor het beheer van en toezicht op de huidige locatieprofielen stellen we voor om 100.000 euro vrij te maken. Dit dekken we uit de extra middelen voor lokale economie uit het coalitieakkoord. Na het opstellen van de eerste locatieprofielen kijken we verder naar mogelijkheden voor profielen voor meer locaties in de stad.

Exploitatie culturele instellingen

Jongerencultuurhuis Leidsche Rijn en wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone:

We vinden het van groot belang dat het culturaanbod groeit in onze wijken. Daarom kiezen we er voor het budget dat in het coalitieakkoord was gereserveerd voor topcultuur in te zetten voor de invulling van deze twee cultuurhuizen. Hiermee komen er twee waardevolle culturele voorzieningen in nieuwe wijken en groeit cultuur mee met de groei van de stad.

Exploitatietekort Domein 4:

Om de exploitatie sluitend te krijgen door hogere huurinkomsten stellen we voor om een beheerder aan te stellen via een incidentele impuls voor twee jaar. Het uitgangspunt daarbij is dat door het pand maximaal te benutten er extra inkomsten komen waarmee we de exploitatie en de beheerder kunnen betalen.

Versterken economische basis: ondernemer centraal, vitale winkelgebieden en werklocaties

We versterken de economische basis van onze stad met twee maatregelen. We verlengen het ondernemersloket 'Ondernemer centraal', waar ondernemers terecht kunnen met hulpvragen bij schulden, hogere energiekosten en inkooplasten, personeelstekorten, digitalisering- & verduurzaming vraagstukken en juridische kwesties. We gaan ook door met de samenwerkingsaanpak Morgen Mooier Maken in 2023 en 2024. Samen met partners werken we concreet en voor de lange termijn uit hoe we de winkelstraten in de binnenstad met oplopende leegstand veranderen naar straten met winkels en andere (mix) voorzieningen en functies. Door deze samenwerkingsaanpak voorkomen we ondermijning in en verloederen van sommige winkelstraten. Ook geven we zo concreet en gericht inhoud aan nieuw Utrechts ondernemerschap, waarin circulair, gezond en duurzaam, sociaal, lokaal en ambachtelijk belangrijke ingrediënten zijn. Tenslotte maken we de impuls in de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU) structureel door de rente- en uitvoeringskosten te dekken (deze waren incidenteel gedekt vanuit de coronapakketten). Samen met de OMU investeren we in de verdichting en verduurzaming van werklocaties.

Sporthal voor Vleuten De Meern

We stellen voor om de gymzalen bij de in 2025 nieuw te realiseren VO-school Vleuten De Meern op te waarderen naar een sporthal. We komen daarmee tegemoet aan het tekort aan binnensportruimte door de sporthal – die overdag beschikbaar is voor bewegingsonderwijs – in de avonden beschikbaar te maken voor sportverenigingen. Dit is een belangrijke en nodige toevoeging aan de sportcapaciteit in Vleuten de Meern, maar vraagt een moeilijke keuze. Om de sporthal te bouwen moeten we de bouw van de sporthal Voordorp (voorzien in 2027) vooralsnog uit stellen. We dekken de kosten uit de kapitaallasten die daarvoor waren gereserveerd. Ter overbrugging van de eerste twee jaren zetten we het spaarbedrag van één jaarschijf voor renovatie/vervanging van zwembaden in. Hiermee kunnen we de zwembaden nog steeds volgens planning renoveren.

Tegengaan van verrommeling die ontstaat door bijplaatsingen

Afval dat naast de ondergrondse afvalcontainer is gezet noemen we 'bijplaatsing'. Het aantal bijplaatsingen bij ondergrondse inzamelpunten neemt nog steeds toe en ook het aantal meldingen van overlast stijgt jaarlijks behoorlijk. Het niet of niet tijdig weghalen van bijplaatsingen heeft een aantrekkende werking voor nieuw bij te plaatsen afval, met gevolgen voor verrommeling, ongedierte en verontreiniging. Vanwege de sterke toename in het aantal meldingen/bijplaatsingen en de uitbreiding van het aantal ondergrondse inzamelpunten willen we de capaciteit uitbreiden om de afgesproken doelen met betrekking tot de kwaliteit van onze openbare ruimte te kunnen halen.

Samenvattende tabel

Tabel: Bijsturingen levendige en leefbare stad

x € 1.000

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	I/S
Toelage toezichthouders en handhavers	942	942	0	0	0	I
Locatieprofielen evenementen	0	100	100	100	100	S
Kostprijsdekkende huur en beheer Domplein 4	0	200	200	0	0	I
Exploitatiesubsidie jongerencultuurhuis Leidsche Rijn	0	0	425	425	425	S
Exploitatiesubsidie wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone	0	0	0	0	425	S
Ondernemer Centraal	2.540	0	0	0	0	I
Vitale winkelgebieden en transformatie binnenstad	253	204	0	0	0	I
Vleuten De Meern	0	0	605	605	605	S
Verwijderen bijplaatsingen bij ondergrondse inzamelpunten	150	150	150	150	150	S
Uitvoeringskosten Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU)	100	100	70	70	70	S
Totaal	3.985	1.696	1.550	1.350	1.775	

2.5 Uitvoering

Om de groei van de stad in goede banen te houden, is een gemeentelijke organisatie nodig met voldoende slagkracht. Ondanks de financiële krapte zien we de urgentie van investeren in de uitvoering en doen dit daarom ook. Daarnaast vinden we het ook belangrijk dat onze inwoners en ondernemers meer zeggenschap hebben over wat we doen en nemen we daar ook een extra actie op.

Burgerberaad

We willen de grote uitdagingen van Utrecht samen met de stad aanpakken en Utrechters meer zeggenschap geven over te maken keuzes. Daarom stellen we voor budget te reserveren om een eerste burgerberaad te organiseren. Met een diverse vertegenwoordiging, om de verbinding te maken tussen bewoners en de politieke besluitvorming. We stellen voor het eerste burgerberaad te houden over hoe de jaarwisseling een feest voor iedereen kan zijn. Wanneer de uitkomsten van het eerste burgerberaad leiden tot nadere uitvoeringskosten bekijken we op dat moment hoe we tot een dekkingsvoorstel komen.

Diverse en inclusieve gemeentelijke organisatie

We zien een urgentie op het versterken van diversiteit in de organisatie en het meer inclusief maken van de organisatie. Maatschappelijke sensitiviteit moet meer onderdeel worden van ons professioneel handelen. We investeren in de eerste stappen van de aanpak zoals geschetst in het contourenplan [Contouren van de Organisatiebrede aanpak Inclusie en Diversiteit](#)

Geen extra capaciteit voor toename meldingen toezicht

We zien dat het aantal meldingen aan de gemeente met een handhavingsverzoek toeneemt. Het gaat om meldingen over overlast, openbare ruimte gebruik en aanpassingen daarvan. We prioriteren daar waar gevaarlijke situaties ontstaan en laten de bouwkundige meldingen als eerst liggen en pakken die later op. Dat gaat bijvoorbeeld om plaatsing van dakkapellen en schuttingen.

Functiewaardering publieksdienstverlening

De krapte en dynamiek op de arbeidsmarkt heeft veel invloed op de invulling van de functies in de publieksdienstverlening. De functies waar de bezetting het meest nijpend was, zijn geherwaardeerd: van groot belang om medewerkers perspectief te bieden en potentiële nieuwe medewerkers aan te trekken, om daarmee de dienstverlening op peil te houden. De structurele effecten van de toename van de dienstverleningsvraag door de groei van de stad nemen we mee in de actualisatie van het referentiekader groei.

Arbeidsmarkttoelage toezichthouders en handhavers

De arbeidskrapte zorgt ervoor dat het in het afgelopen jaar, maar naar verwachting ook de komende jaren, zeer moeilijk is om personeel aan te trekken en te behouden. In het bijzonder doet zich dit voor bij de functies van toezichthouders en handhavers. Voor een deel zijn functies voor vergunningverleners in 2022 al geherwaardeerd. Vooruitlopende op de herwaardering van het gemeentebrede functiehuis, geven we toezichthouders en handhavers een arbeidsmarkt toelage om uitstroom te remmen.

Samenvattende tabel

Tabel: bijstellingen Uitvoering

	x € 1.000					
	2023	2024	2025	2026	2027	I/S
Burgerberaad	58	464	0	0	0	I
Opgave Inclusie & Diversiteit voor de interne organisatie	200	500	500	500	500	S
Functieherwaardering PBZ	400	800	800	800	800	S
Arbeidsmarkttoelage toezicht	819	819	819	819	819	S
Totaal	1.477	2.583	2.119	2.119	2.119	

3 Financiële strategie

Het actuele financiële meerjarenbeeld laat een tekort zien voor alle begrotingsjaren. Uitgangspunt van ons financieel beleid is om een financieel gezonde gemeente te zijn. Dit zijn we met een sluitende meerjarenbegroting en met voldoende financiële buffers om tegenvallers op te vangen. Met onze financiële strategie brengen we het financiële beeld weer in evenwicht en houden we onze buffers op peil.

In hoofdstuk 4 beschrijven we het totale pakket aan financiële maatregelen. In onze financiële strategie nemen we vier extra maatregelen ten opzichte van voorgaande jaren, om daarmee het financieel tekort in te vullen:

1) Risico-inschatting

We begroten realistisch onze kosten en inkomsten en maken daarbij een inschatting maken van de extra risico's over de ontwikkeling van deze kosten en inkomsten, om geen onnodig tekort in de begroting te laten ontstaan en onnodige bezuinigingsmaatregelen te voorkomen.

In deze voorjaarsnota maken we voor ~~op~~ drie ontwikkelingen een inschatting van verwachte rijksinkomsten, waarvan de hoogte nog onzeker is (a t/m c). Daarnaast hebben we het tempo waarin wij investeringen kunnen realiseren extra kritisch onder de loep genomen om planningsoptimisme zo veel mogelijk tegen te gaan (d). Dit leidt tot een hoger risicoprofiel van de programmabegroting, omdat we minder goed in staat zullen zijn om tegenvallers op te vangen.

- a) **Inkomsten Rijk vanaf 2026:** we rekenen op een toereikende oplossing vanuit het Rijk voor de structurele korting die vanaf 2026 is doorgevoerd op het gemeentefonds (ook wel: "ravijn 2026") en het in ere herstellen van het principe trap op, trap af (aanzetten normeringssystematiek). Bij deze inschatting betrekken we ook de [motie Accres vanaf 2026](#) die is aangenomen bij de Begroting 2023. In haar voorjaarsnota heeft het Rijk hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld, de financiële uitwerking naar gemeenten vindt plaats in de meicirculaire. Wel is duidelijk dat dit bedrag niet aansluit bij het bedrag dat gemeenten vanaf 2026 verwachten te ontvangen om de taken naar behoren te kunnen uitvoeren.
- b) **Hervormingsagenda jeugd:** vooruitlopend op de uitkomst van de gesprekken tussen gemeenten en Rijk gaat we uit van een verlaging van de bezuiniging van het Rijk; daarnaast verwachten we dat het Rijk een deel van de bezuinigingsopgave voor haar rekening neemt. Zie voor nadere toelichting paragraaf 2.1.1.
- c) **Ontwikkelingen bestaand beleid gemeentefonds:** volgens de huidige systematiek wordt een aantal inkomsten achteraf met de gemeente verrekend. Dit leidt dan achteraf tot een meevaller. Grote posten zijn de compensatie loonontwikkeling en het overschot btw-compensatiefonds. In tegenstelling tot voorgaande jaren hebben wij deze inkomsten nu wel begroot.
- d) **Planningsoptimisme:** investeringen worden niet altijd volgens planning gerealiseerd. Dat leidt dan aan het einde van het jaar tot een positief jaarrekeningresultaat. Bij het actualiseren van de meerjarenplannen is hier beter rekening mee gehouden, wat de financiële ruimte in de begroting vergroot.

Bij het bepalen van de risico-inschatting zijn de onderstaande overwegingen leidend:

- **Wendbaarheid:** de mogelijkheid om tijdig bij te sturen
- **Omvang:** hoe verhoudt de optelsom van de risico's zich ten opzichte van de totale omvang van de begroting
- **Informatie:** de ervaringen van de afgelopen jaren hebben we betrokken bij de risico-inschatting
- **Mate onzekerheid binnen het risico:** het betreft gecalculeerde en onderbouwde risico's

2) Aanvullend compenseren voor inflatie 2022

In 2022 zijn de prijzen flink gestegen, met als gevolg inflatiecijfers die we sinds de jaren 70 niet meer hebben gezien. Dat heeft ook een effect op de uitgaven van de gemeente voor bijvoorbeeld contracten, bouwkosten en stijgende kosten bij maatschappelijke partners. Door alle budgetten generiek te verhogen met een aanvullende indexatie, sluit de begroting weer aan op een actueel en reëel prijsniveau.

3) Bijsturen op de huidige begroting

Na bovenstaande maatregelen is nog steeds sprake van een financieel tekort. Daarom worden binnen de reguliere begroting maatregelen genomen om dit tekort op te lossen.

a) Inkomsten verhogen

Zoals afgesproken in het coalitieakkoord verhogen we de belastingen niet. Alleen voor knelpunten verhogen we een aantal kostendekkende tarieven (leges en huur) voor een kostenstijging gekoppeld aan dat tarief.

b) Bezuinigen en bijstelling regulier beleid

Daar waar de knelpunten en beleidsaanpassingen vragen om extra budget, is gekeken naar mogelijkheden om bij te sturen binnen het betreffende programma of beleidsveld. Dit betekent dat we ambities verlagen en dat bijstellen van het beleid soms nodig is. Uitgangspunt is dat we de prioriteiten uit het coalitieakkoord zoveel mogelijk ontzien.

c) Verminderen ambities uit coalitieakkoord

Zoals afgesproken in het coalitieakkoord wordt ook gekeken naar de ambities uit dit akkoord. We stellen voor om een aantal ambities waar nog niet mee is gestart, te verlagen of te laten vervallen om het financiële tekort op te lossen (zie paragrafen 4.3.3 en 4.3.4).

4 Actualisatie financieel beeld

Zoals in hoofdstuk 3 al is aangegeven, is ons uitgangspunt voor een financieel gezonde gemeente: een sluitende meerjarenbegroting met voldoende financiële buffers om tegenvallers op te vangen.

Het vertrekpunt van het financiële beeld is niet rooskleuring. Zoals eerder benoemd wordt dit met name veroorzaakt door drie autonome ontwikkelingen: stijgende prijzen, toenemende zorgkosten en onzekere inkomsten van het Rijk. Ook vragen knelpunten en een aantal beleidsaanpassingen, zoals toegelicht in hoofdstuk 2, om extra financiële middelen. Denk daarbij aan netcongestie, diversiteit en inclusie of tegemoetkoming lage inkomens voor parkeren.

Het financieel beeld laat voor alle jaren een tekort zien dat oploopt naar 76 miljoen euro in 2027. Zoals in de financiële strategie in hoofdstuk 3 is aangegeven, lossen we een deel van het tekort op door meer risico te nemen en de begroting aanvullend te compenseren voor inflatie. Daarnaast moeten we bezuinigen binnen regulier beleid én de ambities uit het coalitieakkoord bijstellen.

4.1 Financieel beeld

Het totaal financieel beeld is weergegeven in onderstaande tabel. De paragrafen hierna geven een toelichting op elk onderdeel.

Tabel: Financieel beeld Voorjaarsnota

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
x € 1.000						
Begroting 2023	0	0	0	0	-21.072	-21.072
Ontwikkelingen:						
Financiële ontwikkelingen	34.382	23.801	25.570	45.364	17.199	18.510
Prijsstijgingen	-30.459	-29.814	-29.814	-29.814	-29.814	-29.814
Knelpunten	-6.784	-18.871	-22.286	-25.562	-26.984	-26.984
Groeikader	-4.411	-12.878	-12.878	-12.878	-12.878	-12.878
Vertrekpunt financieel beeld	-7.271	-37.761	-39.408	-22.890	-73.549	-72.238
Extra inzet voor beleid	-5.028	-5.548	-5.301	-4.456	-4.001	-4.001
Wensen van de raad	-587	-225	-225	-225	-225	-225
Tekort financieel beeld	-12.886	-43.535	-44.933	-27.570	-77.775	-76.464
Uitwerking financiële strategie						
Verwachte rijksinkomsten	11.112	20.432	22.222	24.936	48.498	51.598
Extra indexeren i.v.m. inflatie 2022	-10.100	-1.309	191	-309	-309	-309
Bijsturen op de huidige begroting	9.573	11.342	19.449	24.396	26.575	25.175
Begroting financieel beeld	-2.301	-13.070	-3.071	21.453	-3.011	0
Kasschuif	2.301	13.070	3.071	-21.453	3.011	0
Saldo Voorjaarsnota	0	0	0	0	0	0

4.2 Vertrekpunt financieel beeld

Bij de actualisatie van het financiële beeld worden de gesignaleerde financiële ontwikkelingen, knelpunten en noodzakelijke beleidsontwikkelingen financieel vertaald en verwerkt.

4.2.1 Financiële ontwikkelingen

Extra inkomsten van het Rijk, het te bestemmen resultaat 2022 en de vrijval van corona reserve zorgen voor een positief saldo van de financiële ontwikkelingen. Deze zijn echter niet toereikend om de reservering voor groei van de stad en knelpunten op te vangen.

Tabel: Financiële ontwikkelingen

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Autonome ontwikkelingen	12.520	10.923	12.692	32.486	4.321	5.632
Groei van de stad	4.411	12.878	12.878	12.878	12.878	12.878
Te bestemmen resultaat 2022	12.592					
Vrijval corona middelen	4.859					
Totaal	34.382	23.801	25.570	45.364	17.199	18.510

x € 1.000

Autonome ontwikkelingen

Onder autonome ontwikkelingen verstaan wij financiële ontwikkelingen voortkomend uit inkomsten gemeentefonds, rente en dividend, te bestemmen resultaat 2022 en doorwerking vastgesteld beleid. Prijsstijgingen worden toegelicht in paragraaf 4.2.2.

Tabel: Autonomen ontwikkelingen

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Gemeentefonds	10.740	11.473	12.442	32.236	9.981	12.702
Rente	1.530	-800				
Dividend	250	250	250	250	250	250
Afdracht Grondexploitatie Leidsche Rijn	0	0	0	0	-4.500	-4.500
Nota Beheer openbare ruimte	0	0	0	0	-950	-1.900
Uitvoeringsprogramma Werk aan de werf	0	0	0	0	-460	-920
Totaal	12.520	10.923	12.692	32.486	4.321	5.632

x € 1.000

Inkomsten uit het gemeentefonds

De inkomsten uit het gemeentefonds zijn geactualiseerd met het effect uit de septembercirculaire, toevoeging van een extra jaar en indexatie vanaf 2024 (11,8 miljoen euro structureel). Deze indexatie is procentueel lager dan de indexatie die wij hanteren, vooral bij de compensatie voor de loonstijging is het verschil groot, zie ook risico inschatting. Onze inkomsten worden op de reguliere wijze met een prijsindexatie verhoogd. Hierin werkt de werkelijke cao-stijging 2023 in door. Per saldo zijn de compensatie uit het gemeentefonds en de tarieven niet voldoende om te prijsstijging op de begroting te compenseren.

Het Rijk heeft onze inkomsten voor het jaar 2026 incidenteel met 20,4 miljoen euro verhoogd. Dit als compensatie voor de eerdergenoemde korting op het gemeentefonds uit het regeerakkoord. Deze compensatie is lager dan de doorgevoerde korting.

Rente en dividend

De afgelopen periode zijn rentepercentages voor leningen verhoogd. Dat heeft een effect op onze toekomstige (her)financiering en werkt geleidelijk door in de rente die wij als gemeente betalen. We verwachten dat door deze ontwikkeling de interne rekenrente in 2025 moet worden verhoogd, zoals de BBV-richtlijn voorschrijft. In het financiële beeld hebben we daarom het renteresultaat tot en met 2024 opgenomen. Dit resultaat wordt naast het rentepercentage ook bepaald door de verwachte uitgaven voor investeringen. In 2023 geeft dit een voordeel van 1,5 miljoen euro en in 2024 heeft dat een nadelig effect van 0,8 miljoen euro.

Daarnaast zijn de dividendinkomsten met 0,25 miljoen euro verhoogd, dit op basis van positieve verwachtingen rond onze deelneming in de BNG-bank.

Afdracht grondexploitatie Leidsche Rijn

In de periode vanaf 2024 is er sprake van een geleidelijk aflopende grondexploitatie Leidsche Rijn. In de grondexploitatie Leidsche Rijn is rekening gehouden met een jaarlijkse afdracht van 4,5 miljoen euro aan de gemeentebrede financiële ruimte tot en met 2026. In het meerjarig financieel beeld houden wij rekening met het vervallen van de afdracht Leidsche Rijn vanaf 2027.

Doorwerking vastgesteld beleid

In het vastgestelde beleid voor 'beheer openbare ruimte' en 'werk aan de werf' gaan we uit van een jaarlijkse stijging van het benodigde budget (1,4 miljoen). Deze stijgende lijn is meegenomen in het financieel beeld door een verhoging van het budget voor 2027 en het structurele budget.

Groei van de stad

Op basis van de actuele bevolkings- en woningen prognose wordt bepaald wat de extra inkomsten in de algemene uitkering en onroerendzaakbelasting (OZB) voor deze groei zijn. De groei baseren wij op de recente Utrechtse bevolkingsprognose, deze wordt jaarlijks geactualiseerd en gepresenteerd op [Bevolkingsprognose | gemeente Utrecht](#). We actualiseren het lopende jaar en ramen de groei voor het komende jaar. De groei voor het komend jaar trekken we structureel door. We ramen dus niet de groei voor de jaren t+2+3+4. Volgens de spelregels dragen we 11% van de OZB-inkomsten af aan het ondernemersfonds.

Tabel: Groei van de stad

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Toename gemeentefonds	4.411	12.296	12.296	12.296	12.296	12.296
Toename OZB		582	582	582	582	582
Totaal	4.411	12.878	12.878	12.878	12.878	12.878

Te bestemmen resultaat 2022

Het voorlopige resultaat over het afgelopen jaar 2022 nemen we zoals gebruikelijk mee bij de integrale afweging. Het resultaat bestaat uit het positieve saldo van de Tweede bestuursrapportage (8,4 miljoen euro) en het jaarrekeningresultaat (4,1 miljoen euro). Dit resultaat over 2022 is nog onder voorbehoud van de accountantscontrole en besluitvorming over de bestedings- en dekkingsvoorstellen.

Vrijval corona reserve

Zoals bij de Tweede Bestuursrapportage 2022 is besloten, bedraagt de vrijval van de bestemmingsreserve Corona per saldo 4,9 miljoen euro. Het saldo van de bestemmingsreserve bedraagt ultimo 2022 10,8 miljoen euro, daarvan zetten we in 2023 nog 5,9 miljoen euro in om de investeringen uit maatregelenpakket 4 te kunnen afronden.

4.2.2 Prijsstijgingen

De inflatie is vanaf 2022 sterk toegenomen en deze ontwikkeling werkt nog steeds door. Gevolgen daarvan zijn dat een hogere CAO voor 2023 is afgesloten (gemiddelde stijging 7,9%), en dat de indexatie van de materiele budgetten hoger uitvalt. De indexatie wordt voor een deel gecompenseerd door de indexatie uit het gemeentefonds en van OZB en heffingen. Deze compensatie is echter niet toereikend om de extra kosten te dekken. Dit geeft een structureel tekort van 69,3 miljoen euro.

Hieronder staan de indexcijfers voor 2024 opgenomen.

Tabel: Indexcijfers 2024

	Indexatie 2024
loonkosten	3,5%
Grond-, weg- en waterbouw	8,2%
Bouwkosten	5,3%
Subsidiebudgetten	4,0%
Overige materiële budgetten	5,0%
Tarieven, belastingen en leges*	7,0%

* in deze indexatie is ook het effect van de hogere cao-stijging 2023 en wordt nog verhoogd voor de compensatie inflatie 2022.

In de huidige begroting is de meegenomen stijging van de inflatie 2022 niet toereikend. In de financiële strategie (zie [paragraaf 4.3.2](#)) geven wij hier invulling aan.

4.2.3 Knelpunten

Op een aantal financiële ontwikkelingen hebben wij geen invloed; we noemen dat knelpunten. Dit zijn ontwikkelingen die voldoen aan drie criteria:

- Onvermijdbaar: ontwikkeling die met zekerheid op ons afkomt
- Onoplosbaar: niet op te vangen zonder inhoudelijk bijsturen van het beleid of door prioriteren binnen andere budgetten van het beleidsdoel
- Onuitstelbaar: we moeten nu handelen, uitstel is niet mogelijk

In deze voorjaarsnota zijn de volgende knelpunten opgenomen:

Tabel: Knelpunten

x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Jeugdhulp en Wmo tekort	2.965	10.421	15.066	19.772	21.194	21.194
Jeugdwet en Wmo extra capaciteit	0	1.070	430	0	0	0
Digitaal Kinddossier Jeugdgezondheidszorg	430	250	250	250	250	250
Leerlingenvervoer	680	0	0	0	0	0
Asielopvang	1.060	1.060	0	0	0	0
Meerkosten watergeven	170	170	170	170	170	170
Uitvoering energiemaatregelen (EML)	0	3.450	4.450	3.450	3.450	3.450
Toename kosten RUD door stijging cao	0	71	71	71	71	71
Overdracht taken aan RUD per 1 januari 2023	160	160	160	160	160	160
Overdracht taken aan RUD per 1 januari 2024	0	PM	PM	PM	PM	PM
Uitvoeringskosten Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU)	100	100	70	70	70	70
Functieherwaardering toezicht en handhaving	819	819	819	819	819	819
Functieherwaardering publieksdienstverlening	400	800	800	800	800	800
Autonome groei publieksdienstverlening	0	500	0	0	0	0
Totaal knelpunten	6.784	18.871	22.286	25.562	26.984	26.984

4.2.4 Groeikader

De inkomsten door toename van het aantal inwoners en woningen oormerken wij voor het opvangen van de gevolgen van de groei van de stad, groei voor groei (zie 4.2.1 groei van de stad). Deze middelen verdelen we tussen het referentiekader groei, de voorzieningenstructuur Leidsche Rijn en het investeringspakket Groei in Balans.

Tabel: Verdeling groeikader

x € 1.000

	2024 en verder
Referentiekader groei	5.846
Voorzieningenstructuur Leidsche Rijn	500
Investeringspakket Groei in Balans	6.532
Totaal groeikader (zie tabel groei van de stad)	12.878

Referentiekader groei

De toenemende kosten van uitvoering van wettelijke taken als gevolg van de groei van de stad dekken we uit het referentiekader groei. Gespecificeerd naar programma betekent dit:

Tabel: Verdeling referentiekader groei

	X € 1.000			
	2024	2025	2026	2027
Bewoners en Bestuur	190	190	190	190
Stedelijke ontwikkeling	138	138	138	138
Openbare ruimte en groen	1.155	1.155	1.155	1.155
Werk en inkomen	454	454	454	454
Onderwijs	180	180	180	180
Ondersteuning op Maat	3.207	3.207	3.207	3.207
Samenleven en Sport	456	456	456	456
Volksgezondheid	-50	-50	-50	-50
Veiligheid	116	116	116	116
Totaal	5.846	5.846	5.846	5.846

Investeringspakket Groei in Balans

De inzet van de middelen voor het investeringspakket Groei in balans worden toegelicht in het MeerjarenProgramma Ruimte. Bij het raadsbesluit over de RSU 2040 is bepaald het meerjarenbeeld van het investeringsdeel van het groeikader te betrekken bij afwegingen over de jaarlijkse investeringsopgave. Om dat mogelijk te maken is hier een raming opgenomen van toekomstige tranches voor de jaren 2025 t/m 2027 van het investeringsdeel van het groeikader. Deze toekomstige tranches betrekken we bij de investeringsbeslissingen (c.q. het aangaan van verplichtingen).

4.2.5 Beleidsaanpassingen

Ontwikkelingen in het afgelopen jaar leiden ook tot aanpassingen in ons reguliere beleid. In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste ontwikkelingen geschetst en de noodzakelijke beleidsaanpassingen beschreven. In totaal is structureel extra 4,0 miljoen euro nodig.

Tabel: Extra inzet voor beleid

X 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Burgerberaad	58	464	0	0	0	0
Toelage toezichthouders en handhavers	942	942	0	0	0	0
Beleidsrijker maken verordening huisvesting scholen	0	0	42	42	42	42
Locatieprofielen evenementen	0	100	100	100	100	100
Beheer Domplein 4	0	200	200	0	0	0
Jongerencultuurhuis Leidsche Rijn	0	0	425	425	425	425
Wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone	0	0	0	0	425	425
Looptijd subsidie Omscholingsregeling	240	0	0	0	0	0
Ondernemer Centraal	2.540	0	0	0	0	0
Modernisering sekswerkbeleid	645	645	645	0	0	0
Vitale winkelgebieden en transformatie binnenstad	253	204	0	0	0	0
Beweegprogramma op scholen	0	160	200	200	200	200
Elektrificatie eigen vloot	0	0	250	250	250	250
Opgave Inclusie & Diversiteit voor de interne organisatie	200	500	500	500	500	500
Tegemoetkoming parkeerkosten lage inkomens	0	704	704	704	704	704
Sporthal Vleuten de Meern	0	0	605	605	605	605
Verwijderen bijplaatsingen bij ondergrondse inzamelpunten	150	150	150	150	150	150
Netcongestie	0	880	880	880	0	0
Investeringsvragen warmte, water en energie	0	600	600	600	600	600
Totaal Extra inzet voor beleid	5.028	5.548	5.301	4.456	4.001	4.001

4.2.6 Wensen van de raad

Ook de raad heeft een aantal ambities waar geld voor nodig is. Het gaat om:

- **Bijdrage aardbeving Turkije en Syrië:** een bedrag van 362.000 euro overgemaakt aan giro 555. Na toezegging op mondelinge [vraag MV3](#) "slachtofferhulp naar aanleiding van aardbeving Turkije en Syrië, 8 februari 2023
- **Versterken democratieprogramma,** aangedragen door Presidium: opzetten van een programma gericht op basisscholen die de weg naar het stadhuis niet weten te vinden en jongeren voor wie een bezoek aan het stadhuis niet vanzelfsprekend is. Hiervoor is een structureel bedrag nodig van 200.000 euro.
- **Extra budget voor raadswissel.** Gemeenteraadsverkiezingen vragen extra werkzaamheden die tot nu toe onvoldoende zijn begroot. Het gaat onder meer om opkomst-bevorderende maatregelen en inwerkprogramma voor raads- en commissieleden. Hiervoor is een structureel bedrag noodzakelijk van 25.000 euro.

Tabel: Wensen van de raad

X € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Bijdrage aardbeving Turkije en Syrië	-362	0	0	0	0	0
Democratieprogramma	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Raadswissel	-25	-25	-25	-25	-25	-25
Totaal Wensen van de raad	-587	-225	-225	-225	-225	-225

4.3 Uitwerking financiële strategie

4.3.1 Risico-inschatting

In het coalitieakkoord is het 'scherper aan de wind varen' een van de financiële uitgangspunten. In [motie 321 "Accres vanaf 2026"](#) riep de raad op om de onzekere inkomsten van het Rijk risicovoller te begroten. In deze voorjaarsnota geven we hier invulling aan door verwachte rijksinkomsten in te calculeren.

We verwachten dat er de komende periode meer duidelijkheid komt over de inkomsten van het Rijk. Door deze ontwikkelingen in te schatten en financieel te vertalen (risico inschatting) schetsen we een financieel beeld dat aansluit op onze verwachting over de ontwikkelingen. Op deze wijze voorkomen we dat vanwege onzekerheden over een aantal jaar, nú onnodig ingrijpende besluiten moeten nemen. Besluiten over maatregelen om het beleid aan te passen (bezuinigen) met impact op de stad, zoals op mensen die onze ondersteuning nodig hebben, op onze partners maar ook op de ambtelijke organisatie.

Tabel: Verwachte rijksinkomsten

	X € 1.000					
	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Inkomsten Rijk vanaf 2026	0	0	0	0	23.352	26.452
Hervormingsagenda jeugd*	0	1.596	2.886	5.600	5.810	5.810
Ontwikkelingen bestaand beleid gemeentefonds	11.112	18.836	19.336	19.336	19.336	19.336
Totaal	11.112	20.432	22.222	24.936	48.498	51.598

* in besluitvorming meegenomen bij beslispunt over houdbaar stelsel jeugdzorg en Wmo

Inkomsten Rijk vanaf 2026

In het regeerakkoord is het gemeentefonds vanaf 2026 gekort, vooruitlopend op a) een verruiming van het lokaal belastinggebied waarmee gemeenten zelf deze inkomsten kunnen realiseren en b) een nieuwe financieringssysteem. Gelijktijdig is het principe "trap op/ trap af" buitenwerking gezet vanaf 2026. Daarmee groeit het gemeentefonds niet meer mee met beleidsimpulsen van het Rijk. Een technische toelichting van het Rijk over hoe deze korting is bepaald, ontbreekt.

We verwachten dat de invoering van de verruiming van het lokaal belastinggebied op zich laat wachten en gaan ervan uit dat de korting vanaf 2026 wordt hersteld. De Kamermotie Van Weyenberg/ Van Dijk roept op om in de meicirculaire gemeenten duidelijkheid te geven. Daarop vooruitlopend worden gesprekken gevoerd door onder andere VNG en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Dat extra middelen beschikbaar komen is hieruit af te leiden, echter de omvang is nog onzeker. We gaan daarbij uit van het voortzetten van de reguliere systematiek met een reële compensatie voor de uitvoering van onze taken. Dat wil zeggen: dat gemeenten worden gecompenseerd voor de korting vanaf 2026 en het gemeentefonds vanaf 2026 weer groeit.

Het Rijk heeft in de voorjaarsnota bekend gemaakt de korting vanaf 2027 structureel te compenseren en stelt hiervoor 1 miljard euro beschikbaar. Ook wordt dan het principe van groei (normeringssystematiek) weer ingesteld, deze wordt gekoppeld aan het bbp. De financiële uitwerking naar gemeenten vindt plaats in de komende meicirculaire. Wel is duidelijk dat de toevoeging van 1 miljard euro aan het gemeentefonds niet aansluit bij het bedrag dat gemeenten vanaf 2026 verwachten te ontvangen om de taken naar behoren te kunnen uitvoeren. Met het gebruiken van BBP als groei indicator wordt, wat ons betreft, onvoldoende rekening gehouden met de stijgende zorgkosten (groei Wmo en jeugdhulp) en groei van de stad. Onze insteek is dat de gebruikte indicator hiervoor gecorrigeerd moet worden.

Voor onze inschatting van de te verwachten inkomsten van het Rijk vanaf 2026 gaan wij ervan uit dat het korting uit het regeerakkoord volledig wordt gecompenseerd (prijsspeil regeerakkoord) voor het definitief bevriezen van de opschalingskorting en de rijksuitgaven 2025 gelijk is aan 2026 en vanaf 2027 weer groeit. Met deze inschatting verwachten we 20 miljoen euro aan extra inkomsten vanaf 2027 en jaarlijks 3 miljoen euro voor de groei van het gemeentefonds.

Het gekozen scenario is risicovol, omdat het uitgaat van voortzetting van de extra investeringen uit het regeerakkoord. Het CPB heeft aangegeven dat een deel van de extra uitgaven van het Rijk voor 2026 structureel doorwerken, wat een hogere inschatting van de omvang van het gemeentefonds rechtvaardigt. Daarnaast kiezen we er bewust voor om deze hogere inschatting niet te berekenen tegen het huidige prijspeil. Daarmee wordt waardoor het risico deels wordt afgedekt. Als wel gekozen wordt om dit risico te nemen zijn de verwachte inkomsten 20 miljoen euro hoger. Een behoudener optie is om te kiezen voor een lagere aanvulling vanaf 2026 door de gemiddelde groei van het gemeentefonds aan te houden, dit geeft 9 miljoen euro aan verwachte inkomsten in plaats van de opgenomen 20 miljoen.

Hervormingsagenda jeugd

Een arbitragecommissie heeft in 2021 een uitspraak gedaan over de financiële middelen van gemeenten voor de gedecentraliseerde taken voor de jeugdhulp. Dit was aanleiding voor het opstellen van de Hervormingsagenda jeugd. Met het Rijk is lang gesproken over deze agenda, welke maatregelen gemeenten en Rijk inzetten en hoe dat zich vertaalt in de aangekondigde korting op het gemeentefonds. Eind april heeft dit geleid tot een principeakkoord. Op basis van de hoofdlijn hebben we een inschatting gemaakt van de extra middelen die worden toegevoegd aan het gemeentefonds.

Ontwikkelingen bestaand beleid gemeentefonds

In de reguliere systematiek wordt het gemeentefonds jaarlijks verhoogd met de indexatie (loon- en overige prijsstijgingen). Ook wordt het saldo van het btw-compensatiefonds bepaald en het deel van het btw-compensatiefonds dat niet wordt gebruikt, vloeit terug naar het gemeente- en provinciefonds als incidentele extra inkomsten. Deze inkomsten nemen we nu niet mee in onze begrotingssystematiek.

- **Prijscompensatie 2023**

De prijzen zijn gedurende 2022 sterk gestegen, dat zien we ook terug in onze cao-afspraken voor 2023. Met dit effect hebben we deels rekening gehouden in de Begroting 2023. Deze stijgende kosten worden voor een deel gecompenseerd in het gemeentefonds, door het toekennen van loon- en prijscompensatie (LPO). Dit wordt jaarlijks in de meicirculaire toegekend op basis van de actuele raming van het CPB over de loonstijgingen in de overheidssector. Deze raming wordt verwerkt in de meicirculaire.

Wij rekenen op een bijstelling van de loon- en prijscompensatie in de meicirculaire. Onze inschatting van de extra compensatie is gebaseerd op de prognose voor de loon- en prijsontwikkeling overheid van het CPB en verwachten 6,9 miljoen euro aanvullende inkomsten.

Een meer risicovol scenario gaat ervan uit dat het Rijk incalculeert op de huidige raming van het CPB. Daarin is nog niet volledig rekening gehouden met onze cao-afspraken en een mogelijk aanvullende afspraak van het Rijk. Nacalculatie voor de LPO is niet de reguliere werkwijze. De aangekondigde nacalculatie voor de inflatie 2022 is hierop een uitzondering. Dit risicovollere scenario leidt naar verwachting tot structureel 6,1 miljoen euro aan extra inkomsten. Een behoudend alternatief is het vasthouden aan de reguliere werkwijze en de begroting nu niet aan te passen met deze verwachte extra inkomsten.

- **Btw-compensatiefonds**

Het btw-compensatiefonds is een afgezonderd deel van het gemeentefonds, waar gemeenten en provincies de btw kunnen compenseren die niet onder de Wet Omzetbelasting valt. Jaarlijks wordt door het Rijk bepaald of het budget voor het btw-compensatiefonds volledig is aangesproken. Als dit niet het geval is, valt het resterende deel uit dit fonds vrij in het gemeentefonds. Gemeenten en provincies krijgen dit deel uitgekeerd. In de afgelopen jaren hebben wij jaarlijks een teruggave ontvangen uit dit fonds. Over 2021 was dit 7,5 miljoen euro. Dit voordeel begroten wij tot nu toe niet, waardoor dit jaarlijks tot een positief resultaat leidt.

Het btw-compensatiefonds heeft het plafond voorlopig nog niet bereikt. Omdat de omvang van het fonds ook meegroeit met het gemeentefonds, verwachten we dat het fonds ook de komende jaren een overschot laat zien. De afgelopen jaren is de teruggave uit het fonds jaarlijks toegenomen. We anticiperen vanaf deze voorjaarsnota daarom op deze inkomsten en rekenen dit voordeel structureel in met een vast percentage aan onderbesteding van het gemeentefonds, dit geeft structureel 8,5 miljoen euro aan extra inkomsten.

Er kan voor een behoudendere inschatting gekozen worden door dit te bepalen op basis van de gemiddelde teruggave van voorgaande jaren (voordeel 4,7 miljoen euro) of deze verwachte inkomsten gelijk te stellen aan de verwachte teruggave over 2022 van 7 miljoen euro.

Planningsoptimisme

Investerings worden niet altijd gerealiseerd volgens de inschatting bij het opstellen van de meerjarenbegroting. Dit heeft diverse oorzaken, zoals: uitloop van werkzaamheden, vertragingen door bezwaren bij vergunningverlening, juridische procedures, beschikbare capaciteit in de markt voor de uitvoering, complexe besluitvorming. Dit effect is zichtbaar in de jaarstukken, doordat we de begrote kapitaallasten niet geheel uitgeven. Het is ook zichtbaar in de actualisaties van de meerjarenplannen, zoals het meerjarenprogramma Ruimte (MPR), het meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB), etc. Uit de analyse van de jaarstukken blijkt een aanzienlijk deel van het positieve jaarrekening resultaat samen te hangen met deze vertraging, ook wel planningsoptimisme genoemd.

Bij het opstellen van de meerjareninvesteringsplannen hebben we dit jaar scherper gekeken naar planningsoptimisme. Op basis van de ervaring uit voorgaande jaren en de beoordeling van de lopende en komende projecten is een inschatting gemaakt van dit effect. In het meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB) en meerjaren investeringsprogramma beheer openbare ruimte (MJIP) werd hier regulier al rekening mee gehouden. Voor het meerjarenplan Onderwijshuisvesting (MPOHV) en meerjarenplan Utrechts Vastgoed (MPUV) hebben we nadrukkelijk een inschatting gemaakt van dit effect.

Door bij het opstellen van de meerjarenplannen rekening mee te houden met planningsoptimisme is de financiële ruimte ingezet om ontwikkelingen zoals prijsstijgingen op te vangen. Dit betekent ook dat er minder flexibiliteit is om onverwachte tegenvallers binnen het budget op te vangen. Voor vastgoedrenovatie projecten en voor de permanente huisvesting van Internationale school Utrecht (ISU) een nog ongedekt tekort van € 1,5 miljoen) achten wij het voor de jaren 2023-2025 haalbaar de bouwkostenstijgingen te dekken uit de toegezegde prijscompensatie en vertraging in projectuitgaven als gevolg van planningsoptimisme. Daarmee zijn de financiële buffers nagenoeg uitgeput. Voor de lange termijn moeten we nog oplossingen zoeken.

4.3.2 Extra compensatie voor inflatie 2022

Het effect van de toegenomen inflatie van vorig jaar, nemen we voor een deel mee in onze systematiek voor indexeren (3 jaargemiddelde). We merken dat deze stijging nu doorwerkt in de huidige uitgaven en aanbestedingen en leidt tot knelpunten. We willen voorkomen dat we daardoor nu in de bestaande budgetten moeten prioriteren. Daarom compenseren we hiervoor aanvullend de hele begroting, zoals aangegeven in debat en raadsbrieven over de prijsstijgingen. Dit betekent dat extra middelen beschikbaar komen om o.a. onze partners te compenseren, zoals de bibliotheek en andere gesubsidieerde instellingen. Door deze generieke stijging is ook het aantal knelpunten beperkt van bijvoorbeeld de actualisatie van de meerjarenplannen vastgoed en onderwijshuisvesting (MPUV, MPOHV). Deze middelen kunnen we inzetten om de knellende situaties gericht op te lossen.

De extra kosten (10,1 miljoen euro) worden gedekt uit de door het Rijk extra toegezegde middelen (Najaarsrapportage 2022), reservering voor het na-ijl effect hiervan uit de Begroting 2023 en compensatie voor het opzeggen van het Gazprom contract. Dit werkt ook door in de indexatie van onze inkomsten (OZB, huur, leges, etc). Deze doorwerking beperken wij tot het deel wat niet gedekt is vanuit de middelen Rijk en Begroting 2023.

Per saldo is een bedrag van 0,3 miljoen euro niet gedekt en komt ten laste van de algemene middelen. Door deze maatregel verkleinen we het risico voor extreme prijsstijgingen en kunnen we de reservering hiervoor uit de Begroting 2023 verlagen met in totaal 1 miljoen euro. Daardoor resteert een jaarlijkse buffer van 2,5 miljoen euro voor 2024 en 2025.

Een aantal knelpunten is (deels)opgelost door deze aanvullende compensatie voor inflatie, zoals:

- Contributie VNG
- Verlaging knelpunt leerlingenvervoer
- Financieel tekort bibliotheek
- Verlaging ingroeipad hervorming Wmo
- Prijsstijgingen in het meerjarenplannen: onderwijs en vastgoed
- Stadsbaantunnel: handhavingssysteem gevaarlijke stoffen t.b.v. openstellingsvergunning

In onderstaande tabel staan de kosten en bijbehorende dekkingsbronnen weergegeven.

Tabel: Extra compensatie inflatie 2022

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Aanvullende compensatie	-16.800	-10.309	-10.309	-10.309	-10.309	-10.309
Nacalculatie door Rijk	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Begroot na-ijleffect inflatie 2022	0	2.500	4.000	4.000	4.000	4.000
Compensatie Gazprom contract	700					
Verlagen reservering prijsstijgingen		500	500			
Totaal	-10.100	-1.309	191	-309	-309	-309

x € 1.000

4.3.3 Bijsturen op de huidige begroting

Er zijn twee knoppen om aan te draaien om het tekort in de begroting op te lossen. Dit zijn inkomsten verhogen en bezuinigen. Daarbij ontzien we zoveel mogelijk de drie hoofdthema's uit het coalitieakkoord: wonen, klimaat en bestaanszekerheid.

Tabel: Bijsturen op de huidige begroting

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Bedragen x € 1.000						
Inkomsten verhogen	0	260	3.710	3.710	3.710	3.710
Bijsturen op de huidige begroting	8.783	10.192	14.849	19.796	21.633	20.233
Ambities uit het coalitieakkoord	790	890	890	890	1.232	1.232
Totaal	9.573	11.342	19.449	24.396	26.575	25.175

X € 1.000

Inkomsten verhogen

De inkomsten uit tarieven en leges verhogen we zoals gebruikelijk met de indexatie. Aanvullend daarop verhogen we een aantal kostendekkende tarieven, omdat de bijbehorende kosten sterker stijgen en er een knelpunt is ontstaan. Dit betreft huwelijksleges, leges vergunningen. De kosten van het erkende energiebesparende maatregelen (EML) aan gemeentelijke panden worden doorberekend aan de huurder.

Tabel: inkomsten verhogen

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Verhogen huwelijksleges i.v.m. stijgende kosten	0	60	60	60	60	60
Verhogen leges vergunningen i.v.m. stijgende kosten	0	200	200	200	200	200
Doorbelasting kosten verduurzaming aan huurders	0	0	3.450	3.450	3.450	3.450
Totaal	0	260	3.710	3.710	3.710	3.710

X € 1.000

Bezuinigen

Voor alle knelpunten en aanvullende keuzes is binnen het programma gekeken naar bezuinigingsmogelijkheden, gericht op het alternatief inzetten van bestaande middelen of het aanpassen van het reguliere beleid.

De knelpunten van jeugdhulp en Wmo hangen samen met een stijgende zorgvraag en het versnellen van de doordecentralisatie beschermd wonen. Wij stellen voor de tekorten die hierdoor in de begroting ontstaan, binnen het brede sociaal domein op te lossen. Dat vraagt om inhoudelijke keuzes. De uitgangspunten om dit te realiseren en het proces wat we daarvoor doorlopen, leggen we uit in paragraaf 2.1.1. Voor het resterende tekort is gekeken naar mogelijke ruimte in de begroting,

herschikking van budget en het bijstellen van beleid. Deze maatregelen staan in het onderstaande overzicht.

Tabel: bezuinigingen huidig beleid

X € 1.000

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Taakstelling Jeugdwet en Wmo*	0	5.125	7.680	14.172	15.384	15.384
MPR: Vrijval duurzame mobiliteit**	1.000	1.250	1.850	2.050	2.250	850
Inzet uit programma's en reserves						
Vrijval reserve riolering	4.600					
Inzet ruimte parkeerexploitatie	396	1.100	704	704	704	704
Inzet budget Jongerencultuurhuis Leidsche Rijn	0	0	200	200	200	200
Inzet programmareserve wijkvoorzieningen	0	0	225	0	0	0
Inzet programmareserve wijkvoorzieningen	0	0	0	0	425	100
Prioriteren sporthal Vleuten de Meern boven sporthal Voordorp (in de tijd)	0	0	0	0	605	605
Invulling budget programma Energietransitie	0	350	350	350	0	0
Inzet middelen verduurzaming Stads kantoor	0	0	1.000	0	0	0
Verminderen inzet en taakstelling						
Verlagen niveau van dienstverlening klant contact centrum	0	200	200	200	200	200
Verminderen inzet handhaven en toezicht	0	200	200	200	200	200
Taakstelling Programma Utrechts Vastgoed	0	100	100	0	0	0
Taakstelling Overhead vierkant	0	100	100	100	100	100
Invulling coalitieakkoord						
Invulling 'Verdichten en verduurzamen bedrijventerreinen via OMU'	100	100	70	70	70	70
Invulling 'Uitvoeringsmiddelen programma economie'	0	50	50	50	50	50
Invulling 'Inzet middelen top cultuur'	0	0	0	225	225	500
Invulling 'Groei middelen programma Cultuur'	0	0	0	0	0	50
Invulling 'Impuls sport'	0	100	200	200	200	200
Aanpassen begroting aan prognose						
Aanpassen begroting aan prognose Boetes Inspectie Kinderopvang	150	150	150	150	150	150
Verlagen budget voormalig personeel aan prognose	100	100	100	100	100	100
Verlagen kosten gladheidsbestrijding naar prognose	170	170	170	170	170	170
Verhogen budget dividend aan prognose	0	250	250	250	600	600
Incidentele middelen						
Incidentele ruimte uit programma Volksgezondheid	180	0	0	0	0	0
Incidentele inkomsten COA voor hogere asielopvang	142	142	0	0	0	0
Motie 2022/25 Steun ondernemers vanuit Tonk	1.300	0	0	0	0	0
Inzet budget Toezicht en Handhaving Nieuwe Zandpad	425	425	425	0	0	0

X € 1.000

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Inzet subsidiebudget Hulpverlening Zandpad	220	220	220	0	0	0
Inzet middelen van het Utrechts Sportakkoord	0	60	0	0	0	0
Verlaging spaarbedrag 2025 en 2026 (ca 50%) reserve Zwembaden	0	0	605	605	0	0
Totaal bijsturen op de huidige begroting	8.783	10.192	14.849	19.796	21.633	20.233

* in besluitvorming meegenomen bij beslispunt over houdbaar stelsel jeugdzorg en Wmo

** in besluitvorming meegenomen bij beslispunt over het MPR

Bezuinigen coalitieakkoord

Na bovenstaande bezuinigingsmaatregelen is er nog steeds sprake van een structureel financieel tekort oplopend naar iets meer dan 1,2 miljoen euro vanaf 2027. In het coalitieakkoord is de afspraak gemaakt om hiervoor dekking te zoeken in de ambities uit dit akkoord.

De keuzes die we voorstellen zijn opgenomen in onderstaande tabel en zijn gebaseerd op de uitgangspunten dat:

1. het structurele middelen betreft;
2. de drie hoofdthema's prioriteit hebben ten opzichte van de andere ambities in het coalitieakkoord en dus zoveel mogelijk worden ontzien bij bezuinigingen; en
3. het sociaal domein hier buiten beschouwing wordt gelaten, aangezien deze onderdelen worden gezien in het geheel van de opgave om het tekort van Jeugdhulp en Wmo op te lossen binnen het brede sociaal domein.

Bij de programmabegroting wordt aangegeven hoe de bezuinigingen nader worden ingevuld in de programma's.

Tabel: Ambities uit coalitieakkoord

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Cultuurbudget	500	500	500	500	342	342
Digitale weerbaarheid	-	-	-	-	500	500
Onderhoud locaties natuureducatie	290	290	290	290	290	290
Economische uitvoeringskracht	0	100	100	100	100	100
Totaal	790	890	890	890	1.232	1.232

Deel 2: Eerste Bestuursrapportage

5 Hoofdlijn Eerste Bestuursrapportage

In deze bestuursrapportage vertalen wij het effect van actuele ontwikkelingen op de uitvoering van de Begroting 2023, zowel beleidsmatig als financieel. Een deel van deze ontwikkelingen zijn betrokken bij de meerjarige doorkijk en bijstelling van de ambities en het financiële beeld in de Voorjaarsrapportage 2023. Deze ontwikkelingen zijn toegelicht in deel 1, Ontwikkelingen die alleen betrekking hebben op het bijstellen van de Begroting 2023 of financieel neutrale bijstellingen zijn in deze bestuursrapportage opgenomen.

5.1 Samenvattend financieel beeld

Samenvattende financieel beeld

De ontwikkelingen uit het jaar 2022 werken door in 2023: zoals stijgende prijzen, krapte op de arbeidsmarkt en tekort aan woningen. In de Voorjaarsnota wordt hiervoor bijgestuurd, dit leidt structureel tot een sluitend financieel beeld. Voor het jaar 2023 resteert vanuit de Voorjaarsnota een begroting voor 2023 in evenwicht (zie [hoofdstuk 4.1](#)). De ontwikkelingen alleen voor 2023 zijn per saldo 0,826 miljoen euro positief. Het verwachte overschot op de Begroting 2023 komt daarmee uit op 0,826 miljoen euro, zoals in onderstaande tabel staat weergegeven, onder de tabel wordt dit op hoofdlijnen toegelicht.

Tabel: Totaaloverzicht Eerste Bestuursrapportage 2023

(-/- nadelig saldo, +/+ voordelig saldo)

		x € 1.000
Hfst	Omschrijving	2023
4.1	Saldo Voorjaarsnota	0
6	Uitvoering programma's	826
8	Onttrekking bestemmingsreserve	200
8	Overhevelingen naar latere jaren	5.956
Bruto saldo na Eerste Bestuursrapportage		6.982
7.1	Mutatie bestemmingsreserves	-200
7.6	Mutatie algemene reserve	-5.956
Netto saldo na Eerste Bestuursrapportage		826

5.2 Uitvoering programma's

Naast de bijstellingen die wij in het samenvattende financiële beeld hebben verwerkt in 2023 in de Voorjaarsnota in [hoofdstuk 4.1](#), zijn er ook nog andere ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen leiden tot een verwacht voordeel in de programmabegroting van 0,826 miljoen euro.

Het verwachte resultaat in de programmabegroting komt onder andere doordat de dividenduitkering van de BNG bank over 2022 hoger uitvalt. Omdat in de Voorjaarsnota de begrote inkomsten uit dividend structureel zijn verhoogd, ontstaat voor 2023 een aanvullend voordeel van 0,65 miljoen euro. Daarnaast is voor de uitvoering bij het project managementbureau 1,565 miljoen euro extra nodig in verband met extra inzet voor juridische capaciteit en vervanging van ziekte.

Tenslotte wordt een onterechte toevoeging aan de reserve Transformatiefonds U16 BW hersteld, wat een voordeel geeft van 1,741 miljoen euro.

Naast deze ontwikkelingen zien we ook in 2023 de energiekosten stijgen (1,7 miljoen euro), daartegenover staat een verwachte compensatie voor het effect van het verplicht opzeggen van het Gazprom contract.

In het Huisvestingsprogramma scholen 2023 was voorzien in een financiering van 2 miljoen euro uit de onderbesteding van de kapitaallasten uit 2022. Deze incidentele middelen kunnen echter niet worden ingezet voor het programma in 2023. Het programma Onderwijshuisvesting gaat beoordelen of dit probleem kan worden opgelost binnen het programma, onder andere door de inzet van planningsoptimisme. Dit wordt gedurende 2023 gemonitord. In de tweede bestuursrapportage wordt gerapporteerd of deze dekking kan worden gevonden binnen het programma, of dat dit gaat leiden tot een mogelijke overschrijding.

5.3 Budgettaire neutrale wijzigingen

Neutrale bijstellingen

Naast de bijstellingen met een effect op het financiële beeld wordt een aantal neutrale mutaties in de Begroting 2023 verwerkt. Dit betreffende:

- Onttrekkingen of stortingen in reserves, passend bij de doelstelling van deze reserves
- Verhoging / verlaging van baten en lasten door toegekende subsidies, specifieke uitkeringen, toename / afname van het aantal aanvragen waarvoor leges berekend worden etc.
- Corresponderen posten: het oormerken van de specifieke inkomsten uit het gemeentefonds voor taken die hiervoor uitgevoerd moeten worden
- Overhevelingen naar een ander programma
- Verschuivingen over de jaren heen door overheveling via de Algemene dekkingsreserve

Dit gaat voor het grootste deel over verhoging van baten en lasten in verband met specifieke uitkeringen en de bijbehorende uitgaven 52,68 miljoen euro. Circa 90% van dit bedrag bestaat uit de specifieke uitkering voor Oekraïense vluchtelingen en ondermijnende jeugdcriminaliteit.

Het saldo uit de bestemmingsreserve in het samenvattend financieel beeld betreft de onttrekking van 0,2 miljoen euro voor de investeringen van het MeerjarenGroenprogramma.

De mutatie op de algemene reserve ten bedrage van 5,956 miljoen euro betreft een verschuiving van middelen naar latere jaren. De grootste verschuiving is de overheveling van de beschikbare middelen versneld vernieuwen ten bedrage van 4,706 miljoen euro van 2023 naar de jaren 2024 (3,224 miljoen euro en 2025 (1,482 miljoen euro).

5.4 Investeringsprogramma's

Investeringsprogramma's

Voor de meerjarenprogramma's zijn de investeringsvolumes en planning geactualiseerd. Dit vraagt ook om aanvullende besluiten voor het vrijgeven en bijstellen van kredieten voor een bedrag van 203,9 miljoen euro.

6 Uitvoering programma's

Hieronder is een totaaloverzicht opgenomen met de afwijkingen in 2023 die van invloed zijn op het resultaat. Het betreft een aantal specifieke ontwikkelingen die zich onlangs in 2023 hebben voorgedaan.

Tabel: totaaloverzicht Eerste Bestuursrapportage 2023

(-/- nadelig saldo, +/+ voordelig saldo)

x € 1.000		
Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel
Onderwijs	PM	I
Ondersteuning op maat	1.741	I
Cultuur	0	I
Algemene middelen	650	I
Overhead	-1.565	I
Totaal	826	

Onderwijs

Tabel: Overige ontwikkelingen Onderwijs

x € 1.000		
Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel
1. Huisvestingsprogramma scholen 2023	PM	I
Totaal	PM	

Toelichting

In het Huisvestingsprogramma scholen 2023 was voorzien in een financiering van 2 miljoen euro uit de onderbesteding van de kapitaallasten uit 2022. Deze incidentele middelen kunnen echter niet worden ingezet voor het programma in 2023. Het programma Onderwijshuisvesting gaat beoordelen of dit probleem kan worden opgelost binnen het programma, onder andere door de inzet van planningsoptimisme. Dit wordt gedurende 2023 gemonitord. In de tweede bestuursrapportage wordt gerapporteerd of deze dekking kan worden gevonden binnen het programma, of dat dit gaat leiden tot een mogelijke overschrijding.

Ondersteuning op maat

Tabel: Overige ontwikkelingen Ondersteuning op maat

x € 1.000		
Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel
1. Vrijval dubbele toevoeging transformatiefonds U16 BW	1.741	I
Totaal	1.741	

Toelichting

1. Bij de jaarrekening 2021 is een bedrag toegevoegd aan de reserve Transformatiefonds U16 BW vanuit de middelen BW uit de septembercirculaire 2021. Dit bedrag had in mindering gebracht moeten worden op het knelpunt in de Voorjaarsnota 2022 voor de transformatie Beschermd Wonen (BW) in de regio voor 2023. Het volledige knelpunt is echter ook toegevoegd aan de begroting. De toevoeging aan de reserve laten we daarom vrijvallen.

Cultuur

Tabel: Overige ontwikkelingen Cultuur

			x € 1.000
Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel	
1. Specifieke uitkering impuls Jongerencultuur	400	I	
2. Specifieke uitkering impuls Jongerencultuur	-400	I	
Totaal	0		

Toelichting

1. Dit betreft een bijdrage vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) van 0,4 miljoen euro. Met de bijdrage wordt een extra ondersteuning gegeven aan lokale plekken en initiatieven voor en door jongeren om zich creatief te ontwikkelen. De middelen kunnen o.a. besteed worden aan actieve cultuurparticipatie door jongeren, repetitieruimtes, broedplaatsen, creatieve hubs en andere plekken waar jongeren zich organiseren om nieuwe vormen van cultuur te maken.
2. In het kader van de specifieke uitkering impuls jongerencultuur zijn in 2023 aan 11 instellingen opdrachten verstrekt waarmee cultuurprogramma voor jongeren mogelijk wordt gemaakt.

Algemene middelen

Tabel: Overige ontwikkelingen Algemene middelen

			x € 1.000
Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel	
1. Stijgende energiekosten	-1.700	I	
2. Compensatie Gazprom contract	1.700		
3. Dividend BNG Bank	650	I	
Totaal	650		

Toelichting

1. De energiekosten zijn sinds vorig jaar flink gestegen. Voor Utrecht is het effect versterkt door het opzeggen van het Gazprom contract. De Begroting is aangepast op basis van de inschattingen van voor de zomer 2022 (3,2 miljoen euro voor 2022 en 7,8 miljoen euro voor de jaren 2023 t/m 2025). Daarna zijn de gasprijzen flink doorgestegen. Vanaf januari 2023 is een daling ingezet en zien we ook onze inkoopkosten hiervoor dalen. Voor elektra is gedurende 2022 ingekocht met de hoge prijzen die daarvoor berekend werden. Dit werkt ook door in de prijzen voor stadsverwarming. Wij verwachten dat onze kosten voor elektra en stadsverwarming met 1,7 miljoen euro toenemen.
2. Het opzeggen van het Gazprom contract gebeurde op aanwijzing van het ministerie van Economische Zaken. Door het aanpassen van het beleid van het ministerie was dit achteraf niet noodzakelijk. Gemeenten en andere publieke instellingen die het Gazprom contract hebben ontbonden zijn nu in gesprek met het ministerie voor compensatie van de hogere kosten. Wij gaan er vanuit dat het ministerie komt met een reële compensatie die wij nu inschatten op 1,7 miljoen euro voor het contract 2023.
3. BNG Bank heeft haar resultaat over 2022 bekend gemaakt. Gemeente Utrecht zal 1,9 miljoen euro aan dividend gaan ontvangen. Dit leidt tot een voordeel van 0,65 miljoen euro.

Overhead

Tabel: Overige ontwikkelingen Overhead

			x € 1.000
	Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel
1.	Handhavingsdossier FIJ	-765	I
2.	Kosten i.h.k.v aantrekken en uitval van medewerkers projectmanagement bureau	-800	I
Totaal		-1.565	

Toelichting

1. Door complexe juridische dossiers is er meer capaciteit noodzakelijk. Dit was ook een aanbeveling van extern adviesbureau Berenschot in de evaluatie "Dossier Binnenstad". Er wordt geïnvesteerd om deze dossiers goed af te handelen en achterstanden die zijn ontstaan in te lopen en in de toekomst te voorkomen.
2. Om de externe inhuur terug te dringen wordt er geïnvesteerd in het aantrekken van vaste medewerkers die flexibel in de organisatie worden ingezet. Tegelijkertijd kampt het project managementbureau met uitval door ziekte. Deze ontwikkelingen brengen incidentele kosten met zich mee.

7 Corresponderende posten

Via het gemeentefonds krijgt de gemeente aanvullende middelen voor nieuwe taken of uitnamen voor vervallen taken opgenomen, de corresponderende posten. Drie keer per jaar maakt het Rijk deze aanvullende middelen bekend gemaakt via circulaire's. In deze bestuursrapportage worden de ontvangen middelen uit de september- en decembercirculaire 2022 vertaald naar de inhoudelijk programma's.

Tabel: Categorie 3 Corresponderende posten

x € 1.000				
Corresponderende posten	2023	2024	2025	2026
Nieuwe taken				
Uitstapprogramma prostituees (DU)	256	256	256	256
Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	192	192	192	191
Wet Goed Verhuurderschap	235	239	226	218
Bijdrage aan landelijke taken				
Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten	-140	-150	-150	-140
Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten	-390	-400	-416	-386
Bijdrage centrale financiering GDI	-155	-160	-164	-151
Aanpassing gedecentraliseerde taken				
Asiel (inburgering)	916	709		
Participatie IPS Regeling	-230			
Vrouwenopvang (DU)	23	23	23	23
Maatschappelijke opvang en OGGz	-79	-79	-79	-79
Beschermd Wonen (IU)	-239			
Mutatie algemene uitkering	389	630	-112	-68
Door te vertalen naar programma's	-389	-630	112	68
Saldo corresponderende posten	0	0	0	0

Nieuwe en uitbreiding van taken

In deze circulaire's hebben wij extra middelen ontvangen voor:

- Uitstapprogramma prostituees**
 Zoals in het regeerakkoord is aangekondigd ontvangen gemeenten vanaf 2023 extra middelen voor de uitbreiding en verbreding van de uitstapprogramma's. Hiermee wordt het beschikbare budget voor de regio Utrecht verdubbeld.
 De verwachting is dat het volledige aanvullende bedrag voor 2023 en verder nodig is voor extra aanvullende activiteiten ten behoeve van de uitstapregelingen in Utrecht en omstreken, in de betreffende DUUP-regio.
- Wet kwaliteitsborging bouw:**
 Ook zijn in het coalitieakkoord extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van deze nieuwe wet. In de Voorjaarsnota 2021 hebben we de begroting vooruitlopend op deze uitwerking reeds begroot.
 De structurele post is om de taken op te vangen die we nog wel moeten uitvoeren, maar die we niet meer uit de leges kunnen dekken. Er komen nieuwe taken vanuit de Wkb bij die deels kunnen worden gefinancierd uit de leges deels via het Gemeentefonds (ophoging), daarnaast schuiven taken van toezicht naar Handhaving die niet met leges worden gefinancierd.

- **Wet goed verhuurderschap**

Voor de invoering van regels voor goed verhuurderschap is op structurele basis uitvoeringscapaciteit en financiële middelen nodig. We krijgen meer taken voor de toezicht en handhaving van deze regels. Daarnaast moeten er nieuwe systemen en processen worden geïmplementeerd. Het budget wordt onder andere besteed aan het inrichten van een meldsysteem, publiceren van handhavingsbesluiten, inzet van toezichthouders, voorlichting en communicatie en juridisch ondersteuning.

Bijdragen aan landelijke uitgaven

Voor een aantal landelijke voorzieningen dragen gemeenten bij aan de kosten, daarvoor wordt het gemeentefonds gekort. Dit betreft een bijdrage voor:

- een bijdrage aan de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) zijn overeengekomen om met ingang van 2023 een structureel bedrag uit te nemen uit het gemeentefonds ten behoeve van de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het overeengekomen bedrag van 27,2 miljoen euro per jaar is gelijk aan de begrote uitvoeringskosten van de SVB voor de Jeugdwet (7,2 miljoen euro) en de Wmo (20 miljoen euro) in 2022. Gezien de onzekerheid over de kostenontwikkeling evalueren de VNG en het ministerie van VWS deze afspraak na vier jaar (dus in 2026), op basis van de werkelijke uitvoeringskosten van de SVB voor de Jeugdwet en de Wmo. Op basis van de evaluatie kan besloten worden om de structurele uitname uit het gemeentefonds naar boven of naar beneden bij te stellen.
- de generieke digitale infrastructuur (GDI) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Een centrale financiering draagt bij aan de gewenste bredere deelname en een hoger gebruik van de GDI. De centrale financiering wordt gerealiseerd door de structurele bijdragen van departementen en medeoverheden en een bijdrage uit de Werk Aan Uitvoering enveloppe op de Aanvullende Post bij het ministerie van Financiën (FIN).

Actualisatie van gedecentraliseerde taken

Tenslotte worden jaarlijks gedecentraliseerde geactualiseerd en daarmee aangepast aan de ontwikkelingen. Zo worden de bedragen voor asiel en inburgering aangepast aan actuele taakstelling, wordt de bijdrage voor de vrouwenopvang aangepast aan de kostenontwikkeling.

- **Asiel (inburgering)**

Deze incidentele extra uitvoeringsmiddelen zijn nodig vanwege een verhoogde taakstelling van te huisvesten (en begeleiden/inburgeren) statushouders.

- **Participatie IPS Regeling**

Voor der regeling vergoeding Individuele Plaatsing en Steun (IPS) voor de gemeentelijke doelgroep is in totaal 21,5 miljoen euro beschikbaar. Volgens een bestuurlijke afspraak dragen de gemeenten de helft bij van de uitgaven van de subsidie. Daarom wordt éénmalig in 2023 10,75 miljoen euro uitgenomen uit het gemeentefonds. Dit programmageld is bestemd voor de inzet van IPS trajecten voor de re-integratie van mensen met een ernstige psychische aandoening of een zogenoemde common mental disorder via een subsidieregeling. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) trekken hierin samen op. De subsidieregeling 'IPS-trajecten voor de gemeentelijke doelgroep' verstrekt subsidie aan een GGZ-instelling voor een tot en met 14 december 2023 aangevraagd IPS-traject. Het betreft IPS-trajecten voor mensen die vallen onder de re-integratie-verantwoordelijkheid van gemeenten. Hiertoe behoren mensen met een bijstandsuitkering, een Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW-uitkering) of een Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ-uitkering) en niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden.

- **Vrouwenopvang**

Wat betreft de verdeling zijn voor het jaar 2021, 2022 en 2023 en verder ten opzichte van de meicirculaire 2022 de aantallen eenheden van de maatstaven van het objectieve verdeelmodel geactualiseerd. De extra middelen zijn nodig om de centrumgemeente taken op het gebied van vrouwenopvang en geweld in afhankelijkheidssituaties te kunnen uitvoeren.

- **Maatschappelijke opvang en OGGz**

De omvang van de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang wijzigt niet. De verdeling van deze decentralisatie-uitkering over 2021 is ten opzichte van de meicirculaire 2022 gewijzigd als gevolg van de aanpassing van de basisgegevens voor de aantallen minderheden.

- **Beschermd Wonen (IU)**

Incidentele uitname van het budget voor beschermd wonen. De uitname heeft geen effect op de uitvoering van de taken beschermd wonen.

8 Budgettaire neutrale wijzigingen

In dit hoofdstuk worden bijstellingsvoorstellen gedaan die budget neutraal zijn en geen financiële impact hebben op de vastgestelde programmabegroting 2023. Dit betreft wijzigingen in:

1. Onttrekkingen / stortingen in bestemmingsreserves, passend bij de doelstelling van deze reserves
2. Verhoging van baten en lasten door toegekende subsidies, specifieke uitkeringen, etc.
3. Verlagen van baten en lasten
4. Overheveling naar een ander programma
5. Verschuiven over de jaren heen door overheveling via de Algemene dekkingsreserve

In de onderstaande paragrafen worden deze mutaties kort toegelicht. Voor de toelichting per bijstellingsvoorstel verwijzen wij u naar bijlage 7 Totaal overzicht budgettaire wijzigingen. In de tabellen van de bijlagen is een onderscheid gemaakt in categorieën mutaties. Hieronder worden de categorieën genoemd en zijn per categorie de belangrijkste mutaties beschreven.

8.1 Onttrekkingen of stortingen in bestemmingsreserves

Vanwege de onzekerheid als gevolg van de koopkrachtcrisis en het toenemende gebruik van armoederegelingen en schuldhulpverlening wordt voor de komende jaren een bestemmingsreserve gevormd. Het restant in de reserve Re-integratiefonds Werk en Inkomen van 0,903 miljoen euro benutten we voor een eerste storting in deze nieuwe reserve.

Het benodigde bedrag aan risicoafdekking van de Duurzaamheidsleningen stijgt door de toename van het aantal verstrekte leningen aan inwoners. Daarom stellen we voor om 0,150 miljoen euro te onttrekken uit de reserve Utrechtse Energie en dit bedrag te storten in de risicoreserve Leningen Utrechtse Energie.

Vanuit het programma Openbare Ruimte en Groen wordt voorgesteld 0,200 miljoen euro te onttrekken voor de investeringen van het MeerjarenGroenprogramma.

Tabel: Categorie 1 Onttrekking- / storting bestemmingsreserve

x € 1.000

Programma	Omschrijving	onttrekking bestemming reserve	Incidenteel/ structureel
Werk en Inkomen	Onttrekking reserve Re-integratiefonds Werk en Inkomen	903	I
Werk en Inkomen	Storting Armoedebestrijding en schuldhulpverlening	-903	I
Duurzaamheid	Onttrekking risicoreserve Leningen Utrechtse Energie.	150	I
Duurzaamheid	Storting reserve Utrechtse Energie	-150	I
Openbare ruimte en groen	Onttrekking reserve Meerjaren Groen Programma	200	I
Totaal		200	

Per saldo verhogen we de inkomsten van de begroting met de onttrekkingen uit de reserves (0,200 miljoen euro) en worden de lasten met hetzelfde bedrag verhoogd.

8.2 Verhogen baten en lasten

De voorstellen hebben betrekking op extra inkomsten uit subsidies, specifieke uitkeringen en leges. We verhogen de inkomsten en bijbehorende lasten voor de activiteiten die plaatsvinden voor deze uitkeringen. In totaal stellen we voor de baten en lasten te verhogen met een bedrag van 53,08 miljoen euro.

Hieronder zijn de drie voorstellen genoemd, die het bovengenoemd bedrag grotendeels verklaren en betrekking hebben op specifieke uitkeringen.

1) Oekraïense vluchtelingen

Van het Rijk ontvangen we een specifieke uitkering voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. We stellen voor de baten en de lasten in 2023 en 2024 te verhogen met 44,7 miljoen euro.

2) Ondermijnende jeugdcriminaliteit

Ook ontvangen wij voor de periode 2022-2025 een specifieke uitkering voor het voorkomen van georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit van 3,5 miljoen euro. Dit betreft de specifieke uitkering preventie met gezag.

3) Toename naturalisatie aanvragen

In verband met de toename van het aantal naturalisatie aanvragen stellen we voor om de leges en bijbehorende lasten te verhogen met 0,4 miljoen euro. De verwachting is dat deze trend de komende jaren in ieder geval nog doorzet gezien de asielinstroom. Omdat het niet duidelijk is hoe deze trend zich blijft ontwikkelen passen we de begroting voorlopig ieder jaar incidenteel aan.

Tabel: Categorie 2 Verhoging baten en lasten

x € 1.000

Programma	Baten / lasten	I/S	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027
Bewoners en Bestuur	B	I	400				
	L	I	-400				
Duurzaamheid	B	I	2.533				
	L	I	-2.533				
Economie & werkgelegenheid voor iedereen	B	S	297	297	297	297	297
	L	S	-297	-297	-297	-297	-297
Ondersteuning op maat	B	I	44.713	44.713			
	L	I	-44.713	-44.713			
Openbare ruimte en groen	B	I	78				
	L	I	-78				
Veiligheid	B	I	5.059	4.764	3.500		
	L	I	-5.059	-4.764	-3.500		
Totaal	B		53.080	49.774	3.797	297	297
	L		-53.080	-49.774	-3.797	-297	-297

8.3 Verlagen baten en lasten

In deze categorie doen we één voorstel ten bedrage van 0,08 miljoen euro. Het betreft het naar beneden bijstellen van de baten en lasten op programma Bewoners en Bestuur voor het product Verklaring omtrent gedrag (VOG). De Verklaring omtrent Gedrag kan sinds een aantal jaar rechtstreeks en online bij Justis (Ministerie van BZK) aangevraagd worden zonder tussenkomst van de gemeente. De vraag naar dit product bij de gemeente neemt daardoor af. We zien dit als een structurele trend.

Tabel: Categorie 4 Verlaging baten en lasten

							x € 1.000
Programma	Baten / lasten	I/S	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027
Bewoners en Bestuur	B	I	-80	-80	-80	-80	-80
	L	I	80	80	80	80	80
Totaal			-	-	-	-	-

8.4 Overhevelen gelden naar ander programma

Dit zijn (programma overstijgende) begrotingsmutaties, van in totaal 0,203 miljoen euro voor 2023 en 0,328 miljoen euro structureel. Het gaat in deze categorie om twee mutaties.

1) Digitale weerbaarheid (0,250 miljoen euro)

In het coalitie akkoord is 0,250 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het versterken van de digitale weerbaarheid. Deze middelen staan nu op het programma Overhead. Met deze mutatie wordt dit bedrag voor de uitvoering 50/50 verdeeld over de onderdelen Openbare Ruimte en Groen en Openbare orde en veiligheid.

2) Subsidiegelden Politie Keurmerk Veilig Wonen (0,78 miljoen euro)

Daarnaast stellen we voor om subsidiegelden voor Politie Keurmerk Veilig Wonen structureel over te hevelen naar programma Veiligheid, omdat deze activiteit beter aansluit bij de doelstelling Utrechts veiligheidsniveau 2018 behouden dan de doelstelling voldoende passende en betaalbare huisvesting voor bewoners en woningzoekende.

Tabel: Categorie 4 Overhevelen gelden naar ander programma's

						x € 1.000
Programma	2023	2024	2025	2026	2027	
Openbare ruimte en groen	-125	-250	-250	-250	-250	
Overhead	250	500	500	500	500	
Ruimtelijke ontwikkeling Wonen en Erfgoed	78	78	78	78	78	
Veiligheid	-203	-328	-328	-328	-328	
Totaal	-	-	-	-	-	

8.5 Overhevelen via algemene dekkingsreserve

In deze categorie stellen we budgetten over de jaren heen bij, passend bij het verwachte uitgaven patroon. Dit betreft 5,956 miljoen euro over te hevelen vanuit 2023 naar 2024 (3,374 miljoen euro), naar 2025 (1,782 miljoen euro), naar 2026 (0,65 miljoen euro) en naar 2027 (0,150 miljoen euro). Deze overheveling vindt plaats via de algemene dekkingsreserve.

De overhevelingen hebben veelal te maken met activiteiten die in een ander jaar plaatsvinden dan waarin de kosten zijn begroot. Dit geldt bijvoorbeeld voor de middelen voor de vergroening van Ravellaan-Noord en het TOZO-uitvoeringsbudget.

De grootste overheveling in deze categorie is de overheveling van de beschikbare middelen versneld vernieuwen ten bedrage van 4,706 miljoen euro van 2023 naar de jaren 2024 (3,224 miljoen euro en 2025 (1,482 miljoen euro). Binnen de gemeentelijke begroting zijn vanaf 2020 middelen vrijgemaakt om de effecten van de coronamaatregelen te verzachten onder de noemer Versneld Vernieuwen. In de Tweede bestuursrapportage 2022 is aangekondigd dat we deze middelen verdelen over de komende drie jaren. De nadere regel die hiermee samenhangt, herstel en veerkracht jeugd, is eind september 2022 opengesteld en heeft een looptijd tot halverwege 2025. Ook voor de overige activiteiten binnen versneld vernieuwen geldt een looptijd tot 2025. Nu de aanvragen beoordeeld zijn is er een beeld van hoe de middelen verdeeld kunnen worden over de periode 2023 – 2025.

Tabel: Categorie 5 Overhevelen via algemene dekkingsreserve

	x € 1.000				
Programma	2023	2024	2025	2026	2027
Ondersteuning op maat	4.706	-3.224	-1.482	0	0
Openbare ruimte en groen	1.000	0	-500	-500	0
Werk en Inkomen	250	-150	200	-150	-150
Totaal	5.956	-3.374	-1.782	-650	-150

9 Investerings

Deze paragraaf bevat de wijzigingsvoorstellen bij de investeringsprojecten voor zowel vervanging- als uitbreidingsinvesteringen, ongeacht de hoogte van het totale krediet. Uitgangspunt bij deze voorstellen is dat deze geen effect hebben op de financiële ruimte. Het kan bijvoorbeeld gaan om een mutatie in een reserve of om wijzigingen waarvoor wij binnen het betreffende programma een voorstel ter dekking of bestemming doen. Met het vaststellen van deze Eerste Bestuursrapportage 2023 autoriseert u de geactualiseerde investeringsbedragen zoals opgenomen in onderstaande tabellen.

9.1 Investeringsprojecten Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed

In het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR) worden voorstellen gedaan voor herprogrammering en de autorisatie van kredieten die al bij de Programmabegroting 2023 zijn aangekondigd. Autorisatie voor kredieten vragen we in de programmabegroting van het jaar waarop het project gaat starten. Voor lopende projecten of projecten waarvan de uitvoering start in het lopende jaar, vragen we de autorisatie voor de kredieten bij de eerste bestuursrapportage.

Vervangingsinvesteringen

x € 1.000				
Vervangingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen jaarstukken	Voorgestelde Wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Overige integrale projecten, programmering op korte termijn (GiB 6)	0	0	3.000	3.000
Totaal	0	0	3.000	3.000

Toelichting

Bij deze bestuursrapportage vragen we in het programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed autorisatie voor een krediet van in totaal 3,000 miljoen euro voor de vervangingsinvestering Overige integrale projecten, programmering op de korte termijn (GiB 6). In bovenstaande tabel is deze voorgestelde wijziging opgenomen. Voor het Integraal project NOOZ - MBO Nimeto e.o. (GiB 4) wordt de aanvullende autorisatie van 0,600 miljoen euro van het krediet meegenomen in de Programmabegroting 2024.

Uitbreidingsinvesteringen A Bestaande Stad

x € 1.000				
Uitbreidingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Gezond leefklimaat - icoonproject - Tuinen van Moreelse (GiB 12)	0	0	3.000	3.000
Totaal	0	0	3.000	3.000

Toelichting

Bij deze bestuursrapportage vragen we in het programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed autorisatie voor een krediet van 3,000 miljoen euro voor de uitbreidingsinvestering Gezond leefklimaat - icoonproject Tuinen van Moreelse (GiB 12). In bovenstaande tabel is deze voorgestelde wijziging opgenomen.

Uitbreidingsinvesteringen A Leidsche Rijn

					x € 1.000
Uitbreidingsinvesteringen A	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023	
Parkeergarage P&R Berlijnplein	17.820	0	1.500	19.320	
Totaal	17.820	0	1.500	19.320	

Toelichting

De toelichting mag niet openbaar worden gepubliceerd in verband met geheimhouding zoals onder andere aanbestedingen en overige zaken. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de geheime bijlage Investeringsprojecten.

9.2 Investeringsprojecten Duurzaamheid

Uitbreidingsinvesteringen A

					x € 1.000
Uitbreidingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023	
Tweede stedelijke upcycle-centra (Tractieweg en Lunetten) (GiB 16)	0	0	2.000	2.000	
Totaal	0	0	2.000	2.000	

Toelichting uitbreidingsinvesteringen A

In het Investeringspakket Groen in Balans (GiB) worden voorstellen gedaan voor de programmering en de autorisatie van kredieten die al bij de Programmabegroting 2023 zijn aangekondigd. Het betreft die de balans terugbrengen in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Daartoe investeren we onder meer in integrale projecten in de openbare ruimte. Bij deze bestuursrapportage vragen we 2 miljoen euro krediet vrij voor investeringen uit GiB pakket. Betreft tweede stedelijke upcycle-centra (Tractieweg en Lunetten) (GiB 16)

9.3 Investeringsprojecten Bereikbaarheid

Uitbreidingsinvesteringen A

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Inpassing van knelpunten, bijdrage derden MPB en verwerking VJN 2022			
Schaalsprong fiets (onderzoek Boorstraat, Archimedeslaan, Knip Catharijnesingel, Plankosten Demkabrug, Uitbreiding Fietsdeals, Dom tot Damroute, Subsidie Mereveldseweg	6.746	965	7.711
Knoopstalling	0	2.160	2.160
Fietsenrekken bij bushaltes	376	249	625
Fietsmaatregelen om de Noord (NO-Regret)	1.000	589	1.589
Fietsmaatregelen om de Zuid (No regret)	1.454	-1.454	0
Waterlinieweg (voorheen Fietsmaatregelen om de Zuid No Regret)	0	1.454	1.454
Herinrichting Malieblad en Maliebaan (Herenroute)	3.900	1.000	4.900
Toegankelijkheid bushaltes	1.142	500	1.642
Fietsenstalling Jaarbeurspleingebouw	0	21.167	21.167
HOV- baan MWKZ (no regret)/ Europalaan Zuid	2.148	5.252	7.400
OV-verbinding Overvecht USP	1.905	4.695	6.600
Herinrichting Kanaalstraat Damstraat	7.900	750	8.650
Gemeentelijke inzet Ring Utrecht	3.117	950	4.067
Subtotaal investeringen MPB categorie A	29.688	38.277	67.965
Laadpalen in parkeergarages (parkeren)	0	1.646	1.646
Totaal investeringen categorie A	29.688	39.923	69.611

Toelichting uitbreidingsinvesteringen A

In het Meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB), als onderdeel van het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR), worden voorstellen gedaan voor herprogrammering. Budgetten vragen we vrij in de programmabegroting van het jaar waarop het project gaat starten. Voor lopende projecten of projecten waarvan de uitvoering start in het lopende jaar, vragen we de kredieten vrij bij de eerste bestuursrapportage. Bij deze bestuursrapportage vragen we 38,277 miljoen euro krediet vrij voor investeringen vanuit het MPB. Daarnaast vragen we voor het investeren in laadpunten voor elektrische auto's in de gemeentelijke garages een krediet vrij van 1,646 miljoen euro. Deze investering wordt vanuit de parkeerexploitatie gedaan en is nodig om in 2030 te kunnen voldoen aan de laadbehoefte van bewoners, bezoekers en deelauto's.

In bovenstaande tabel zijn de kredieten opgenomen die we bij deze bestuursrapportage vrij vragen.

9.4 Investeringsprojecten Openbare ruimte

Vervangingsinvesteringen

x € 1.000

Vervangingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Afvalinzameling ondergrondse containers	9.012	0	-3.069	5.943
Wal- en Kluismuren (t/m Rak 21)	48.488	0	0	48.488
Wal- en Kluismuren (Rak 22)	187	0	0	187
Programma Werven	45.000	0	0	45.000
Verhardingen	19.415	0	0	19.415
Civiele constructies	17.463	0	4.350	21.813
Groen	6.344	0	89	6.433
Openbare Verlichting	26.620	0	0	26.620
Verkeersregelinstallaties	2.713	0	1.230	3.943
Speelobjecten	6.686	0	0	6.686
Beeldende kunst	495	0	200	695
Totaal	182.423	0	2.800	185.223

Toelichting vervangingsinvesteringen

Afvalinzameling ondergrondse containers

Door het faillissement van de leverancier is vertraging opgetreden in de uitlevering van ondergrondse containers. Naar aanleiding van het faillissement zijn de kwaliteitseisen kritisch beoordeeld. De problemen bij de aanleg van de energievoorzieningen hebben tot een vertraging geleid bij het plaatsen van de perscontainers.

Programma Werven

Op 15 juli 2021 is het [programmaplan Wervengebied](#) vastgesteld. In dit programmaplan is toegelicht wat we in de periode 2021-2023 voornemens zijn te gaan uitvoeren en welke budgetten hiervoor beschikbaar en nog benodigd zijn. Tot en met 2023 is 45 miljoen euro geautoriseerd voor vervangingsinvesteringen en is 3 miljoen euro incidenteel geld toegekend. Dit budget is naar verwachting voldoende om de opgave tot en met 2023 te realiseren.

Wal- en Kluismuren

Het totaal geautoriseerde krediet van het programma Werven (vanaf 2021) en de projecten Wal- en Kluismuren (t/m 2020) bedraagt 93,675 miljoen euro. Bij de programmabegroting 2022/2023 en de jaarstukken 2022 is per abuis bij Wal-en Kluismuren (t/m rak 21) en Wal- en Kluismuren (rak 22) het krediet niet volledig vermeld. Dit zijn de kredieten en uitgaven die tot en met 2020 zijn geautoriseerd en er worden sindsdien op deze kredieten geen uitgaven meer gedaan.

Civiele constructies

Er is een aantal projecten voor vervanging beschoeiingen en bruggen in 2023 toegevoegd ten opzichte van de oorspronkelijke programmering.

Verkeersregelinstallatie (VRI)

Er is een aantal projecten voor vervanging VRI's in 2023 toegevoegd ten opzichte van de oorspronkelijke programmering.

Beeldende kunst

Er is een aantal projecten voor vervanging kunstwerken in 2023 toegevoegd ten opzichte van de oorspronkelijke programmering.

Uitbreidingsinvesteringen A

x € 1.000				
Uitbreidingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Afvalinzameling ondergrondse containers	6.216	0	-1.438	4.778
Icoonproject Krommerijnlinie Landschap (vh Amelisweerd)(GiB 13)	0	0	940	940
Icoonproject Gedeelte van Rondje Stadseiland (GiB 11)	0	0	3.833	3.833
Totaal	6.216	0	3.335	9.551

Toelichting uitbreidingsinvesteringen A

Afvalinzameling ondergrondse containers

Zie toelichting vervangingsinvesteringen Afvalinzameling ondergrondse containers.

In het Investeringspakket Groen in Balans (GiB) worden voorstellen gedaan voor de programmering en de autorisatie van kredieten die al bij de Programmabegroting 2023 zijn aangekondigd. Voor lopende projecten of projecten waarvan de uitvoering start in het lopende jaar, vragen we de kredieten vrij bij de eerste bestuursrapportage. Het betreft investeringen die de balans terugbrengen in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Daartoe investeren we onder meer in integrale projecten in de openbare ruimte. Bij deze bestuursrapportage vragen we 5,000 miljoen euro krediet vrij voor investeringen uit GiB pakket.

Groei in Balans

Icoonproject Krommerijnlinie Landschap (voorheen Amelisweerd) (GiB 13)
Icoonproject Gedeelte van Rondje Stadseiland (GiB 11)

Voor het Icoonproject Natuurgebied Zuilen (GiB 9) worden er in 2023 nog geen kosten gemaakt, waardoor de autorisatie van dit krediet wordt meegenomen in de Programmabegroting 2024.

9.5 Investeringsprojecten Onderwijs

In de onderstaande tabellen zijn in de kolom 'gereedmeldingen jaarstukken 2022' enkel de volledige gereedmeldingen van de jaarstukken 2022 opgenomen. Voor de investeringen die deels gereed zijn gemeld, blijft het totaal geautoriseerde krediet in de tabel staan. Bij de voortgangsrapportage Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting worden de kredieten voor 2024 en verder bijgewerkt. Verwerking hiervan vindt plaats in de Programmabegroting 2024.

Vervangingsinvesteringen

x € 1.000

Vervangingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Primair onderwijs	194.773	-14.565	0	180.218
Voortgezet onderwijs	50.234	0	0	50.234
Totaal	245.007	-14.565	0	230.442

Uitbreidingsinvesteringen A

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Primair onderwijs	112.677	*	*	101.920
Voortgezet onderwijs	204.966	*	*	213.646
Totaal	317.643	-23.377	21.300	315.566

Toelichting uitbreidingsinvesteringen A

De toelichting en bedragen mogen niet openbaar worden gepubliceerd in verband met geheimhouding zoals onder andere aanbestedingen en overige zaken. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de geheime bijlage Investeringsprojecten

9.6 Investeringsprojecten Samenleven en Sport

In de Nota Kapitaalgoederen 2020 - 2023 is het langetermijnperspectief voor de investeringen geschetst die nodig zijn in het gemeentelijk vastgoed. Dit jaar is deze investeringsplanning geactualiseerd in het kader van het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2023 (MPUV). Met de actualisatie is de investeringsplanning aangepast aan de nu geldende werkelijkheid, de mogelijkheden en behoeften in de stad.

In onderstaande tabel staan de voorgestelde wijzigingen voor de autorisaties van de investeringen met een startdatum in 2023 of eerder. Voor deze wijzigingen is dekking beschikbaar. Geplande projecten die door omstandigheden pas na 2023 zullen starten, worden tijdelijk van de huidige investeringsstaat afgehaald. Voor die projecten zal bij de programmabegroting van het desbetreffende startjaar opnieuw autorisatie gevraagd worden.

Voor een uitgebreide onderbouwing van de projectenlijst verwijzen wij naar het MPUV 2023 en de daarbij behorende geheime bijlage. Een toelichting op de projecten van Welzijn (gebruikersinvesteringen) volgt hieronder.

Vervangingsinvesteringen

x € 1.000

Vervangingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Binnensportaccommodaties- Gebouwen & installaties	14.019	-98	10.521	24.442
Buitensportaccommodaties- Gebouwen & installaties	9.015	-825	725	8.915
Buitensportaccommodaties- Velden & sportconstructies	8.596	-3.359	6.615	11.852
Volkstuinen	50	0	0	50
Zwembaden	2.206	0	1.458	3.664
Projecten Welzijn	0	0	0	0
Totaal	33.886	-4.282	19.319	48.923

Uitbreidingsinvesteringen A

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Binnensportaccommodaties- Gebouwen & installaties	36.725	0	27.518	64.243
Buitensportaccommodaties - Gebouwen & installaties	5.834	0	-520	5.314
Buitensportaccommodaties - Velden & sportconstructies	5.293	0	795	6.088
Zwembaden	0	0	18.508	18.508
Projecten Welzijn	966	0	0	966
Totaal	48.818	0	46.301	95.119

Toelichting Welzijn:

Voor de vernieuwing en Herinrichting kinderboerderij Rotsoord is op 14 november 2019 onder nummer raadsbesluit 75 15112019 een krediet van 0,966 miljoen euro beschikbaar gesteld. Dit krediet hangt samen met een subsidieaanvraag voor de aankoop en renovatie van een gebouw en herinrichting van het terrein.

Uitbreidingsinvesteringen B

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen	Programma-begroting 2023	Voorgestelde wijzigingen	Actuele stand t/m 2023
Binnensportaccommodaties - Gebouwen & installaties	8.946	4.565	13.512
Totaal	8.946	4.565	13.512

9.7 Investeringsprojecten Utrechts Vastgoed

In de Nota Kapitaalgoederen 2020 - 2023 is het langetermijnperspectief voor de investeringen geschetst die nodig zijn in het gemeentelijk vastgoed. Dit jaar is deze investeringsplanning geactualiseerd in het kader van het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2023 (MPUV). Met de actualisatie is de investeringsplanning aangepast aan de nu geldende werkelijkheid, de mogelijkheden en behoeften in de stad.

In onderstaande tabellen staan de voorgestelde wijzigingen voor de autorisaties van de investeringen met een startdatum in 2023 of eerder. Voor deze wijzigingen is dekking beschikbaar. Geplande projecten die door omstandigheden pas na 2023 zullen starten, worden tijdelijk van de huidige investeringsstaat afgehaald. Voor die projecten zal bij de programmabegroting van het desbetreffende startjaar opnieuw autorisatie gevraagd worden.

In de onderstaande tabellen zijn in de kolom 'gereedmeldingen jaarstukken 2022' enkel de volledige gereedmeldingen van de jaarstukken 2022 opgenomen. Voor de investeringen die deels gereed zijn gemeld, blijft het totaal geautoriseerde krediet in de tabel staan. Uitzondering hierop is MFA Voorn, welke is opgesplitst in meerdere kredieten per deel van de investering.

Voor een uitgebreide onderbouwing van de projectenlijst en voorgestelde wijzigingen verwijzen wij het MPUV 2023 en de daarbij behorende geheime bijlage.

Vervangingsinvesteringen

x € 1.000

Vervangingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde Actuele autorisatie wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Cultuur	16.576	-2.426	5.492	19.642
Erfgoed	51.757	0	910	52.667
Gemeentelijke huisvesting	2.978	0	810	3.788
MFA's	51.058	-600	455	50.914
Welzijn	14.591	0	6.452	21.043
Zorg	4.824	0	0	4.824
Overig/Overig beleid	4.622	0	26.008	30.630
Totaal	146.406	-3.026	40.127	183.508

Uitbreidingsinvesteringen A

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2023 conform Programma-begroting 2023	Gereed meldingen Jaarstukken 2022	Voorgestelde Actuele autorisatie wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2023
Cultuur	82.049	0	12.040	94.089
Gemeentelijke huisvesting	1.749	0	185	1.934
Welzijn	7.778	0	3.522	11.300
Overig/Overig beleid	243	0	0	243
Totaal	91.819	0	15.747	107.566

Uitbreidingsinvesteringen B

x € 1.000			
Uitbreidingsinvesteringen	Programmabegroting 2023	Voorgestelde wijzigingen	Actuele stand t/m 2023
Cultuur	5.137	0	5.137
Welzijn	8.130	0	8.130
Totaal	13.267	0	13.267

Bijlagen

Bijlage 1 Planning uitvoering coalitieakkoord

- Zoals afgesproken geven we in deze VJN 2023 op hoofdlijnen inzicht in de planning voor het uitvoeren van het coalitieakkoord voor de periode tot 2026. Voor zover die planning nu bekend is. We beschrijven globaal de belangrijkste mijlpalen en in welk jaar we verwachten u deze mijlpalen aan te bieden. We hanteren daarvoor de indeling van het coalitieakkoord, voor herkenbaarheid en aansluitend op de vraag vanuit uw raad.
- Dit overzicht is niet uitputtend en geen opsomming van alles wat we doen. Het bevat alleen de grootste zaken die volgen uit de ambities die in het coalitieakkoord expliciet beschreven zijn en de ontwikkelingen per beleidsterrein. Dit overzicht kunt u lezen als een vervolg op de eerder aan uw raad aangeboden uitvoeringsbrief. Daarin staat al een planning op hoofdlijnen voor 2023.
- In het vervolg maken we de uitvoering van het coalitieakkoord zichtbaar en monitoren we die in de reguliere P&C cyclus. Dat gebeurt door de activiteiten en gelden van dat jaar uit het coalitieakkoord te markeren in de begroting met een icoontje van de Utrechtse vlag. We nemen ze op in de opsomming van activiteiten die nieuw zijn in het begrotingsjaar of activiteiten die we voortzetten in het begrotingsjaar.

Contact maakt de stad		
	Raadsbrief focus en koers herijking programma samen stad maken	Q1 2023
	Hoe ervaring opdoen met burgerberaden	Q1 2023
	Start implementatie ombudsfunctie	Q2 2023
	Raadsbrief doorontwikkeling wijkplatforms	Q2 2023
	Opdracht en vraagstelling burgerberaad vuurwerkbeleid	Q3 2023
	Raadsbrief herijking Initiatievenfonds	Q3 2023
	Herijking Samen stad maken	Q4 2023
	Voortgang Programma Samen stad maken inclusief burgerberaad en wijkplatforms	Jaarlijks
	Raadsbrief Initiatievenfonds	Jaarlijks
1. We maken ons hard voor kansengelijkheid		
	Uitvoeringsplan Ongelijk investeren voor gelijke kansen	Q4 2023
1.1 Wijk- en buurtaanpak	Raadsbrief over achtergrond gekozen buurten met buurtagenda	Q1 2023
	Raadsbrief buurtagenda's	Q2 2023
	Nota wijk en buurtaanpak 2024 en verder	Q3 2023
	Raadsbrief uitvoering nota wijk- en buurtaanpak 2024 en verder (versterken wijkorganisatie. Wijkwethouderschap en buurtagenda's)	Jaarlijks
	Voortgang Samen voor Overvecht	Jaarlijks
1.2 Bestaanszekerheid	Nota Nieuw Armoedebeleid (w.o. bestrijden van kinderarmoede en werkende armen, gezinstegoed U-pas, proef met ouderen in het OV, burgfunctionaris als vroegsignaleerder op scholen).	Q4 2023
	Uitwerking wijkgericht werken WenI (w.o. werkwinkel en werkmatchers in de wijk)	2024
	Herziening participatiewet (bijdrage aan totstandkoming menswaardige bijstand en aanpalende wetgeving).	2024-2025

Contact maakt de stad		
1.3 Arbeidsmarkt	Plan van aanpak basisbanen	Q1 2023
	Beleidsnota Werk en Participatie	Q4 2023
	Evaluatie omscholingsregeling	2023
	Nieuwe subsidieregeling Werk naar Werk (opvolger fonds Mismatch)	2023
	Opschaling aanpak arbeidsmarkttekorten energietransitie in uitvoering	2024
	Banenplan werkgevers in uitdrukkelijke verbinding met bestaande initiatieven zoals WSP, Actie-agenda banenafpraak, Marktgroepaanpak	2024
1.4 Openbare orde en veiligheid	Aanschaf 10 flexibele camera's ten behoeve van de handhaving van de openbare orde en veiligheid in de stad	Q1 2023
	(Herijking) programmaplan Utrecht Zijn We Samen: aanpak polarisatie en radicalisering	Q4 2023
1.5 Gezondheid	Toekomst sekswerk: bestuurlijke reactie rapport commissie Sorgdrager	Q1 2023
	Beleidsnota Volksgezondheid 2024 – 2027 (w.o. rookvrij, gezond gewicht, mentale gezondheid)	Q4 2023
1.6 Welzijn, zorg en ondersteuning	Meerjarig perspectief buurtcentra 2022- 2032	Q4 2022
	Doordecentralisatie Beschermd Wonen	Q1 2023
	Raadsbrief Uitgangspuntennotitie opdrachten in sociaal domein, o.a. voor buurtteams en sociaal makelaarschap (start tender in 2024, start nieuwe termijn in 2025).	Q3 2023
	Beleidsnota Wmo	Q3 2023
	Plan van aanpak arbeidsmarkttekorten in de zorg	Q3 2023
1.7 Inclusie	Brede inclusieagenda	Q2 2023
1.8 Jeugd	Beleidsnota Jeugd	Q4 2023
	Raadsbrief Uitgangspuntennotitie jongerenwerk (start nieuwe termijn in 2027)	2025
1.9 Onderwijs	Nieuwe Utrechtse Onderwijsagenda (gericht op ongelijk investeren voor gelijke kansen en tegengaan van segregatie)	Q2 2023
	Plan van aanpak toeleiding voorschoolse educatie	Q1 2023
	Kadernota uitgangspunten passende kinderopvang (uitvoering nieuw beleid voorschool per 2024)	Q1 2023
	MBO Uitvoeringsplan 2023 – 2026 (w.o. Inzet op praktisch en mbo-geschoolden, gelijkwaardigheid alle studenten, tegengaan stagediscriminatie)	Q1 2023
	Kader Bibliotheek Utrecht	Q2 2023
	Rijkspilot "School en Omgeving" - aanpak Rijke Schooldagen in Overvecht, Noordwest en Zuidwest	2023 - 2025
	Onderzoek lotingssystematiek overgang PO-VO (uitvoering schooljaar 2023 – 2024)	2023 - 2025
1.10 Vluchtelingen, asiel en integratie	Raadsbrief Uitgangspunten Plan Einstein voor Utrechtse Asielopvang	Q1 2023
	Landelijke afspraken structurele Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV)	Q2 2023
2. We pakken de woningnood aan		
2.1 Volkshuisvesting en wonen	Uitwerking Woondeal	Q1 2023
	Nieuwe Huisvestingsverordening ('basis op orde')	Q1 2023
	Prestatieafspraken met woningcorporaties	Q2 2023
	Invoering Leegstandsverordening	Q2 2023
	Actieplan studentenhuysvesting	Q2 2023
	Uitwerking Financieringsconstructies wooncoöperaties & Fonds betaalbare koop	Q4 2023
	Integrale Woonzorgvisie	2024

Contact maakt de stad		
	Update Actieplan Middenhuur n.a.v. landelijk beleidskader middenhuur	2024
	Aanpassing Huisvestingsverordening ('groeimodel')	2024
	Volkshuisvestingsprogramma (product n.a.v. wet Regie op Volkshuisvesting)	2025
2.2 Gebiedsontwikkeling	Nota en Fonds Bovenwijks	Q1 2023
	Omgevingsvisie Overvecht (concept)	Q1 2023
	Actualisatie Nota Grondbeleid (i.r.t. actief grondbeleid)	Q4 2023
	Aanpak gebiedsontwikkeling Lunetten Koningsweg	Q4 2023
	Programmatisch vertrekpunt Rijnenburg	2024
	Toekomstgesprekken Stad	2024
	Stedenbouwvisie	2024
	Monitoring versnelling UPP en aanbevelingen verkenner voor samenwerking markt-gemeente	2025
2.3 Bereikbaarheid	Raadsvoorstel betaald parkeren in de hele stad	Q2 2023
	Versterking fietsroutes door planvorming tunnels (Boorstraat / Nicolaas Beetstraat)	Q3 2023
	Toegankelijk maken bushaltes (programmaplan OV-alliantie)	Q4 2023
	Uitvoeringsplan klimaatneutrale mobiliteit	Q4 2023
	Loket omzetten autoparkeerplaatsen voor fiets, verblijf en groen	2023
	Plan van aanpak voetgangersnetwerk	2023
	Projectbesluit over de eerste onderdelen van het ov-wiel met spaken (MIRT-verkenning ov en wonen)	2024
3. We gaan de klimaatcrisis tegen		
3.1 Energie en klimaat	Plan van aanpak onderzoek Energieontwikkelbedrijf	Q3 2023
	Planologische besluitvorming voor energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop (ter inzage Q2 2023)	Q3 2023
	Uitvoeringsplan Overvecht-Noord aardgasvrij	Q4 2023
	Plan verduurzaming bedrijventerreinen	Q4 2023
	Verdere uitvoering bestrijden energiearmoede	2023
	Zonnevelden; diverse opleveringen, vergunningsaanvragen, PvE's, etc.	2023
	Klimaatvisie (incl. zoekgebieden duurzame energie)	2024
3.2 Groen en klimaatbestendige leefomgeving	Opening loket meer groen in de straat	Q2 2023
	Visie Stadswater (w.o. roeien)	Q2 2023
	Plan van aanpak voor Kromme Rijn Linielandschap	Q2 2023
	Raadsbrief Invulling ambitie 60.000 bomen	Q2 2023
	Plan van aanpak Natuurgebied Zuilen	Q4 2023
	Omgevingsplanregels klimaatadaptatie en water (samenhang met invoering Omgevingswet)	2023
	Regeling voor Groene Daken	2023
	Visie en beleidsnota Ondergrond	2024
3.3 Milieu en circulariteit	Visie Geluid en Trillingen	Q1 2023
	Actualisatie Visie Luchtqualiteit	Q2 2023
	Uitvoeringsprogramma emissieloos vervoer (incl. Transitieplan tankstations)	Q2 2023
	Goederenvervoer (incl. Bouwlogistiek)	Q2 2023
	Beleidsnota Utrecht Circulair	Q4 2023

Contact maakt de stad		
	Actieplan Utrecht Circulair	2024
4. We werken aan een levendige en leefbare stad		
4.1 Lokale economie	Actieagenda Utrechtse Economie met aandacht voor vestigingsklimaat, kenniseconomie en actief economisch beleid. Vanaf 2024 jaarlijks voortgangsrapportage.	Q2 2023
	Evaluatie Ondernemersfonds	Q3 2023
	Eerste gezamenlijke financieringen verduurzaming en verdichting bedrijventerrein met OMU	Q4 2023
	Locatieprofielen evenementen	Q4 2023
	Rapportages ROM (jaarplan & jaarverslag)	Jaarlijks
	Start evenementenfonds	2023
	Actualisatie hotelbeleid	2024
	Grootschalige evenementenlocatie	2025
	Evaluatie Regionale Economische Agenda	2025
4.2 Digitale stad	Voortgangsrapportage Actieagenda Digitale stad	Jaarlijks Q4
4.3 Cultuur en erfgoed	Cultuurnota 2025-2028: aanvraagprocedure	2024
	Cultuurnota 2025-2028: uitvoering	2025 - 2026
	Uitvoeringsnota cultuurparticipatie: uitvoering	2024 - 2026
	Uitvoeringsplan n.a.v. Nachtvisie	2024 - 2026
	Uitvoeringsnota culturele en creatieve huisvesting	2024 - 2026
4.4 Sport, spelen en bewegen	Onderzoek Mulier Instituut naar discriminatie binnen sport in Utrecht	Q1 2023
	Uitvoeringsplan sporten en bewegen in de openbare ruimte	Q2 2023
	Herijking Utrechts Sportakkoord	Q2 2023
	Beleidsnota binnensport (voorstel aanpassing kengetal binnensport)	Q3 2023
	Rookvrije gemeentelijke sportparken vanaf 1 augustus 2023	Q3 2023
	Realisatie 3 sporthallen (Berlijnplein, Bontekoelaan en tijdelijke sporthal Loevenhout), 2 kunstgrasvelden (Fletiomare Oost en sportpark Zuilen) en 1 hockeyveld (Rijnvliet)	2023
	Realiseren diverse nieuwe openbare sport- en beweegvoorzieningen, toevoeging sportvelden en capaciteit i.r.t. ruimtelijke ontwikkelingen	2024 - 2026
	Oplevering zwembad Leidsche Rijn - Maximapark (planvoorbereiding start in 2023)	2026
4.5 Vastgoed	Raadsbrief stand van zaken Magazijn de Zon	Q2 2023
	Raadsbrief Vastgoedorganisatie verder op orde brengen	Q2 2023
	Raadsvoorstel Kadernota Maatschappelijk Vastgoed	Q2 2023
	Raadsbrief Uitgangspunten Verduurzamingsagenda gemeentelijk Vastgoed	Q2 2023
	Raadsbrief Stand van zaken Toegankelijkheid gemeentelijk vastgoed	Q2 2023
	Raadsvoorstel Leegstandsbeheer	Q3 2023
	Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2023 en verder	Jaarlijks
5. Uitvoering		
5.1 Publieksdienst verlening	Voortgangsbrieven dienstverlening	Jaarlijks
5.2 Personeel, organisatie en bedrijfsvoering	Voorstel vernieuwing Sturen en verantwoorden (begroting en beleid)	Q2 2023

Bijlage 2 Samenvatting Utrecht Monitor 2023

Positieve ontwikkelingen
Brede welvaart (hoog in ranglijst CBS): gezondheid, arbeidsparticipatie, opleidingsniveau, vertrouwen, geregistreerde misdrijven, afstand tot openbaar groen.
Economie: Tweede jaar op rij met hoge economische groei . Recessie lijkt afgewend. Consumenten en producenten positiever. Werkloosheid blijft laag. Meer hotelovernachtingen dan voor corona.
Asiel instroom: Inhaalslag: Utrecht loopt voor op taakstelling huisvestingsopgave statushouders.
Inkomen: doorrekening landelijke en lokale armoederegelingen: tot 150% WSM (wettelijk sociaal minimum) geen problemen verwacht in 2023.
Wonen: Utrecht in 2022 snelst bouwende grote stad in Nederland. Koopmarkt koelt af: door een stijgende hypotheekrente dalen de verkoopprijzen sinds Q3 2022, woningen staan langer te koop.
Sociaal: Meer dan 80% van de Utrechtse jeugd en volwassenen voelt zich gezond. Ook percentage overgewicht is laag in Utrecht (3 ^e positie 343 gemeenten rede welvaart monitor).
Gemeenteraadsverkiezingen: Opkomst groter dan G4 en niet historisch laag.
Veiligheid/leefbaarheid: Jeugdoverlast daalt met 34%. Criminaliteit nog steeds lager dan voor corona.
Vertrouwen in instituties hoog en blijft in '21 hoog (in tegenstelling tot rest van NL).
Milieu/duurzaamheid: Afval per inwoner gedaald naar minder dan voor corona; aandeel daken met zonnepanelen neemt toe; concentratie stikstof blijft op niveau van coronajaren.
Gemeentelijke dienstverlening: klachten vaker op tijd afgehandeld.
Ontwikkelingen die aandacht vragen
Brede welvaart (laag in ranglijst CBS): inkomen, levensverwachting, werkloosheid, ondervonden delicten, natuur , emissie fijnstof. Achter de lijstjes waar Utrecht als stad het vaak goed op doet, gaat een verdeelde stad schuil (groepen, buurten).
Economische groei 2023 wordt stuk lager. Hoge, maar afnemende inflatie. Bijstand lager dan voor corona, maar loopt weer iets op. Arbeidsmarkt is zeer krap; 29% van de Utrechtse ondernemers heeft last van stijgende energieprijzen; nog eens 17% verwacht dat dit binnen drie maanden. Krapte op bedrijfsruimtemarkt.
Asielinstroom: Acute vluchtelingcrisis wordt permanente opvang/huisvestingsopgave voor alle vluchtelingen. Taakstelling huisvesting in 2023 hoger dan ooit.
Inkomen : koopkrachtmaatregelen werken, maar zijn tijdelijk, bereiken niet iedereen en effectiviteit kan afwijken per individueel huishouden. Aantal huishoudens met energiearmoede stijgt, wel onder Nederlands gemiddelde. Huishoudens die extra worden geraakt door recente inflatie (incl. energie): huurders, (lage) middeninkomens, jongvolwassenen, starters. Net als vorige jaren neemt langdurige armoede nog steeds langzaam toe.
Wonen: Slaagkans sociale huurwoningen is in 2022 afgenomen. Ongelijkheid neemt toe, woonlasten particuliere huur stijgen harder.
Stapelings effecten crises: - Bij inwoners en bedrijven vond in 2022 stapeling plaats van de effecten van diverse crises (Oekraïne, corona, energie etc.). - Stress en zorgen over de huidige crises: leden van het Bewonerspanel ervaren het meest stress over klimaatverandering, verdeeldheid in de samenleving en de oorlog in Oekraïne. Panelleden tot 35 jaar ervaren vaker dan anderen stress over klimaatverandering, woningmarkt en stijging van de prijzen.

Positieve ontwikkelingen

Sociaal:

- Gezondheidsverschillen worden niet of nauwelijks kleiner. Bij Utrechters die moeilijk rondkomen vindt stapeling van allerhande problemen plaats.
- Mentale gezondheid en stress onder jongeren: na lichte verbetering, recentelijk weer verder verslechterd.
- Positie van ouderen in Utrecht veel ongunstiger dan in andere gemeenten in provincie (zoals gezondheid, inkomen, eenzaamheid en sociale steun).
- Grote toename ouderen komende jaren/dubbele vergrijzing: zorg/woonopgave.

Leerachterstanden PO/VO zijn als gevolg van corona nog niet ingelopen (35% van leerjaar); verschillen naar sociaal economische klassen.

Gemeenteraadsverkiezingen 2022 Opkomst: per wijk van 35% tot 72%.

Veiligheid/leefbaarheid : Criminaliteit neemt met 11% toe. Polarisatie in de samenleving neemt toe volgens driekwart van de Nederlanders. Zorgen over polarisatie ook groot.

Grote verschillen in stad, bv. In Overvecht 1 op 5 helemaal geen vertrouwen in landelijke overheid (2021). 1 op 5 in NL gelooft: kleine geheime groep beheerst wereldpolitiek.

Milieu/duurzaamheid :

- Netcongestie heeft invloed op verduurzaming bestaande woningen en bij bedrijven
- Veel zorgen over klimaat bij met name jonge Utrechters

Gemeentelijke dienstverlening: aantal klachten richting gemeente neemt toe

Bijlage 3 Toelichting beslispoint 3 bijsturen op de huidige begroting

Het totaal bijsturen de begroting bestaat uit 3 onderdelen (zie: paragraaf 4.3.3):

x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
a) Inkomsten verhogen	0	260	3.710	3.710	3.710	3.710
b) Bijsturen op de huidige begroting	8.783	10.192	14.849	19.796	21.633	20.233
c) Ambities uit het coalitieakkoord	790	890	890	890	1.232	1.232
Totaal	9.573	11.342	19.449	24.396	26.575	25.175

Deze onderdelen ziet u niet in een beslispoint terug, maar vallen onder 3 beslispointen:

- I. Taakstelling Jeugdwet en Wmo (beslispoint 4)
- II. Vrijval uit MPR (beslispoint 6)
- III. Bijsturen op huidige begroting (beslispoint 3c)

Tabel: verdeling van de totale bijsturing op de begroting, in een andere onderverdeling i.v.m. besluitvorming.

x € 1.000

Onderverdeling beslispointen	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Totaal bijsturen op de begroting	9.573	11.342	19.449	24.396	26.575	25.175
AF:						
I Taakstelling Jeugdwet en Wmo (beslispoint 4)	0	5.125	7.680	14.172	15.384	15.384
II Vrijval uit Meerjaren Programma Ruimte (beslispoint 6b)	1.000	1.250	1.850	2.050	2.250	850
III Overig bijsturen op de huidige begroting (beslispoint 3c)	8.573	4.967	9.919	8.174	8.941	8.941

III Overig bijsturen op de huidige begroting

In beslispoint 3c zijn de onderstaande bijsturingen opgenomen.

x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
a) Inkomsten verhogen	0	260	3.710	3.710	3.710	3.710
b) Bijsturen op de huidige begroting	7.783	3.817	5.319	3.574	3.999	3.999
c) Ambities uit het coalitieakkoord	790	890	890	890	1.232	1.232
Totaal	8.573	4.967	9.919	8.174	8.941	8.941

In onderstaande tabel staat de onderverdeling overige bijsturingsmaatregelen op de huidige begroting weergegeven (b).

Tabel: Overige bijsturen op huidige begroting (onderdeel b)

X € 1.000

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	Structureel
Inzet uit programma's en reserves						
Vrijval reserve riolering	4.600					
Inzet middelen verduurzaming Stads Kantoor	0	0	1.000	0	0	0
Inzet ruimte parkeerexploitatie	396	1.100	704	704	704	704
Inzet budget Jongerencultuurhuis Leidsche Rijn	0	0	200	200	200	200
Inzet programmareserve wijkvoorzieningen	0	0	225	0	0	0
Inzet programmareserve wijkvoorzieningen	0	0	0	0	425	100
Prioriteren sporthal Vleuten de Meern boven sporthal Voordorp (in de tijd)	0	0	0	0	605	605
Invulling budget programma Energietransitie	0	350	350	350	0	0
Verminderen inzet en taakstelling						
Verlagen niveau van dienstverlening klant contact centrum	0	200	200	200	200	200
Verminderen inzet handhaven en toezicht	0	200	200	200	200	200
Taakstelling Programma Utrechts Vastgoed	0	100	100	0	0	0
Taakstelling Overhead vierkant	0	100	100	100	100	100
Invulling coalitieakkoord						
Invulling coak 'Verdichten en verduurzamen bedrijventerreinen via OMU'	100	100	70	70	70	70
Invulling coak 'Uitvoeringsmiddelen programma economie'	0	50	50	50	50	50
Invulling coak 'Inzet middelen top cultuur'	0	0	0	225	225	500
Invulling coak 'Groei middelen programma Cultuur'	0	0	0	0	0	50
Invulling coak 'Impuls sport'	0	100	200	200	200	200
Aanpassen begroting aan prognose						
Aanpassen begroting aan prognose Boetes Inspectie Kinderopvang	150	150	150	150	150	150
Verlagen budget voormalig personeel aan prognose	100	100	100	100	100	100
Verlagen kosten gladheidsbestrijding naar prognose	170	170	170	170	170	170
Verhogen budget dividend aan prognose	0	250	250	250	600	600
Incidentele middelen						
Incidentele ruimte uit programma Volksgezondheid	180	0	0	0	0	0
Incidentele inkomsten COA voor hogere asielopvang	142	142	0	0	0	0
Motie 2022/25 Steun ondernemers vanuit Tonk	1.300	0	0	0	0	0
Inzet budget Toezicht en Handhaving Nieuwe Zandpad	425	425	425	0	0	0
Inzet subsidiebudget Hulpverlening Zandpad	220	220	220	0	0	0
Inzet middelen van het Utrechts Sportakkoord	0	60	0	0	0	0
Verlaging spaarbedrag 2025 en 2026 (ca 50%) reserve Zwembaden	0	0	605	605	0	0
Totaal beslispunt 3 c bijsturen op de huidige begroting	7.783	3.817	5.319	3.574	3.999	3.999

Bijlage 4A Aanpak continuering woningbouw

Deze bijlage bestaat uit twee delen, een openbaar deel A en een geheim deel B

Deel A Beleid

Wat is de opgave ?

Op dit moment zien we een stagnering in de woningbouw productie ontstaan in de Utrechtse woningmarkt. De voornaamste redenen die hieraan ten grondslag liggen zijn:

- Gestegen bouwkosten; forse inflatie gestuwd door energieprijzen en loonsverhogingen
- Gestegen hypotheekrente, waardoor leencapaciteit omlaag gaat
- Hierdoor ontstaat toenemende spanning op het realiseren van de (gestapelde) ambities van zowel Rijk als gemeente

Met name de forse stijging in de bouwkosten trekt een wissel op de haalbaarheid van een aantal plannen.

Andere relevante knelpunten zijn:

1. Door overbelasting van elektriciteitsnetwerken is er geen ruimte voor aansluiting van nieuwe grootverbruikers, zoals kantoren en andere bedrijfspanden. Maar ook gecombineerde projecten zoals woningbouw met voorzieningen in plint- staan onder druk.
2. De stikstofproblematiek belemmert vlotte vergunningverlening voor bouwprojecten. Ook voor stikstofuitstoot tijdens de bouw is "stikstofruimte" nodig. In sommige gevallen leidt tot vertraging in procedures.
3. De krapte op de arbeidsmarkt hindert het bouwtempo en een voortvarende aanpak van ruimtelijke transitie zoals de energietransitie.

Waarom moeten we handelen?

De woningbehoefte is nog steeds erg groot. Zeker naar betaalbare woningen (sociaal, middenhuur, goedkope koop) is een grote vraag. Door bovengenoemde factoren dreigt er een grotere stagnering plaats te vinden in een toch al lastige woningmarkt. De gemeente heeft ook een aantal doelstellingen en ambities geformuleerd en ook die wil de gemeente blijven halen. De middelen die namelijk voortvloeien uit de ontwikkeling van woningbouw kunnen we vervolgens inzetten om te investeren op voorzieningen zoals onderwijshuisvesting, sport, fietsvoorzieningen, openbaar vervoer, cultuur, groen en openbare ruimte. Hiermee kunnen we onze doelstellingen op het gebied van Gezond Stedelijk Leven realiseren.

Uitgangspunten:

- Externe factoren zijn beperkt beïnvloedbaar, maar moeten we ons wel toe verhouden
- Realiseren van nu gestelde aantallen blijft het streven
- Permanente woningen hebben de voorkeur boven tijdelijke
- Groeien in balans (met kwaliteit)

Voorgestelde keuzes:

- Intervenieren op projecten die kunnen starten met bouw, om voortgang te houden, daarbij maatwerk per project (concessies op ambities) en eventueel faseren
- Toekomstige productie: pijplijn aan projecten op gang houden, door uit te spreken dat we in gesprek kunnen gaan over het haalbaar maken van projecten
- Inzetten op tijdelijkheid tot en met 2025 (aanvullend op maximaal inzetten op permanent)
- In de wooncrisis huidige opvangcrisis benutten om doorbraken te forceren: rijksmiddelen voor opvanglocaties, capaciteit en meer maatschappelijk draagvlak.

Welke resultaten willen we hiermee bereiken?

In de huidige onzekere markt, laten we zien dat we een betrouwbare overheid zijn, uiteraard met een verzoek tot wederkerigheid bij de marktpartijen. We communiceren duidelijk dat dit eenmalige concessies zijn, die we per project beoordelen en doorvoeren. Dus geen algehele beleidswijzigingen. We vragen hiermee ook commitment van de marktpartijen. We zorgen voor een continuering van de bouwstroom en aanbod op de betaalbare woningmarkt.

Bijlage 5 Hoofdstuk 2 van het Meerjarenperspectief Ruimte 2023

Deze bijlage is in een separaat bestand opgenomen.

Koers houden in een veranderende markt

2. Koers

Koers houden in een veranderende markt

2.1 Inleiding

In de RSU2040 staan de ambities voor de stad. Gezond stedelijk leven voor iedereen staat hierin centraal. We willen mensen een plek geven in Utrecht en de stad tegelijkertijd ontwikkelen met kwaliteit én met voorzieningen die meegroeien met het aantal inwoners. In het coalitieakkoord is hiervoor een pakket aan maatregelen opgenomen. Dat pakket omvat extra investeringen in groen, integrale projecten in de openbare ruimte, maatschappelijke voorzieningen (zoals onderwijshuisvesting en sportaccommodaties) en mobiliteit (met name fiets en ov). Echter, door verschillende externe ontwikkelingen zien we dat woningbouw vertraagt en dat hiermee ook onze ambities op het gebied van gezond stedelijk leven mogelijk onder druk komen te staan.

In dit hoofdstuk gaan we allereerst in op externe ontwikkelingen, op de voortgang in woningbouw en op maatregelen om deze op peil te houden. Daarna gaan we in op de bijsturing in overige ruimtelijke investeringen.

Luchtfoto Utrecht

2.2. Inspelen op externe ontwikkelingen

Wereldwijde, nationale en lokale ontwikkelingen hebben invloed op de ruimtelijke ontwikkeling van Utrecht en op de woningbouw in het bijzonder. De bevolking neemt sneller toe dan verwacht en er zijn snel veel extra woningen nodig. Tegelijkertijd veranderen de omstandigheden op de woningmarkt door de inflatie en de daarmee gepaard gaande stijgende rente. Duurdere materialen en het tekort aan personeel zorgen voor stijgende bouwkosten. Netcongestie heeft gevolgen voor het aansluiten van woon- en werklocaties en leidt steeds vaker tot vertraging in projecten. Er zijn keuzes nodig welke projecten wel en niet aangesloten kunnen worden en daarmee al dan niet vertragen. Veranderende omstandigheden hebben daarmee invloed op het tempo waarin we onze ambities kunnen realiseren.

Tegelijkertijd blijft de druk op de woningmarkt onverminderd hoog. Veel mensen hebben moeite om een geschikte woning te vinden in Utrecht, met name voor de kwetsbaardere doelgroepen is dit probleem extra urgent. Vanwege het grote woningtekort in onze stad zetten we in op de voortgang van de woningbouw en het op peil houden van de productie. Door veranderende marktomstandigheden zien we echter dat ontwikkelingen vertragen. Dat is onwenselijk. De behoefte aan betaalbare woningen blijft immers onverminderd groot.

Balans in de ontwikkeling van de stad is en blijft hierbij het uitgangspunt. We willen dat onder andere groen en openbare ruimte, maatschappelijke voorzieningen, fietsinfrastructuur en OV en het aantal werklocaties meegroeien met het aantal inwoners van de stad. Deze voorzieningen zijn randvoorwaardelijk voor de groei van het aantal inwoners van de stad.

Investerings in deze voorzieningen zijn nodig om onze doelstellingen op het gebied van gezond stedelijk leven voor iedereen te realiseren. We zetten de middelen die voortvloeien uit de ontwikkeling van woningbouw hiervoor in. Als woningbouw vertraagt, heeft dat op termijn gevolgen voor inkomsten uit

gemeentefonds en ozb. Maar het heeft ook effect op de investeringen van marktpartijen. Die dragen bijvoorbeeld fors bij aan voorzieningen rondom de Merwedekanaalzone (onder andere in Park Transwijk, rondje Stadseiland, hofbusbaan). Laat de woningbouw op zich wachten, dan komen de investeringen in kwaliteit en leefbaarheid ook pas later. Voortgang van woningbouw is ook nodig om bijdragen van de rijksoverheid veilig te stellen, die zijn toegezegd via de woningbouwimpuls, versnellingsafspraken en het BO-MIRT.

In aanloop naar dit MPR hebben we onderzocht welke draaiknoppen benut kunnen worden om de woningbouw zo veel mogelijk op peil te houden. We hebben diverse stakeholders geconsulteerd zoals adviseurs, marktpartijen, andere gemeenten en de rijksoverheid. Ook hebben we geleerd van de vorige crises. Draaiknoppen voor voortgang van woningbouw kunnen zijn:

- het knippen en faseren van projecten;
- een grotere rol voor corporaties;
- maatregelen die de kosten verlagen;
- maatregelen die de potentiële opbrengsten verhogen, zoals aanpassing van het woningbouwprogramma.

Via het Development Netwerk Utrecht zijn we doorlopend in gesprek met marktpartijen over ontwikkelingen in de markt en het beleid van de gemeente.

Omdat geen twee gebiedsontwikkelingen in Utrecht gelijk aan elkaar zijn, brengen we per project in kaart welke maatregelen eventueel nodig zijn om het verschil te maken tussen niet bouwen en wél bouwen. Dit vergt altijd maatwerk, met oog voor kwaliteit in het gebied en balans in de stad als geheel. Het doel hiervan is om projecten die door de veranderende marktomstandigheden net geen doorgang kunnen vinden, toch door te kunnen laten gaan. De bouw van permanente woningen heeft daarbij onze voorkeur.

Op korte termijn richten we ons op een aantal specifieke interventies:

- Start permanente bouw 2023/begin 2024, aangevuld met benodigde flexwoningen: met concrete afspraken over gerichte maatregelen i.c.m. een start-bouw-garantie.
- Wat betreft de toekomstige productie monitoren we voor de middellange termijn de permanente projecten in de pijplijn (2024-2025), aangevuld met benodigde flexwoningen: met bereidheid tot gezamenlijk onderzoek naar haalbaar maken. Doelstelling daarbij is waar het kan de aantallen betaalbare woningbouw vast te houden en eventueel meer woningen toe te voegen. Dit doen we ook voor de periode na 2025.
- Inzetten op tijdelijkheid tot en met 2025: onderzoek naar gepaste locaties voor het toevoegen van tijdelijke woningen.

Op dit moment zien we drie projecten waarin we met gerichte maatregelen het verschil kunnen maken. Deze projecten worden toegelicht in een geheime bijlage “Aanpak continuering woningbouw” bij het MPR.

Bij twee van de drie projecten vergt de voortgang dat we de landelijk aangekondigde [wetgeving voor middenhuur](#) volgen in plaats van de strengere kaders uit het gemeentelijke [Actieplan Middenhuur](#). Dit is nodig omwille van de economische haalbaarheid van de projecten, wat een uitzonderingsgrond is in het actieplan.

Ook verwachten we dat bij twee van de drie projecten extra gemeentelijke investeringen nodig zijn in de openbare ruimte om de woningbouw mogelijk te maken (bij één project zijn beide maatregelen nodig). Met die investeringen in de openbare ruimte is maximaal 3,3 mln euro gemoeid. In het raadsvoorstel bij de voorjaarsnota stellen we voor om dit te dekken met een uithame uit de reservering voor betaalbaar wonen (zie ook MPR paragraaf 5.3). Tot slot stellen we voor om het bestedingsdoel voor de gereserveerde middelen voor “betaalbaar wonen” te verbreden naar “betaalbaar wonen en het op gang houden van woningbouwprojecten”. Ook dit is opgenomen in het raadsvoorstel bij de voorjaarsnota.

Bijdragen van rijksoverheid aan woningbouw en groei in balans

De grote behoefte aan woningen in Utrecht heeft de Rijksoverheid afgelopen jaar ertoe gebracht grote financiële bijdragen toe te zeggen die bijdragen aan woningbouw en groei in balans. Voor Zuidwest heeft het Rijk € 86,77 miljoen euro toegezegd voor mobiliteitsmaatregelen, die de ontsluiting van 6.200 woningen in Zuidwest mogelijk maken (“Versnellingsafspraken”).

Als onderdeel van dezelfde afspraken is bovendien € 16,52 miljoen euro gereserveerd voor mobiliteitsmaatregelen die bijdragen aan de realisatie van 1.544 woningen in Noordwest. Vanuit de woningbouwimpuls is in 2020 circa € 21 miljoen beschikbaar gekomen voor de randvoorwaardelijke investeringen in Merwedekanaalzone deelgebied 5 fase 1 en in 2021 was € 13 miljoen euro toegekend als bijdrage aan woningbouw en daarvoor benodigde investeringen in de openbare ruimte in Overvecht.

Voor Groot Merwede is bovendien eind 2022 een aanvullende reservering van 600 miljoen euro toegezegd als bijdrage aan de (deels) ondergrondse Merwedelijn (BO-MIRT). Rijk en regio hebben daarbij afgesproken “dat er tot en met 2030 in Utrecht Groot Merwede (Zuidwest Utrecht en Nieuwegein) 25.500 woningen worden gerealiseerd, waarvan minimaal 55% betaalbaar”.

Omslag in Utrechtse woningmarkt zet door

De belangrijkste oorzaak voor de omslag in de woningmarkt is de stijging van de rente (zie grafiek 1 hieronder). Daarnaast zien we andere ongunstige ontwikkelingen, zoals gestegen bouwkosten en krapte op de arbeidsmarkt. De gevolgen hiervan zijn op verschillende manieren zichtbaar.

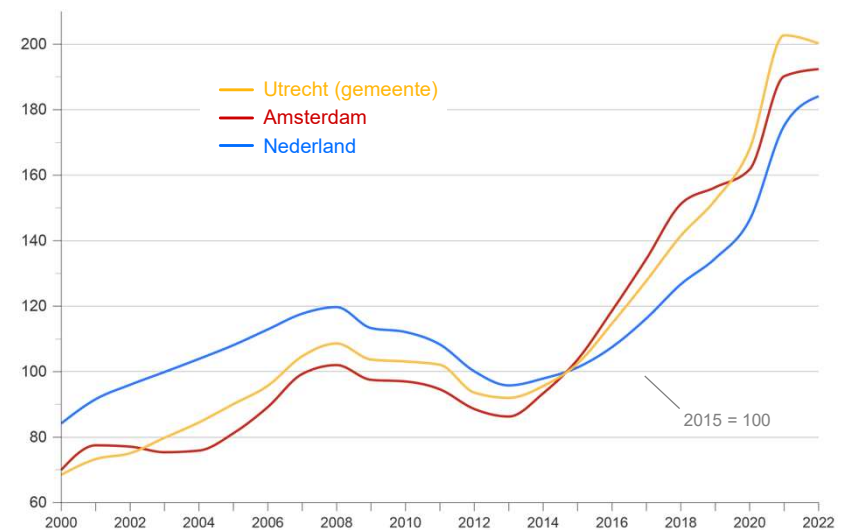
Grafiek 1: rente
(10 jaar, obligatierendement)

Bron: [Investing.com](https://www.investing.com)

Potentiële huizenkopers merken dat zij een minder hoge hypotheek kunnen afsluiten. Dit drukt de huizenprijzen. In het derde kwartaal van 2022 is die daling in Utrecht voor het eerst in de cijfers zichtbaar (zie grafiek 2 hieronder). Verkopers van bestaande woningen merken dat zij met minder winst genoeg moeten nemen. "Minder winst", want sinds 2015 zijn de huizenprijzen in Utrecht meer dan verdubbeld. De prijzen zijn sneller gestegen dan het Nederlandse gemiddelde en zelfs sneller dan de huizenprijzen in Amsterdam.

Grafiek 2: prijsindex bestaande koopwoningen
(verkoopprijzen, 2015=100, t/m 2022)

Bron: [CBS](https://www.cbs.nl)

De rentestijgingen en de daling van huizenprijzen hebben grote gevolgen voor nieuwbouwprojecten. Voor nieuwbouw geldt dat de prijs minder gemakkelijk naar beneden aangepast kan worden dan voor bestaande woningen. Bouwkosten kunnen bijvoorbeeld niet snel worden verlaagd. Als gevolg van inflatie liggen die juist op een hoog niveau. Voor ontwikkelende partijen kan het daarom verleidelijk zijn om niet op korte termijn tegen hoge kosten te bouwen, maar te wachten tot huizenprijzen weer aantrekken. Dergelijke aanpassingen kunnen ertoe leiden dat een deel van de harde planvoorraad pas later wordt gebouwd dan eerder verwacht: de markt voor nieuwe koopwoningen heeft tijd nodig om zich aan de nieuwe prijzen aan te passen.

De stijging van de rente heeft ook gevolgen voor de realisatie van woningen in het middenhuursegment. Voor de financiering van deze woningen zijn institutionele beleggers nodig. Hun rendementseisen worden hoger als gevolg van de hogere rente. Zij kijken daardoor kritischer naar de start van nieuwe projecten. Zij hebben bovendien te maken met onzekerheid over de aangekondigde regulering van huurtarieven voor middenhuurwoningen. Die regulering is zeer wenselijk vanuit het perspectief van mensen die een betaalbare woning zoeken, maar tegelijkertijd zien we dat de onzekerheid over landelijke regulering in combinatie met het gemeentelijke beleid de bereidheid tot investeringen in middenhuur wegneemt bij institutionele beleggers.

Doordat onzekerheid over nieuwe wetgeving, zoals de Wet Regie op de volkshuisvesting en de Wet betaalbare huur, leidt tot uitstel van investeringsbeslissingen, is het niet mogelijk het effect te meten van beperking van de maximale huurverhoging op de bouw van middenhuurwoningen. Dit was wel toegezegd bij de aanpassing van het

Actieplan Middenhuur (amendement A41, Toezegging 108 Effect op de bouw van middenhuurwoningen). Door de samenloop met de onzekerheid over regelgeving, gestegen bouwkosten en rentestijging zou onderzoek naar effect van beperking van huurverhogingen van CPI+1% naar CPI een vertekend beeld opleveren.

Welk effect de daling van huizenprijzen precies heeft op woningbouw en gebiedsontwikkeling, is nu nog niet met zekerheid te zeggen. Doordat koopwoningen en tot op zekere hoogte ook de middenhuurwoningen de motor zijn achter gebiedsontwikkelingen dreigt met de huidige marktontwikkelingen over de hele linie stagnatie. Dat geldt ook voor de productie van sociale huurwoningen die in gebiedsontwikkelingen meeliften met de bouw van duurdere woningen.

Bouwplaats Castellumlaan

2.3 Financiële bijsturing op ruimtelijke investeringen

De beschikbare middelen voor ruimtelijke investeringen zetten we in om de doelen te behalen die zijn afgesproken in het coalitieakkoord. Wij willen zo veel mogelijk blijven investeren in gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat. De beschikbare financiële ruimte bepaalt in belangrijke mate hoe snel we kunnen gaan.

We kiezen ervoor om realistisch te begroten, uitgaande van een onzekerheidsmarge in de woningbouwproductie. De veranderde marktomstandigheden resulteren in een grotere onzekerheidsmarge in de verwachte woningbouwproductie. Dit leidt tot een grotere onzekerheidsmarge in onze investeringsruimte.

Per saldo is er tot en met 2026 minder geld beschikbaar voor ruimtelijke investeringen dan werd verwacht in de programmabegroting 2023. Dit kan vrijwel volledig worden opgevangen met incidentele meevallers. In 2027 is meer geld beschikbaar dan in de programmabegroting was voorzien. Toch ontstaat er in dat jaar een tekort. Dat komt doordat ook het gewenste investeringsniveau toeneemt. Het tekort is dus niet alleen het resultaat van mee- en tegenvallers in de budgetten voor ruimtelijke investeringen, maar ook van extra budget dat nodig is voor realisatie van ambities aan het slot van deze raadsperiode.

Om de begroting voor ruimtelijke investeringen sluitend te maken is bijsturing nodig vanaf 2026. Voor die bijsturing hanteren we een “Samen trap-af-trap-op”-methodiek, waarbij we voorstellen doen om enkele budgetten in 2027 te verlagen. Dat leidt vooralsnog tot een vertraging in de fasering van projecten. Zodra de financiële ruimte het toelaat, stellen we de investeringen “trap op” bij. Ondertussen blijven we werken aan planvorming en -voorbereiding, zodat we bij financiële ruimte direct “trap op” kunnen gaan.

Prioriteit bij uitvoering van het coalitieakkoord – ambitie Groei in balans

Met de beschikbare budgetten voor ruimtelijke investeringen willen we allereerst de ambities realiseren die zijn opgenomen in het coalitieakkoord. De verdeling van budgetten in het coalitieakkoord over verschillende opgaven, is hierbij gehanteerd als leidraad voor gebalanceerde groei van de stad.

Wanneer in komende jaren meer budget beschikbaar komt waarmee we aanvullende ambities kunnen bekostigen, dan wegen we te zijner tijd inhoudelijk af hoe dat extra budget verdeeld moet worden over opgaven en gebieden. Bij zo’n inhoudelijke afweging is ook weging van belang op basis van waarden als “ongelijk investeren voor gelijke kansen”.

Een deel van de ruimtelijke investeringen uit het coalitieakkoord (“meerjarenpakket Groei in balans”) was in de vorige begroting (nog) niet van voldoende budget waren voorzien, bijvoorbeeld omdat de kapitaallasten pas vanaf 2027 op de begroting zouden drukken. Zulke posten moeten nu wél vanaf 2027 in de meerjarenbegroting worden opgenomen (zie tabel 2.1 op de volgende pagina). Voorbeelden van zulke posten zijn het natuurgebied Zuilen en de aanleg van “groene ommetjes”; de planvorming hiervoor gaat uiteraard al eerder dan 2027 van start.

Ook voor investeringen in maatschappelijke voorzieningen is extra budget nodig in het begrotingsjaar 2027. Dit geldt in het bijzonder voor voorzieningen die onderdeel zijn van gebouwde omgeving in gebiedsontwikkelingen. Dit betreft met name investeringen in sporthallen, onderwijshuisvesting en wijkvoorziening voor cultuur in 2026, met kapitaallasten vanaf 2027. Deze investeringsbudgetten zijn nodig om nieuwe gebiedsontwikkelingen in balans te kunnen ontwikkelen. Ook is extra budget nodig voor sportvelden (zie ook hoofdstuk 3 pagina 43).

Tabel 2.1:
Extra budget voor ruimtelijke investeringen vanaf 2027, bedragen in 1.000 euro

	2027
Natuurgebied Zuilen	241
Gezond leefklimaat - groene ommetjes	142
Onderwijshuisvesting	390
Cultuur (wijkvoorzieningen)	480
Sportaccommodaties	1.582
Subtotaal extra budget voor ruimtelijke investeringen vanaf 2027	2.835

Overige budgettaire aanpassingen in ruimtelijke investeringen – realistisch begroten

De financiële krapte vergt extra aandacht voor realistisch te begroten: niet te veel en niet te weinig, niet te vroeg en niet te laat.

Realistisch begroten begint met het aanpassen van investeringsbudgetten aan externe ontwikkelingen (regel 2a in tabel 2.2). In veel gevallen zijn de planning en het kasritme van ruimtelijke investeringen mede afhankelijk van externe partijen en/of van de voortgang van gebiedsontwikkelingen. Een voorbeeld daarvan is de bouw van een basisschool in een nieuwe woonwijk. Als de woningbouw een jaar vertraagt, is de basisschool ook pas een jaar later nodig. Zulke situaties leiden tot incidentele meevallers, waarmee we tegenvallers kunnen compenseren. Voor buurtcentra is vanaf 2026 een extra investeringsbudget nodig (0,3 mln euro) en vanaf 2027 is ook extra budget nodig voor exploitatielasten gekoppeld aan eerdere parkeerinvesteringen (0,6 mln euro). Deze lopen structureel door.

Onderdeel van het realistisch begroten is ook dat we rekening houden met planningsoptimisme. Dat gebeurt via de betreffende (meerjaren)programma's. In de programmabegroting 2023 was echter een

dubbele correctie voor planningsoptimisme verwerkt: via de betreffende programma's en (in de vorm van budgetkortingen) via het meerjarenpakket Groei in balans. Deze tweede correctie wordt nu geschrapt (regel 2b in tabel 2.2). Dit is van belang voor investeringen in groen (schaalsprong en icoonprojecten), mobiliteit (o.a. schaalsprong fiets) en integrale projecten openbare ruimte.

Tot slot verwerken we een aantal budgettair neutrale aanpassingen (regel 2c in tabel 2.2). De belangrijkste hiervan is de "bijdrage sparen Ockhuizen in het Meerjaren Groenprogramma", om realisatie van natuurgebied Ockhuizen mogelijk te maken. In 2023, 2024 en 2025 worden bijdragen opgenomen van 230 duizend euro per jaar. Deze worden in mindering gebracht op het budget in 2026 voor het [Meerjaren Groenprogramma](#). Dat budget dient bovendien vanaf 2026 als dekking voor de jaarlijkse bijdragen.

Tabel 2.2:
Budgettaire wijzigingen ruimtelijke investeringen (tov programmabegroting 2023), bedragen in 1.000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027	struct
2a. Investeringsritme aanpassen aan externe ontwikkelingen	-1.288	-2.887	-4.011	-4.568	-2.484	816
2b. Financieel-technische correctie planningsoptimisme	565	595	1.129	2.975	0	0
2c. Overige, budgettair neutrale aanpassingen	430	180	-2.025	1.415	0	0
2. Realistisch begroten (budgettaire aanpassingen)	-293	-2.112	-4.907	-178	-2.484	816

Bijdrage aan knelpunten buiten domein ruimtelijke investeringen

Om incidentele knelpunten elders in de gemeentebegroting te kunnen dekken, is het nodig om in deze voorjaarsnota een bedrag van 5 mln euro over te hevelen naar de algemene middelen. Dit bedrag is gevonden door te korten op de nog niet geprogrammeerde middelen voor de schaa sprong fiets in het Meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB).

Autorisatie van kredieten

Voor een deel van de investeringen uit het meerjarenpakket Groei in balans waren in de programmabegroting 2023 nog geen kredieten geautoriseerd. De reden daarvoor was dat een deel van dekking voor ruimtelijke investeringen nog zo onzeker was dat besluitvorming over kredieten moest worden uitgesteld naar de integrale afweging in de Voorjaarsnota (zie ook de bijlage [Investerings versus kredieten](#) bij de programmabegroting 2023). Met de dekking die nu beschikbaar is voor ruimtelijke investeringen kunnen de resterende kredieten alsnog worden vrijgegeven. Bij investeringen waarvoor al in 2023 uitgaven nodig zijn, gebeurt dit via de eerste bestuursrapportage. Voor de overige investeringen worden de kredieten zoals gebruikelijk via de programmabegroting geautoriseerd.

Tabel 2.3: Budgettaire wijzigingen ruimtelijke investeringen (tov PB2023), bedragen in 1.000 euro

Budgettaire wijzigingen ruimtelijke investeringen (tov PB2023)	2023	2024	2025	2026	2027	struct
1. Extra budget voor ruimtelijke investeringen vanaf 2027	0	0	0	0	2.835	2.835
2. Realistisch begroten (budgettaire aanpassingen)	-293	-2.112	-4.907	-178	-2.484	816
Extra kosten, sub totaal	-293	-2.112	-4.907	-178	351	3.651

Per saldo: tot 2026 lagere kosten, daarna hogere uitgaven

Met toepassing van bovenstaande uitgangspunten zien we in de jaren tot en met 2026 een daling van de uitgaven, en vanaf 2027 een toename die oploopt naar structureel 3,65 miljoen euro per jaar (zie tabel 2.3).

Veranderingen in beschikbaar budget voor ruimtelijke investeringen

Als dekkingsbronnen voor de ruimtelijke investeringen hanteert de gemeente inkomsten uit het groeikader, parkeerinkomsten en inkomsten uit woningbouw en gebiedsontwikkeling (deze dekkingsbronnen worden nader toegelicht in paragraaf 5.1 en verder). Deze inkomsten worden elk jaar opnieuw geraamd, op basis van actuele inzichten en verwachtingen, onder meer over woningbouw en bevolkingsontwikkeling. In tabel 2.4 is samengevat hoeveel de actuele inzichten over dekkingsbronnen verschillen van de bedragen die waren opgenomen in de programmabegroting 2023. Per saldo is er tot en met 2026 aanzienlijk minder geld beschikbaar voor ruimtelijke investeringen dan werd verwacht in de programmabegroting 2023. In 2027 is er daarentegen 1,4 miljoen euro méér te besteden.

Tabel 2.4: Verandering in dekking MPR2023 tov in PB2023, bedragen in 1.000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027	struct
1. Groeikader (investeringsdeel)	0	4.079	5.152	5.435	10.990	10.990
2. Parkeerinkomsten	412	-1.390	207	649	-81	-603
3. Inkomsten uit woningbouw en gebiedsontwikkeling	0	-10.000	-10.000	-9.750	-9.500	-9.500
4. Inzet vrije ruimte binnen GiB vanaf 2028	0	0	0	0	0	500
Extra kosten, sub totaal	412	-7.311	-4.642	-3.667	1.410	1.387

1) Investeringsdeel van het groeikader

We verwachten hier een meevaller. De raming van het investeringsdeel van het groeikader is voor dit MPR geactualiseerd, en er is zoals gebruikelijk ook een begrotingsjaar aan de raming toegevoegd. De nu verwachte inkomsten zijn 4 tot 11 mln euro per jaar hoger dan in de programmabegroting 2023 was geraamd. Belangrijke factoren daarbij zijn de bevolkingsontwikkeling (deze was in 2022 veel hoger dan verwacht), het aantal nieuwe woningen in de stad en de zogeheten frictiekosten Leidsche Rijn. In paragraaf 5.1 lichten we de ontwikkeling van het groeikader toe.

2) Parkeerinkomsten

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de extra parkeerinkomsten die voortvloeien uit tariefsverhoging en uit uitbreiding van het gebied met betaald parkeren, bestemd zijn voor ruimtelijke investeringen. De raming van deze inkomsten wordt jaarlijks geactualiseerd. In de periode 2023-2027 komen de verwachte extra opbrengsten gemiddeld 0,2 mln euro lager uit dan waarmee rekening was gehouden in de programmabegroting 2023. Voor de periode 2028-2032 komen de actuele ramingen gemiddeld 0,6 mln euro lager uit dan was berekend in de programmabegroting 2023. Dat verschil van 0,6 mln euro is verwerkt als structurele tegenvaller. Vanwege schommelingen in de periode 2028-2032 is eind 2027 een budget in de reserve Groei in balans nodig van 3,0 mln euro. In paragraaf 5.1 gaan we dieper in op de uitkomsten van de parkeerraming en op de onzekerheden in die raming.

3) Inkomsten uit woningbouw en gebiedsontwikkeling

Onze raming voor inkomsten uit woningbouw en gebiedsontwikkeling (grondexploitaties, erfpacht en kostenverhaal bovenwijken) stellen we bij naar ¼ mln euro in 2026 en ½ mln euro per jaar vanaf 2027. In 2024 en 2025 verwachten we hieruit geen inkomsten die ingezet kunnen worden voor ruimtelijke investeringen. In de programmabegroting was vorig jaar uitgegaan van 10 miljoen euro aan inkomsten vanaf 2024. Dat was geen correcte inschatting.

De ontwikkeling van de reserve grondexploitaties is dit jaar zodanig dat geen extra storting noodzakelijk is. Het meerjarig beeld van de reserve grondexploitaties vertoont een klein tekort. Een onttrekking ten behoeve van andere investeringen dan grondexploitaties is daarom vooralsnog niet aan de orde. De ontwikkeling van deze reserve wordt nader toegelicht in paragraaf 5.3. Bij erfpacht zagen we in 2022 extra inkomsten die verantwoord zijn in de jaarrekening. Het resultaat 2022 uit de Conversieregeling Erfpacht 2017 is 1,215 miljoen euro. Wij bestemmen dit resultaat in lijn met [motie 2017/191](#) voor projecten die bijdragen aan betaalbaar wonen (zie ook [elders in dit hoofdstuk](#) en in paragraaf 5.4).

Het kostenverhaal voor bovenwijkse voorzieningen is een nieuwe inkomstenstroom, die in de komende jaren zijn waarde moet gaan bewijzen. Op korte termijn leidt toepassing van de nog vast te stellen Nota Kostenverhaal Bovenwijkse Voorzieningen niet of nauwelijks tot extra inkomsten. Dit komt doordat voor het overgrote deel van de woningbouw voor de eerste vijf tot tien jaar reeds anterieure overeenkomsten of gemeentelijke grondexploitaties zijn vastgesteld. Vooruitlopend op toekomstige anterieure overeenkomsten met deze vorm van kostenverhaal nemen we als opbrengst indicatief ¼ mln euro op in 2026 en ½ mln euro vanaf 2027. Deze bedragen moeten te zijner tijd worden aangepast op basis van afgesloten overeenkomsten. In paragraaf 5.1 is een raming opgenomen voor de opbrengsten op middellange termijn.

4) Inzet vrije ruimte uit pakket Groei in balans, vanaf 2028

Vanaf 2028 zijn de geraamde inkomsten die samenhangen met het groei-in-balans-pakket uit de programmabegroting 2023 500 duizend euro hoger dan de uitgaven. Dit hangt samen met een taakstelling op uitvoeringskracht die in 2028 500 duizend euro hoger is dan in 2027. Deze 500 duizend euro is beschikbaar als dekking voor ruimtelijke investeringen.

Financiële bijsturing op ruimtelijke investeringen

Na verwerking van de budgettaire wijzigingen in ruimtelijke investeringen en de daarvoor beschikbare dekking zien we dat positieve en negatieve saldi elkaar afwisselen in het financiële beeld (zie tabel 2.5). Om de begroting voor ruimtelijke investeringen sluitend te maken is bijsturing nodig. Die bijsturing is opgebouwd uit drie stappen, die we hieronder toelichten.

Tabel 2.5:
Financiering ruimtelijke investeringen exclusief bijsturing, bedragen in 1.000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027	struct
Subtotaal Budgettaire wijzigingen	-293	-2.112	-4.907	-178	351	3.651
ruimtelijke investeringen (tov PB2023)						
Extra dekking	412	-7.311	-4.642	-3.667	1.410	1.387
Saldo (excl. bijsturing)	704	-5.199	265	-3.489	1.058	-2.264

Bijsturing stap 1: Verrekening met de reserve Groei in balans

In 2024 is sprake van een tekort, dat kan worden verrekend met de reserve Groei in balans. In 2023 en 2025 is sprake van overschotten, die aan de reserve kunnen worden toegevoegd. Het tekort in 2026 kan slechts ten dele worden gecompenseerd met een uitname uit de reserve (zie tabel 2.6). De reserve komt in 2026 uit op nul (zie tabel 2.7). In 2027 moet de reserve worden aangevuld tot 2,989 miljoen euro, vanwege schommelingen in de parkeerexploitatie vanaf 2028.

Moreelsehoek

Tabel 2.6:

Bijsturing stap 1 – verrekening met de reserve Groei in balans, bedragen in 1.000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027	struct
Saldo excl. bijsturing (zie tabel 2.5)	704	-5.199	265	-3.489	1.058	-2.264
Reserve Groei in balans:						
uitnamen (negatieve getallen) en toevoegingen (positieve getallen)	704	-5.199	265	-1.561	2.989	
Saldo na verrekening met reserve Groei in balans (stap 1)	0	0	0	-1.928	-1.931	-2.264

Tabel 2.7:

Omvang reserve Groei in balans, na bijsturing MPR2023, bedragen in 1.000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027
Toevoegingen programmabegroting 2023	0	5000	0	791	0
Uitnamen en toevoegingen VJN2023 (zie ook tabel 2.6)	704	-5.199	265	-1.561	2.989
Omvang reserve groei in balans per 31 dec	704	505	770	0	2.989
Minimale omvang reserve op 31 december:	0	0	0	0	2.989

Bijsturing stap 2: Aanpassing kasritme

In de tweede bijsturingssap stellen we voor om in 2026 enkele budgetten te verlagen en om die budgetten in 2027 met eenzelfde bedrag te verhogen. Dit betreft budgetten voor de schaalsprong groen, schaalsprong fiets en “spelen, sporten en bewegen”. Een deel van de ambities voor de betreffende terreinen kan daardoor nog niet in 2026 worden gerealiseerd, maar op zijn vroegst in 2027. Met deze tweede stap wordt het saldo in 2026 naar nul gebracht (zie tabel 2.8). Het op te lossen tekort in 2027 wordt hiermee navenant groter.

Tabel 2.8:

Bijsturing stap 2 – Aanpassing kasritmen, bedragen in 1.000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027	struct
Schaalsprong groen				-933	933	
Schaalsprong fiets				-622	622	
Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte				-373	373	
<i>Subtotaal bijsturing stap 2</i>				-1.928	1.928	
Saldo na aanpassing kasritmen (andere verdeling in tijd, stap 2)	0	0	0	0	-3.858	-2.264

Bijsturing stap 3: “Samen trap-af-trap-op”

Na uitvoering van stap 2 is in 2027 sprake van een tekort van 3,9 mln euro en van een structureel tekort van 2,3 mln euro. Deze tekorten kunnen worden weggewerkt door een aantal budgetten naar rato te verlagen (“samen trap af”). Bij toekomstige meevallers kan deze verlaging weer worden teruggedraaid (“samen trap op”). We stellen voor deze systematiek toe te passen op de volgende budgetten:

- Schaalsprong groen
- Schaalsprong fiets
- Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte
- Sportaccommodaties, kapitaallastenstijging 2027
- Cultuur, kapitaallastenstijging 2027

Deze systematiek gaat niet uit van een inhoudelijke prioritering tussen opgaven. Een objectieve keuze tussen projecten is nu namelijk nog niet mogelijk. Dat komt

doordat nog niet voor alle opgaven tot en met 2027 een vertaling is gemaakt naar concrete projecten en locaties in de stad. Pas als de projectvoorstellen voldoende zijn uitgewerkt, kan inhoudelijk geprioriteerd worden. Dit vraagt om gemeente brede programmeertafels voor het maken van afwegingen, keuzes en het bij elkaar brengen van planningen. Daar gaan we komend jaar mee aan de slag. Bij Voorjaarsnota 2024 verwachten we vervolgens wel die inhoudelijke prioritering te kunnen uitvoeren, gericht op balans in de groei van de stad en op basis van waarden als “ongelijk investeren voor gelijke kansen”.

Toepassing van de “trap-af-trap-op”-systematiek betekent voor de betreffende opgaven dat het investeringstempo vooralsnog in 2027 iets vertraagt (zie tabel 2.9). De gevolgen daarvan kunnen we op dit moment alleen op hoofdlijnen benoemen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om minder snelle uitbreiding van het aantal sportvelden, een iets lager investeringsbudget voor wijkcultuurvoorzieningen, minder budget voor de groene “kop” op integrale projecten in de openbare ruimte, minder snel wegwerken van achterstanden in het aantal speelvoorzieningen in de stad en minder snelle uitvoering van investeringen die bijdragen aan duurzame mobiliteit.

Tabel 2.9:
Bijsturing stap 3 – “Samen trap-af-trap-op” (-27% in 2027; -16% struct.), bedragen in 1.000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027	struct
Sportaccommodaties (t.o.v. extra kapitaallastenbudget vanaf 2027)	0	0	0	0	-422	-248
Cultuur (t.o.v. extra kapitaallastenbudget vanaf 2027)	0	0	0	0	-128	-75
Schaalsprong groen	0	0	0	0	-1.601	-939
Schaalsprong fiets	0	0	0	0	-1.067	-626
Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte	0	0	0	0	-640	-376
<i>Subtotaal bijsturing “samen trap-af-trap-op”</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-3.858</i>	<i>-2.264</i>
Saldo na bijsturing stap 3	0	0	0	0	0	0

Als we volgend jaar weer extra groeibudget kunnen inzetten voor ruimtelijke investeringen gaan we weer versnellen (“trap-op”). Ondertussen blijven we doorwerken aan planontwikkeling. Zo kunnen we direct doorpakken wanneer extra budget beschikbaar komt.

In tabel 2.10 (zie volgende bladzijde) is voor een aantal uitgavenposten een overzicht opgenomen van “oude” bedragen (zoals opgenomen in de programmabegroting 2023) en de nieuwe, gewijzigde bedragen in MPR/Voorjaarsnota 2023. Hierin zijn voor de genoemde posten de effecten opgeteld van alle aanpassingen in dit hoofdstuk (toevoeging van budget voor 2027, realistisch begroten rekening houdend met externe ontwikkelingen, en de bijsturingsschappen “aanpassing kasritme” en “samen trap-af-trap-op”).

In de bijlage “Financieel overzicht bij hoofdstuk 2 MPR” is een overzichtstabel opgenomen met alle budgettaire wijzigingen die in dit hoofdstuk zijn benoemd.

Tabel 2.10:

Was-woordt-tabel; in bovenste helft: budgettoevoegingen in programmabegroting 2023; in onderste helft aangepaste bedragen in MPR/VJN2023, bedragen in 1.000 euro

Programmabegroting 2023	2023	2024	2025	2026	2027	struct
<i>Openbare ruimte en groen</i>						
Schaalsprong groen	0	0	0	6.000	6.000	6.000
Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte	700	1.200	2.300	2.400	2.400	2.400
<i>Duurzame mobiliteit</i>						
Schaalsprong fiets	500	500	2.000	4.000	4.000	4.000
Kapitaallastenbudget ov-schaalsprong	0	0	0	3.300	3.300	3.300
<i>Maatschappelijke voorzieningen</i>						
Onderwijshuisvesting	2.134	3.903	7.044	7.796	7.796	7.796
Sportaccommodaties	273	348	1.254	3.734	3.734	3.734
Buurtcentra	0	223	223	223	223	223
Cultuur	0	192	779	1.541	1.541	1.541
MPR/Voorjaarsnota 2023	2023	2024	2025	2026	2027	struct
<i>Openbare ruimte en groen</i>						
Schaalsprong groen	230	230	230	4.377	5.332	5.061
Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte	500	1.200	2.300	2.027	2.133	2.024
<i>Duurzame mobiliteit</i>						
Schaalsprong fiets	500	500	2.000	3.378	3.555	3.374
Kapitaallastenbudget ov-schaalsprong	0	0	0	0	0	3.300
<i>Maatschappelijke voorzieningen</i>						
Onderwijshuisvesting	1.540	1.681	3.717	6.529	8.186	8.186
Sportaccommodaties	273	363	1.347	3.295	4.894	5.068
Buurtcentra	0	0	238	498	498	498
Cultuur	0	192	779	1.541	1.893	1.946

Bijlage 6 Uitgangspunten actualisatie MPR

In deze Voorjaarsnota wordt zijn de beleidsmatige ontwikkelingen uit het Meerjarenperspectief Ruimte 2023 betrokken bij de integrale afweging. De afweging van deze keuzes staan opgenomen in hoofdstuk 2 “Koers houden in een veranderende markt”. In dit hoofdstuk worden de externe ontwikkelingen geschetst en vervolgens de maatregelen om de woningbouw op peil te houden en bijsturing van de overige ruimtelijke investeringen.

De onderstaande uitgangspunten zijn gehanteerd voor het actualiseren van het financiële plaatje:

- a. Toevoeging budget vanaf 2027 voor ruimtelijke investeringen in sportaccommodaties, cultuur, onderwijshuisvesting, natuurgebied Zuilen en groene ommetjes;
- b. Budgetten voor ruimtelijke investeringen aanpassen aan externe ontwikkelingen, met als grootste wijzigingen incidentele besparingen op onderwijshuisvesting, kapitaallastenbudget ov-schaalsprong en budget voor de oostelijke brug Waterlinieweg, en structureel hogere kosten voor parkeren (exploitatiekosten gekoppeld aan eerdere investeringen) en voor buurtcentra.
- c. Incidentele verlaging van het budget voor duurzame mobiliteit met 5 mln euro als bijdrage incidentele knelpunten buiten het ruimtelijk domein
- d. Schrappen van een in de programmabegroting 2023 dubbel uitgevoerde correctie voor planningsoptimisme
- e. Verwerken van diverse budgettaire neutrale aanpassingen;
- f. Bijstelling van het investeringsdeel van het groeikader tot en met 2027, van de geraamde parkeerinkomsten die ingezet kunnen worden voor ruimtelijke investeringen, en van de inkomsten uit woningbouw en gebiedsontwikkeling die ingezet kunnen worden voor ruimtelijke investeringen;
- g. Inzet van de vrije ruimte uit het pakket Groei in balans die vanaf 2028 structureel beschikbaar is;
- h. Verrekening van tekorten en overschotten in de bekostiging van ruimtelijke investeringen met de reserve Groei in balans;
- i. Aanpassing van het kasritme voor budgetten voor de schaalsprong groen, schaalsprong fiets en “spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte” in 2026 en 2027;

Bijlage 7 Totaaloverzicht budgettair neutrale wijzigingen

Deze bijlagen zijn separaat bijgevoegd

Budgetneutrale voorstellen Algemene middelen (x 1.000 euro)

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Overhevelen via algemene dekkingsreserve		De lasten voor de sociale werkvoorziening in 2023 te verhogen met 0,350 miljoen euro en in 2025 te verlagen met 0,350 miljoen euro.	In december 2022 is het Ondernemingsplan UW 2023-2026 vastgesteld. Voor het jaar 2023 verwacht UW een negatief resultaat van 0,350 miljoen euro. Het verwachte resultaat in 2025 bedraagt 0,450 miljoen euro positief. Met dit voorstel wordt het negatieve resultaat 2023 verrekend met het positieve resultaat in 2025. Concreet betekent dit dat UW in 2023 een hogere en in 2025 een lagere bijdrage zal ontvangen.	L	I	350	-	-350	-	-
	Bijdrage UW									
	Totaal Bijdrage UW					350	-	-350	-	-
		De middelen ten behoeve van de vergroening van de Ravvellaan-Noord, in afwijking van hetgeen besloten in de programmabegroting 2022, te verdelen over de jaren 2025 en 2026.	Binnen deerdichtingsopgave ontwikkeling Merwedekanaalzone is wordt er gewerkt aan het Rondje Stadseiland. De uitvoering van de vergroening van de Ravellaan-Noord vindt in 2025 en 2026 plaats.	B	I	-1.000	-	500	500	-
	Ravellaan									
	Totaal Ravellaan					-1.000	-	500	500	-
		Het Tozo uitvoeringsbudget in 2023 te verlagen met 0,600 miljoen euro en in de jaren 2024 t/m 2027 te verhogen met 0,150 miljoen euro per jaar.	De kosten voor de afwikkeling van Tozo lopen nog door t/m 2027. Het resterende uitvoeringsbudget is echter volledig in 2023 begroot. We verwachten in 2024 t/m 2027 0,150 miljoen euro per jaar aan uitvoeringskosten. Van het resterende uitvoeringsbudget 2023 hevelen we daarom deze bedragen over.	L	I	-600	150	150	150	150
	Tozo uitvoeringsbudget									
	Totaal Tozo uitvoeringsbudget					-600	150	150	150	150
		Verdeling middelen versneld vernieuwen (coronapakket 2) over de jaren 2023- 2025	Binnen de gemeentelijke begroting zijn vanaf 2020 middelen vrijgemaakt om de effecten van de coronamaatregelen te verzachten onder de noemer Versneld Vernieuwen (werkpakket 2: versterken bestaanszekerheid, maatregel 1. Voor 2023 is hiervoor 8 mln beschikbaar. In de raadsbrief van 7 juli 2022 en in de 2e bestuursrapportage 2022 is aangekondigd dat we vanwege diverse redenen voorstellen middelen te verdelen over de komende drie jaren. Bijvoorbeeld om initiatieven op te kunnen zetten die in de toekomst echt renderen, maar ook arbeidsmarktproblematiek die maakt dat het niet mogelijk is in één jaar iets volledig op te zetten wat dan ook meteen rendeert. De nadere regel die hiermee samenhangt, herstel en veerkracht jeugd, is eind september 2022 opengesteld en heeft een looptijd tot halverwege 2025. Ook voor de overige activiteiten binnen versneld vernieuwen geldt een looptijd tot 2025. Nu de aanvragen beoordeeld zijn is er een beeld van hoe de middelen verdeeld kunnen worden over de periode 2023 – 2025.	L	I	-4.706	3.224	1.482	-	-
	Totaal Verdeling middelen versneld vernieuwen (coronapakket 2) over de jaren 2023- 2025	een deel van de beschikbare middelen versneld vernieuwen overhevelen naar de jaren 2024 en 2025				-4.706	3.224	1.482	-	-
Totaal Overhevelen via algemene dekkingsreserve						-5.956	3.374	1.782	650	150
Eindtotaal						-5.956	3.374	1.782	650	150

Budgetneutrale voorstellen Bewoners en Bestuur (x 1.000 euro)

Mutatie	Onderwerp	Besispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Verhogen baten en lasten	Hogere Naturalisatie leges	De baten en lasten van het product naturalisaties aanpassen in verband met meer vraag naar dit product	We zien nu een paar jaar achter elkaar een toename in naturalisatieaanvragen (instroom van 6/7 jaar geleden uit onder andere Syriërs die zich laten naturaliseren). De verwachting is dat deze trend de komende jaren In ieder geval nog doorzet gezien de asielinstroom en de huidige oorlog in Oekraïne. Omdat het niet duidelijk is hoe deze trend zich blijft ontwikkelen passen we de begroting voorlopig ieder jaar incidenteel aan.	B	I	400	-	-	-	-
				L	I	-400	-	-	-	-
	Totaal Hogere Naturalisatie leges					-	-	-	-	-
Totaal Verhogen baten en lasten						-	-	-	-	-
Verlagen baten en lasten	Lagere VOG leges	De baten en lasten van het product Verklaring omtrent gedrag (VOG) aanpassen in verband met steeds minder vraag bij de gemeente naar dit product.	De Verklaring omtrent Gedrag kan sinds een aantal jaar rechtstreeks en online bij Justis (Ministerie van BZK) aangevraagd worden zonder tussenkomst van de gemeente. De vraag naar dit product bij de gemeente neemt daardoor af. We zien dit als een structurele trend en daarom passen we onze begroting hierop structureel aan.	B	S	-80	-80	-80	-80	-80
				L	S	80	80	80	80	80
	Totaal Lagere VOG leges					-	-	-	-	-
Totaal Verlagen baten en lasten						-	-	-	-	-
Eindtotaal						-	-	-	-	-

Budgetneutrale voorstellen Duurzaamheid (x 1.000 euro)

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Onttrekking bestemmingsreserve	Aanvullen risicoreserve duurzaamheidsleningen	0,150 miljoen euro te onttrekken uit het de reserve Utrechtse Energie en deze te storten in de risicoreserve Leningen Utrechtse Energie.	Het bedrag aan risicoafdekking van de Duurzaamheidsleningen stijgt door de toename van het aantal verstrekte leningen aan inwoners. Er wordt voorgesteld de hiervoor bestemde middelen in de reserve Utrechtse Energie, onder te brengen in de risicoreserve Leningen Utrechtse Energie.	B	I	150	-	-	-	-
				L	I	-150	-	-	-	-
	Totaal Aanvullen risicoreserve duurzaamheidsleningen					-	-	-	-	-
Totaal Onttrekking bestemmingsreserve						-	-	-	-	-
Storting in bestemmingsreserve	Aanvullen risicoreserve duurzaamheidsleningen	0,150 miljoen euro te onttrekken uit het de reserve Utrechtse Energie en deze te storten in de risicoreserve Leningen Utrechtse Energie.	Het bedrag aan risicoafdekking van de Duurzaamheidsleningen stijgt door de toename van het aantal verstrekte leningen aan inwoners. Er wordt voorgesteld de hiervoor bestemde middelen in de reserve Utrechtse Energie, onder te brengen in de risicoreserve Leningen Utrechtse Energie.	B	I	150	-	-	-	-
				L	I	-150	-	-	-	-
	Totaal Aanvullen risicoreserve duurzaamheidsleningen					-	-	-	-	-
Totaal Storting in bestemmingsreserve						-	-	-	-	-
Verhogen baten en lasten	Circulaire Ambachtcentra	De baten en lasten binnen het onderdeel Leefomgeving, Veiligheid, en Gevaarlijke stoffen te verhogen met 0,041 miljoen euro in verband met ontvangen rijksmiddelen voor circulaire ambachtscentra.	Vanuit het Rijk zijn er middelen beschikbaar gesteld vanuit het programma circulaire economie waarmee halvering van het gebruik van primaire abiotische grondstoffen in Nederland in 2030 wordt beoogd. Eén van de doelstellingen om aan dit beleidsdoel bij te dragen is om in 2030 een landelijk dekkend netwerk te hebben van circulaire ambachtscentra.	B	I	41	-	-	-	-
				L	I	-41	-	-	-	-
	Totaal Circulaire Ambachtcentra					-	-	-	-	-
	Energiearmoede en Nationaal Isolatie Programma (NIP)	De baten en lasten binnen het onderdeel Uitwerken van de Energieambities te verhogen in verband met ontvangen Rijksmiddelen voor Energiearmoede en het Nationaal Isolatieprogramma.	Vanuit het Rijk zijn er in tweede tranche middelen beschikbaar gesteld om huishoudens die te maken hebben met energiearmoede te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen. Vanuit het Nationaalsolatieprogramma zijn er tevens middelen beschikbaar gesteld vanuit het Rijk voor de isolatiemaatregelen voor slecht geïsoleerde woningen in de stad (energielabel E, F, G).	B	I	984	-	-	-	-
L				I	-984	-	-	-	-	
Totaal Energiearmoede en Nationaal Isolatie Programma (NIP)					-	-	-	-	-	

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Verhogen baten en lasten	Europees project ARV	De baten en lasten binnen het onderdeel Uitwerken van de Energieambities met 0,488 miljoen euro te verhogen in verband met de uitvoering van de Europese projecten IRIS, ARV en SCALE.	Binnen de Europese projecten IRIS, ARV en SCALE worden kosten gemaakt voor duurzame initiatieven in de stad en het energiezuiniger maken van woningen in onder andere Overvecht en Kanaleneiland. Voor deze kosten wordt subsidie ontvangen vanuit Europa.	B L	I I	68 -68	- -	- -	- -	- -
	Totaal Europees project ARV					-	-	-	-	-
	Europees project IRIS	De baten en lasten binnen het onderdeel Uitwerken van de Energieambities met 0,488 miljoen euro te verhogen in verband met de uitvoering van de Europese projecten IRIS, ARV en SCALE.	Binnen de Europese projecten IRIS, ARV en SCALE worden kosten gemaakt voor duurzame initiatieven in de stad en het energiezuiniger maken van woningen in onder andere Overvecht en Kanaleneiland. Voor deze kosten wordt subsidie ontvangen vanuit Europa.	B L	I I	300 -300	- -	- -	- -	- -
	Totaal Europees project IRIS					-	-	-	-	-
	Europees project SCALE	De baten en lasten binnen het onderdeel Uitwerken van de Energieambities met 0,488 miljoen euro te verhogen in verband met de uitvoering van de Europese projecten IRIS, ARV en SCALE.	Binnen de Europese projecten IRIS, ARV en SCALE worden kosten gemaakt voor duurzame initiatieven in de stad en het energiezuiniger maken van woningen in onder andere Overvecht en Kanaleneiland. Voor deze kosten wordt subsidie ontvangen vanuit Europa.	B L	I I	120 -120	- -	- -	- -	- -
	Totaal Europees project SCALE					-	-	-	-	-
	Geluidssaneringsprojecten	De baten en lasten binnen het onderdeel Leefomgeving, Veiligheid, en Gevaarlijke stoffen te verhogen met met 0,102 miljoen euro in verband met de uitvoering van geluidssaneringsprojecten waarvoor subsidies worden ontvangen vanuit het Rijk.	De inzet van de geluidssaneringsprojecten wordt bekostigd vanuit de rijkssubsidies die zijn ontvangen voor de saneringenwerkzaamheden op de Balijelaan en Lessinglaan, en voor de werkzaamheden op het gebied van begeleiding en toezicht.	B L	I I	102 -102	- -	- -	- -	- -
	Totaal Geluidssaneringsprojecten					-	-	-	-	-

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Verhogen baten en lasten	Subsidie Haalbaarheidsstudie Solar carports	De baten en lasten binnen het onderdeel Uitwerken van de Energieambities te verhogen in verband met de ontvangen Provinciale middelen (0,918 miljoen euro) voor voucherregelingen isolatiemaatregelen en de uitvoering van de haalbaarbaarheidsstudie Solarcarports.	Vanuit de Provincie zijn er middelen beschikbaar gesteld om, door middel van het verstrekken van energievouchers, isolatiemaatregelen aan te kunnen bieden aan huishoudens en voor het onderzoek naar de haalbaarheid van solar carports.	B	I	19	-	-	-	-
				L	I	-19	-	-	-	-
	Totaal Subsidie Haalbaarheidsstudie Solar carports					-	-	-	-	-
	Voucherregelingen isolatiemaatregelen Energiearmoede	De baten en lasten binnen het onderdeel Uitwerken van de Energieambities te verhogen in verband met de ontvangen Provinciale middelen (0,918 miljoen euro) voor voucherregelingen isolatiemaatregelen en de uitvoering van de haalbaarbaarheidsstudie Solarcarports.	Vanuit de Provincie zijn er middelen beschikbaar gesteld om, door middel van het verstrekken van energievouchers, isolatiemaatregelen aan te kunnen bieden aan huishoudens en voor het onderzoek naar de haalbaarheid van solar carports.	B	I	899	-	-	-	-
				L	I	-899	-	-	-	-
Totaal Voucherregelingen isolatiemaatregelen Energiearmoede					-	-	-	-	-	
Totaal Verhogen baten en lasten						-	-	-	-	-
Eindtotaal						-	-	-	-	-

Budgetneutrale voorstellen Economie & werkgelegenheid voor iedereen (x 1.000 euro)

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Verhogen baten en lasten	Bijdrage Partnerships	Bij de programmabegroting 2023 is de bijdrage niet opgenomen	Bij de programmabegroting 2023 is de bijdrage van het partnership niet opgenomen. Middels de eerste bestuursrapportage corrigeren we dit.	B	S	38	38	38	38	38
				L	S	-38	-38	-38	-38	-38
	Totaal Bijdrage Partnerships					-	-	-	-	-
	Bijdrage UU en Amersfoort	Bij de programmabegroting 2023 is de bijdrage niet opgenomen	Bij de programmabegroting 2023 is de bijdrage van Gemeente Amersfoort en Universiteit Utrecht (elke 25.000 euro) niet opgenomen. Middels de eerste bestuursrapportage corrigeren we dit.	B	S	50	50	50	50	50
				L	S	-50	-50	-50	-50	-50
	Totaal Bijdrage UU en Amersfoort					-	-	-	-	-
	Subsidie provincie Utrecht	Bij de programmabegroting 2023 is het exploitatiesubsidiebedrag niet opgenomen	De beschikking is in november 2022 pas binnengekomen, dus na afronding van de programmabegroting. Hierdoor is het exploitatiesubsidiebedrag niet opgenomen in de programmabegroting. Middels de eerste bestuursrapportage corrigeren we dit.	B	S	209	209	209	209	209
				L	S	-209	-209	-209	-209	-209
Totaal Subsidie provincie Utrecht					-	-	-	-	-	
Totaal Verhogen baten en lasten						-	-	-	-	-
Eindtotaal						-	-	-	-	-

Budgetneutrale voorstellen Ondersteuning op maat (x 1.000 euro)

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Verdeling middelen versneld vernieuwen (coronapakket 2) over de jaren 2023- 2025	een deel van de beschikbare middelen versneld vernieuwen overhevelen naar de jaren 2024 en 2025	Binnen de gemeentelijke begroting zijn vanaf 2020 middelen vrijgemaakt om de effecten van de coronamaatregelen te verzachten onder de noemer Versneld Vernieuwen (werkpakket 2: versterken bestaanszekerheid, maatregel 1. Voor 2023 is hiervoor 8 mln beschikbaar. In de raadsbrief van 7 juli 2022 en in de 2e bestuursrapportage 2022 is aangekondigd dat we vanwege diverse redenen voorstellen middelen te verdelen over de komende drie jaren. Bijvoorbeeld om initiatieven op te kunnen zetten die in de toekomst echt renderen, maar ook arbeidsmarktproblematiek die maakt dat het niet mogelijk is in één jaar iets volledig op te zetten wat dan ook meteen rendeert. De nadere regel die hiermee samenhangt, herstel en veerkracht jeugd, is eind september 2022 opengesteld en heeft een looptijd tot halverwege 2025. Ook voor de overige activiteiten binnen versneld vernieuwen geldt een looptijd tot 2025. Nu de aanvragen beoordeeld zijn is er een beeld van hoe de middelen verdeeld kunnen worden over de periode 2023 – 2025.	L	I	4.706	-3.224	-1.482	-	-
						4.706	-3.224	-1.482	-	-
	Totaal Verdeling middelen versneld vernieuwen (coronapakket 2) over de jaren 2023- 2025						4.706	-3.224	-1.482	-
Totaal Overhevelen via algemene dekkingsreserve						4.706	-3.224	-1.482	-	-
Verhogen baten en lasten	Opvang Oekraïners	Het college besluit uitvoering te geven aan de SPUK-regeling Oekraïners en daarmee gemeentelijke opvang te realiseren.	Het Rijk heeft gemeenten verzocht Oekraïense vluchtelingen op te vangen vanwege de oorlog in Oekraïne. Door het uitvoeren van deze SPUK-regeling beantwoordt de gemeente Utrecht deze vraag.	B	I	44.713	44.713	-	-	-
						L	I	-44.713	-44.713	-
	Totaal Opvang Oekraïners						-	-	-	-
Totaal Verhogen baten en lasten						-	-	-	-	-
Eindtotaal						4.706	-3.224	-1.482	-	-

Budgetneutrale voorstellen Onderwijs (x 1.000 euro)

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Overhevelen gelden binnen een programma			De afgelopen jaren is de uitvoering op de ambities vanuit de coalitieakkoorden voor Leerlingzaken bekostigd vanuit de beschikbare middelen (materieel budget) binnen het programma. In de laatste coalitieakkoord zijn er structureel Focus middelen beschikbaar gesteld. Deze uitvoeringscapaciteit is nodig om aan de huidige (structurele) opgaven te kunnen voldoen. Om dit definitief in te bedden én dit binnen eigen programma en middelen gewijzigd dient te worden, is deze overheveling nodig.	L	S	-	-	-	-	-
	Budget werkbegroting Leerlingzaken	De beschikbare middelen voor Focus én programma structureel om te zetten naar de werkbegroting (loonsom) van Leerlingzaken.				-	-	-	-	-
	Totaal Budget werkbegroting Leerlingzaken					-	-	-	-	-
			De afgelopen jaren is de uitvoering op de ambities vanuit de coalitieakkoorden voor Onderwijs bekostigd vanuit de beschikbare middelen (materieel budget). Deze uitvoeringscapaciteit is nodig om aan de huidige (structurele) opgaven te kunnen voldoen. Om dit definitief in te bedden én dit binnen eigen programma en middelen gewijzigd dient te worden, is deze overheveling nodig.	L	S	-	-	-	-	-
	Budget werkbegroting Onderwijs	De beschikbare middelen structureel binnen het programma om te zetten naar de werkbegroting (loonsom) van Onderwijs.				-	-	-	-	-
Totaal Budget werkbegroting Onderwijs						-	-	-	-	-
Totaal Overhevelen gelden binnen een programma						-	-	-	-	-
Eindtotaal						-	-	-	-	-

Budgetneutrale voorstellen Openbare ruimte en groen (x 1.000 euro)

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027		
Onttrekking bestemmingsreserve	Onttrekking reserve MGP	Een bedrag van 0,200 miljoen euro te onttrekken voor de investeringen van het Meerjaren Groenprogramma in 2023.	In de reserve Meerjaren Groenprogramma zijn middelen gereserveerd om schommelingen in de uitgaven op de groenprojecten op te vangen. In de programmering van het Meerjarengroen programma worden deze middelen ingezet in 2023 voor de uitvoering van diverse groenprojecten.	B	I	200	-	-	-	-		
				L	I	-200	-	-	-	-		
	Totaal Onttrekking reserve MGP					-	-	-	-	-		
Totaal Onttrekking bestemmingsreserve						-	-	-	-	-		
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Ravellaan	De middelen ten behoeve van de vergroening van de Ravellaan-Noord, in afwijking van hetgeen besloten in de programmabegroting 2022, te verdelen over de jaren 2025 en 2026.	Binnen deerdichtingsopgave ontwikkeling Merwedekanaalzone is wordt er gewerkt aan het Rondje Stadseiland. De uitvoering van de vergroening van de Ravellaan-Noord vindt in 2025 en 2026 plaats.	L	I	1.000	-	-500	-500	-		
				Totaal Ravellaan					1.000	-	-500	-500
	Totaal Overhevelen via algemene dekkingsreserve						1.000	-	-500	-500	-	
Verhogen baten en lasten	Parkzone Johan Wagenaarkade en Hooghiemstra Waterschap	De baten en lasten in 2023 voor de projecten Parkzone Johan Wagenaarkade en het Klimaatbestendig inrichten van het Hooghiemstraplein te verhogen met 0,078 miljoen euro.	Vanuit de provincie Utrecht is subsidie ontvangen voor de aanleg en aanpassing van een fiets- en wandelpad rondom de Johan Wagenaarkade. Voor de resterende werkzaamheden is nog 0,345 miljoen euro beschikbaar. Hiervan was reeds 0,320 miljoen euro begroot. Vanuit het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zijn er middelen beschikbaar gesteld voor het klimaatbestendig inrichten van het Hooghiemstraplein.	B	I	78	-	-	-	-		
				L	I	-78	-	-	-	-		
	Totaal Parkzone Johan Wagenaarkade en Hooghiemstra Waterschap					-	-	-	-	-		
Totaal Verhogen baten en lasten						-	-	-	-	-		
Overhevelen gelden naar ander programma	Overheveling middelen Digitale Weerbaarheid	Het college besluit 0,25 miljoen in 2023, en 0,5 miljoen euro vanaf 2024 van de middelen voor digitale weerbaarheid over te hevelen van het programma Overhead naar de programma's Openbare ruimte en groen en Veiligheid	In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor het versterken van de digitale weerbaarheid. Deze zijn initieel ondergebracht bij het programma Overhead. Voor de uitvoering worden de middelen 50/50 verdeeld over de onderdelen Stadsbedrijven en Openbare orde en veiligheid	L	S	-125	-250	-250	-250	-250		
				Totaal Overheveling middelen Digitale Weerbaarheid					-125	-250	-250	-250
	Totaal Overhevelen gelden naar ander programma						-125	-250	-250	-250	-250	
Eindtotaal						875	-250	-750	-750	-250		

Budgetneutrale voorstellen Overhead (x 1.000 euro)

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Overhevelen gelden naar ander programma		Het college besluit 0,25 miljoen in 2023, en 0,5 miljoen euro vanaf 2024 van de middelen voor digitale weerbaarheid over te hevelen van het programma Overhead naar de programma's	In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor het versterken van de digitale weerbaarheid. Deze zijn initieel ondergebracht bij het programma Overhead. Voor de uitvoering worden de middelen 50/50 verdeeld over de onderdelen Stadsbedrijven en Openbare orde en veiligheid	L	S	250	500	500	500	500
	Overheveling middelen Digitale Weerbaarheid	Openbare ruimte en groen en Veiligheid								
	Totaal Overheveling middelen Digitale Weerbaarheid					250	500	500	500	500
Totaal Overhevelen gelden naar ander programma						250	500	500	500	500
Eindtotaal						250	500	500	500	500

Budgetneutrale voorstellen Ruimtelijke ontwikkeling Wonen en Erfgoed (x 1.000 euro)

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Overhevelen gelden naar ander programma		De beschikbare subsidiegelden voor Politie Keurmerk Veilig Wonen structureel over te hevelen naar programma Veiligheid.	Deze activiteit sluit beter aan bij de doelstelling Utrechts veiligheidsniveau 2018 behouden dan de doelstelling voldoende passende en betaalbare huisvesting voor bewoners en woningzoekende.	L	S	78	78	78	78	78
	Subsidie Politie Keurmerk Veilig Wonen					78	78	78	78	78
	Totaal Subsidie Politie Keurmerk Veilig Wonen					78	78	78	78	78
Totaal Overhevelen gelden naar ander programma						78	78	78	78	78
Overhevelen gelden binnen een programma		De beschikbare middelen Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging binnen het programma te te verdelen en conform nieuwe werkwijze te gaan werken.	De voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen zijn in Utrecht in de afrondende fase. De nieuwe werkwijzen die ontwikkeld zijn worden nu toegepast, de verdere ontwikkeling en implementatie wordt vanaf 1 februari opgepakt vanuit de lijnafdelingen. De beschikbare middelen zijn (budgetneutraal) binnen het programma verdeeld over de diverse lijnafdelingen.	L	I	-1.200	-	-	-	-
	Verdeling budgetten Omgevingswet				S	1.200	-	-	-	-
	Totaal Verdeling budgetten Omgevingswet					-	-	-	-	-
Totaal Overhevelen gelden binnen een programma						-	-	-	-	-
Eindtotaal						78	78	78	78	78

Budgetneutrale voorstellen Veiligheid (x 1.000 euro)

Programma Veiligheid
In 2e begrotingswijziging ipv in 1e (Alle)

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027
Verhogen baten en lasten	Bijdrage derden ICTU	De lasten en baten in de begroting 2023 incidenteel verhogen met 0,110 miljoen euro op het gebied van veiligheid voor de Citydeal/zicht op ondermijning. De lasten worden gedekt uit bijdragen van derden (ICTU).	Voor 2023 worden kosten gemaakt voor inzet ten behoeve van het project City deal/ Zicht op ondermijning. Met deze mutatie geven wij invulling aan het project Citydeal.	B	I	110	-	-	-	-
				L	I	-110	-	-	-	-
	Totaal Bijdrage derden ICTU					-	-	-	-	-
	Specifieke uitkering preventie met gezag 2022-2025 (PmG)	De lasten en baten in de begroting 2023, 2024 en 2025 incidenteel verhogen met 3,500 miljoen op het gebied van veiligheid. De lasten worden gedekt uit de SPUK uitkering Preventie met Gezag van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.	Voor de periode 2022-2025 ontvangt de gemeente Utrecht een specifieke uitkering voor voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit. Met deze mutatie geven wij een invulling aan deze specifieke uitkering preventie met gezag.	B	I	3.500	3.500	3.500	-	-
				L	I	-3.500	-3.500	-3.500	-	-
	Totaal Specifieke uitkering preventie met gezag 2022-2025 (PmG)					-	-	-	-	-
	Specifieke uitkering preventieve aanpak tegen ondermijning (BOTOC)	De lasten en baten in de begroting 2023 incidenteel verhogen met 0,156 miljoen euro op het gebied van veiligheid. De lasten voor het project BOTOC worden gedekt uit de SPUK uitkering van het Ministerie van Justitie en Veiligheid	Voor 2023 worden kosten gemaakt voor inzet ten behoeve van het project Preventieve aanpak tegen ondermijning (BOTOC). Met deze mutatie geven wij invulling aan het project BOTOC.	B	I	156	-	-	-	-
				L	I	-156	-	-	-	-
	Totaal Specifieke uitkering preventieve aanpak tegen ondermijning (BOTOC)					-	-	-	-	-
	Specifieke uitkering versterkingsgelden (NCTV) lokale aanpak 2023 en 2024	De lasten en baten in de begroting 2023 en 2024 incidenteel verhogen met resp. 0,497 miljoen euro en 0,468 miljoen euro op het gebied van veiligheid. De lasten worden gedekt uit de SPUK Versterkingsgelden (NCTV) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.	De gemeente Utrecht voert in 2023 en 2024 het project uit op het gebied van aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme . Met deze mutatie geven wij invulling aan de specifieke uitkering versterkingsgelden lokale aanpak 2023-2024	B	I	497	468	-	-	-
			L	I	-497	-468	-	-	-	
Totaal Specifieke uitkering versterkingsgelden (NCTV) lokale aanpak 2023 en 2024					-	-	-	-	-	

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027	
Verhogen baten en lasten	Subsidie RIO-IPTA	De lasten en baten in de begroting 2023 en 2024 incidenteel verhogen met resp. 0,796 miljoen euro op het gebied van veiligheid. De lasten worden gedekt uit subsidie uitkering RIO-IPTA van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.	Voor de periode 2022-2024 ontvangt de Gemeente Utrecht een subsidie voor het project Re-Integratie Officier (RIO) en Integrale Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid (IPTA). Met deze mutatie geven wij invulling aan de subsidie RIO en IPTA.	B	I	796	796	-	-	-	
				L	I	-796	-796	-	-	-	
	Totaal Subsidie RIO-IPTA						-	-	-	-	-
Totaal Verhogen baten en lasten						-	-	-	-	-	
Overhevelen gelden naar ander programma	Overheveling middelen Digitale Weerbaarheid	Het college besluit 0,25 miljoen in 2023, en 0,5 miljoen euro vanaf 2024 van de middelen voor digitale weerbaarheid over te hevelen van het programma Overhead naar de programma's Openbare ruimte en groen en Veiligheid	In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor het versterken van de digitale weerbaarheid. Deze zijn initieel ondergebracht bij het programma Overhead. Voor de uitvoering worden de middelen 50/50 verdeeld over de onderdelen Stadsbedrijven en Openbare orde en veiligheid	L	S	-125	-250	-250	-250	-250	
						-125	-250	-250	-250	-250	
	Totaal Overheveling middelen Digitale Weerbaarheid						-125	-250	-250	-250	-250
	Subsidie Politie Keurmerk Veilig Wonen	De beschikbare subsidiegelden voor Politie Keurmerk Veilig Wonen structureel over te hevelen naar programma Veiligheid.	Deze activiteit sluit beter aan bij de doelstelling Utrechts veiligheidsniveau 2018 behouden dan de doelstelling voldoende passende en betaalbare huisvesting voor bewoners en woningzoekende.	L	S	-78	-78	-78	-78	-78	
						Totaal Subsidie Politie Keurmerk Veilig Wonen					
Totaal Overhevelen gelden naar ander programma						-203	-328	-328	-328	-328	
Eindtotaal						-203	-328	-328	-328	-328	

Budgetneutrale voorstellen Werk en Inkomen (x 1.000 euro)

Mutatie	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026	2027	
Onttrekking bestemmingsreserve	Voeding bestemmingsreserve Programma armoedebestrijding en schulden	0,903 miljoen euro te onttrekken uit de bestemmingsreserve Re-integratiefonds en deze te storten in de nieuwe bestemmingsreserve Programma armoedebestrijding en schulden.	Vanwege de onzekerheid als gevolg van de koopkrachtcrisis en het toenemende gebruik van armoederegelingen en schuldhulpverlening wordt voor de komende jaren een bestemmingsreserve gevormd. Het restant in de reserve Re-integratiefonds Werk en Inkomen benutten we voor een eerste storting in deze nieuwe reserve.	B	I	903					
				L	I	-903					
	Totaal Voeding bestemmingsreserve Programma armoedebestrijding en schulden						-				
Totaal Onttrekking bestemmingsreserve						-					
Storting in bestemmingsreserve	Voeding bestemmingsreserve Programma armoedebestrijding en schulden	0,903 miljoen euro te onttrekken uit de bestemmingsreserve Re-integratiefonds en deze te storten in de nieuwe bestemmingsreserve Programma armoedebestrijding en schulden.	Vanwege de onzekerheid als gevolg van de koopkrachtcrisis en het toenemende gebruik van armoederegelingen en schuldhulpverlening wordt voor de komende jaren een bestemmingsreserve gevormd. Het restant in de reserve Re-integratiefonds Werk en Inkomen benutten we voor een eerste storting in deze nieuwe reserve.	B	I	903					
				L	I	-903					
	Totaal Voeding bestemmingsreserve Programma armoedebestrijding en schulden						-				
Totaal Storting in bestemmingsreserve						-					
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Bijdrage UW	De lasten voor de sociale werkvoorziening in 2023 te verhogen met 0,350 miljoen euro en in 2025 te verlagen met 0,350 miljoen euro.	In december 2022 is het Ondernemingsplan UW 2023-2026 vastgesteld. Voor het jaar 2023 verwacht UW een negatief resultaat van 0,350 miljoen euro. Het verwachte resultaat in 2025 bedraagt 0,450 miljoen euro positief. Met dit voorstel wordt het negatieve resultaat 2023 verrekend met het positieve resultaat in 2025. Concreet betekent dit dat UW in 2023 een hogere en in 2025 een lagere bijdrage zal ontvangen.	L	I	-350	-	350	-	-	
						-350	-	350	-	-	
	Totaal Bijdrage UW						-350	-	350	-	-
	Tozo uitvoeringsbudget	Het Tozo uitvoeringsbudget in 2023 te verlagen met 0,600 miljoen euro en in de jaren 2024 t/m 2027 te verhogen met 0,150 miljoen euro per jaar.	De kosten voor de afwikkeling van Tozo lopen nog door t/m 2027. Het resterende uitvoeringsbudget is echter volledig in 2023 begroot. We verwachten in 2024 t/m 2027 0,150 miljoen euro per jaar aan uitvoeringskosten. Van het resterende uitvoeringsbudget 2023 hevelen we daarom deze bedragen over.	L	I	600	-150	-150	-150	-150	
						600	-150	-150	-150	-150	
Totaal Tozo uitvoeringsbudget						600	-150	-150	-150	-150	
Totaal Overhevelen via algemene dekkingsreserve						250	-150	200	-150	-150	
Eindtotaal						250	-150	200	-150	-150	

Bijlage 8 Instellen reserves

Reserve Betaalbaar Wonen

Format	Toelichting
Naam	Betaalbaar wonen en woningbouwprojecten
Aard reserve	Bestemmingsreserve
Registratienummer	xxx
Programma	Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed
Doel	Het realiseren van meer betaalbare woningen in het sociale en middenhuursegment en het op gang houden van woningbouwprojecten.
Ingangsdatum	1 mei 2023
Stortingsplan	De reserve wordt – via resultaatbestemming - gevoed uit de opbrengsten van de Conversieregeling Erfpachten 2017, conform motie 191/2017. De reservering betaalbaar wonen is nu nog onderdeel van de reserve Investeringsimpuls RSU (17,185 miljoen euro per 1 januari 2023). Dit bedrag wordt overgeheveld naar de reserve betaalbaar wonen en woningbouwprojecten.
Bestedingsplan	Bij het Meerjaren Perspectief Ruimte wordt jaarlijks een vertrouwelijke bijlage 'Overzicht voorstellen betaalbaar wonen (opbrengsten Conversieregeling Erfpacht 2017)' opgenomen met geïnventariseerde projecten als richtinggevend kader voor het nog te bestemmen bedrag in de reserve. De daadwerkelijke bestemming wordt ter besluitvorming aan de raad voorgelegd, bijvoorbeeld bij voorstellen over de financiële kaders van projecten.
Opheffingsdatum	1 mei 2033
Reikwijdte	Onbepaald
Rente	Aan de reserve wordt geen rente toegerekend.

Reserve Financiële bestaanszekerheid

Format	Toelichting
Naam	Armoedebestrijding en schuldhulpverlening
Aard reserve	Bestemmingsreserve
Registratienummer	xxx
Programma	Werk en Inkomen
Doel	Incidentele ruimte beschikbaar houden voor inzet voor de doelgroep en het opvangen van overschrijdingen.
Ingangsdatum	1-7-2023
Stortingsplan	Allereerst wordt het restant van de reserve Re-integratiefonds Werk en Inkomen gestort. Daarnaast wordt gedurende de looptijd eventuele incidentele financiële ruimte op armoederegelingen en schuldhulpverlening gestort (zoals restanten op incidentele Rijksmiddelen en een eventueel overschot in de jaarstukken voor zover het gemeentebrede beeld dit toelaat).
Bestedingsplan	Vanwege de koopkrachtcrisis en het toenemende gebruik van armoederegelingen en schuldhulpverlening wordt de reserve Financiële bestaanszekerheid gevormd. Extra inzet en knelpunten in het kader van armoederegelingen en schuldhulpverlening kunnen met de inzet van deze reserve worden gedekt. Het exacte bestedingsplan is op voorhand niet precies bekend. Dit is afhankelijk van de behoefte en hangt bijvoorbeeld samen met de daadwerkelijke ontwikkeling van de koopkrachtcrisis en de ontwikkeling van het gebruik van armoederegelingen en schuldhulpverlening.
Opheffingsdatum	1-7-2027
Reikwijdte	10 miljoen euro
Rente	Geen